

העולם הזה

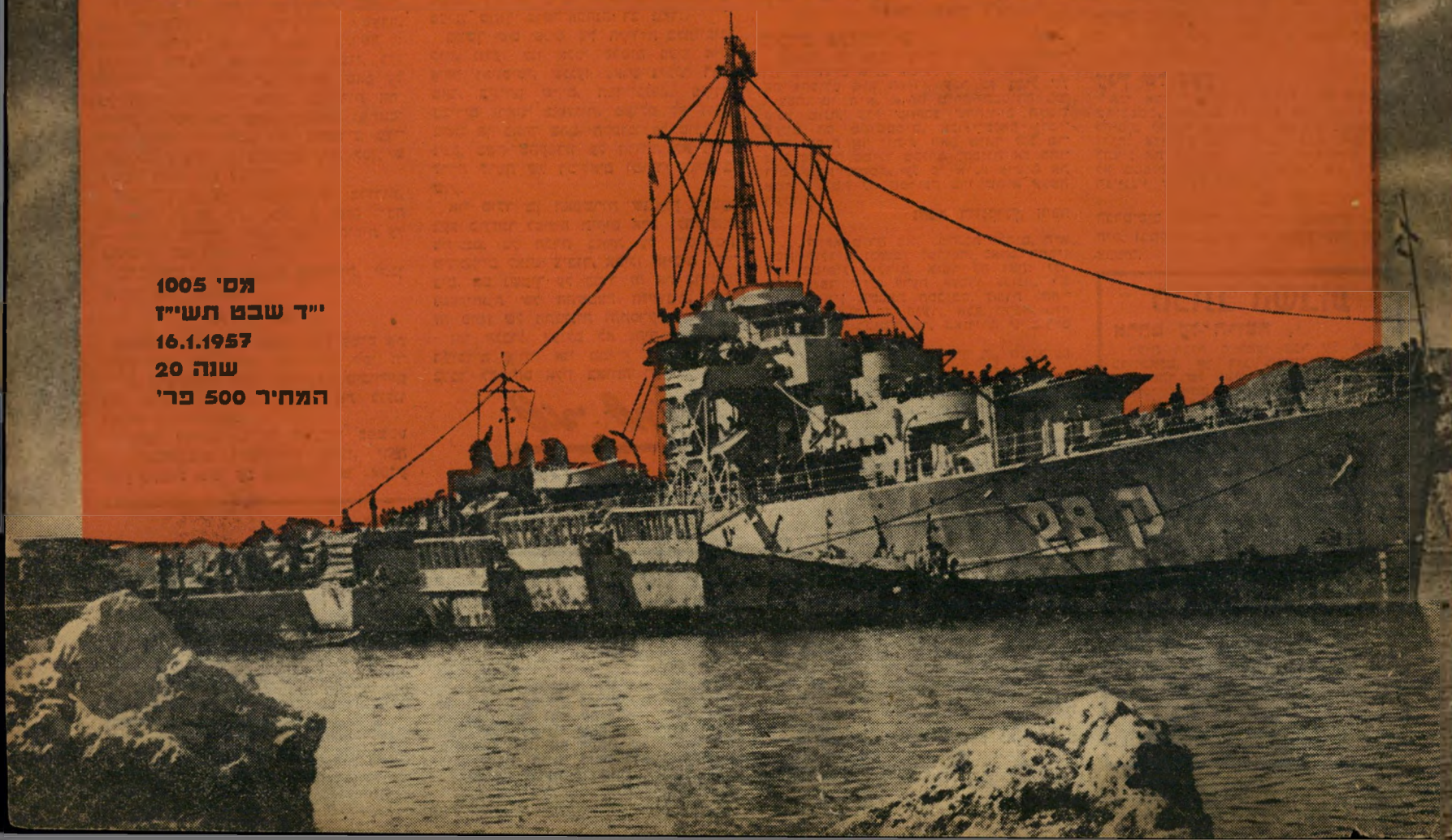
גליון כפול – תוספת=ענק מיוחדת

האפוס של

מבצר

כתבה מצולמת בת 15 עמודים על מבצען של
הפריגאטות שהשלימו את האכוס של מיראן

מס' 1005
י"ד שבט תשי"ז
16.1.1957
שנה 20
המחיר 500 פרי

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, סלון 26785, ת.ד. 136. מען למברקים: "גולמפרס". מחצית לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס משה שהם בע"מ, ת"א. טל. 62239. חתופה: דוד סופר ובניו, תל-אביב. חמשת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:

אורי אבנרי

ראש המערכת:

שלום כחו

עורכי-משנה:

רוב איתו, אורי סלס

עורך תכנית:

אחורו צור

עורך קשת:

סילבי קשת

כתב בכיר:

אריה קרו

חברי המערכת:

ישראל ביבר, ניצה גבי, שיע גלור, ילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, רוגי זוהר, אברהם חרסון, אוסקר סאבור, משה לשם, אביבה ססו, עמוס קינן, שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

2.1 י"י

בפרוטוקול של חקירת יוסף נחמיאס, לש עבר סגן המפקד הכללי של המשטרה, ב' משפטו של עמוס בן-גוריון, אני מוצא את הקטע המשמעותי הבא. המוקדש להאשמות העולם הזה:

תמיר: עתון שאינו נראה בעיניך ושי אתה מתיחס אליו בשלילה, אבל שהוא נפוץ מאד, מאשים אותך בהאשמות חמורות מאד באופן פרובוקטיבי. הוא אומר: כתבתי כך וכך, תעמיד אותי לדין, או שתוציא את המסקנות ותתפטר. אינך מעמיד אותו ל' דין סלילי, אתה בולע את זה, כל הארץ קוראת את זה ואין מענה מצדך. האם אתה חושב שזה ראוי?

נחמיאס: זה מאוד תלוי במסיבות. אינני חושב שהייתי ממליץ בפני כל קצין משטרה או פקיד מדינה לחפש משפטי-דיבה על כל מילה של דיבה האמרת בכל עתון. **תמיר:** אבל אתה מפקד כללי, ומוקד שים לך בעתון זה שניים-שלושה עמודים עם פרטים וכותרות, ושם אתה מואשם, בתוקף תפקידך, בניהול נפסד ופסול של המשטרה, בחיפוי על שחיתות, בעשיית קנור גיות ומתן מחסה לרקבון. האם גם אז אין כל תגובה? האם זה ראוי?

נחמיאס: השאלה היפוטטית ביותר. אתה כאיש-חוק, ואני כאיש-משטרה לשעבר, יודעים שאפשר לפתוח בהשמעה בשיטה ר' בזירות היוצרת את האפקט הרצוי, בלי להלח עבירה ברורה. ואני חושב שאם על כל מקרה כזה היו אנשים במשרות אח' ראיות נוטשים את שולחן-עבודתם ומתמס' רים לגיהול משפטים, הרי מתנגדים מדי גיים היו עושים את מלאכתם קלה. לכן יש לשקול היטב את המקרה.

תמיר: גם אם האשמות היו ברורות, והתוצאה — או שזה אמת או שזה דיבה — חמורה ביותר? למשל, שאתה חיסית על שחיתות, עם דוגמות מוחשיות. **נחמיאס:** עם דוגמות מוחשיות, יתכן והייתי הולך למשפט.

בחודש הבא יעסיק משפטו של עמוס את הארץ מדי יום ביומו. את לרון לפי ה' יריות הראשונות שכבר נורו, יש סיכויים לכן שהיה זה קרב שיחייב את כולנו לחבוש מסיכות-גז.

מתקבל הרושם כי קו התביעה במשפט זה, ובמשפטים המסתעפים ממנו, יהיה מעין "תמות נפשי עם פלשתים", או "אטבע

בת מוחמד מוחמדיון אבו עלי נשואים... בברכת אללה וסלאם עליכם. משה לור, כפר אתא

...הכמים בלילה, תנלו משהו חדש כל מה שכתבתם יכולתי גם אני להגיד לכם, וסמור יעידו שמעולם לא הייתי החלפידר הד חכם ביותר בכיתה. לא קונן לכתוב שצרי' כים לתת שוויון לערבים, ליצור יחסים טו' בים עם שכנינו, להצטרף לנוש השלישי. השאלה היא: איד? ועל זה שתקם — כמו כל החכמים.

אליהו שטרן, רמלה

הקונים רבים

הקרב השני על אילת (העולם הזה 1004) בין משרד התחבורה ומשרד הפיתוח, הוא דווקא דבר פועיל. כי כששני לקוחות רבים על סחורה, מחירה עולה.

נחמיה דוידוב, ירושלים
או, כמו שנאמר: קנאת שרים תרבה פיתוח ותחבורה.

מכיוון שמשטת אופנה בישראל למנות ווע' דות חקירה על כל דבר, מדוע לא תוקם וועדת חקירה כדי לברר למה לא הוכנו מ' ראש כביש, מסילת-ברזל ונסל' הגז באילת, לפראת היום בו יפתחו מיצרי מיראן ל' אניותינו?

אליהו ברגמן, רמת-ג

מפי ילדים

הדוועתני לקרא את דעותיהם של כמה ילדים מהעיר (העולם הזה 1001) שאתם שאלתם אותם מה יש לעשות עם הערבים.

דעתי שהערבים בארץ אינם אשמים שעברו עבר נאצר רשע כזה, וחושב שהוא יכול להם תכסר עם כל העולם. הם עבדו את אדמתם וממשיכים לעבדה. הם אינם יכולים לצוות על נאצר שיפסיק להלהם. תבואו לקיבוצנו ו' תשאלו את הילדים ל' דעותיהם, ותובחו שר' ילדים שמסבירים להם לא בסדר ומתנכים א' הם שצריך להרוג, כפי' עים דעות כאלו כמו שצייתים.

עירית גבעתי (10½), ע'ידוד

ביטוי אחר של הקור' ראח עירית, דאה ציור' בעמוד זה.

אני תלמיד ערבי מכ' פר סיבה. נסעתי יום אחר לנתניה. ידע אותי ילד בו חמש שנים וכי שראה אותי צעק: "ער' בו' ערבי! יבוא היום ונהרג את כל הערבים בעולם!" ואני שאתתי: "למה אתה רוצה להרוג את כל הערבים, מה עשו לך?" הוא אמר שכר אמר לו סבו, וחו' חסיד מספר לו על ערבים רעים.

ואני שואל את נפשי, מתי הערבי לא אהב אחיו היהודי? ואין תשובה. הערבי לא מ' דל את בניו כמו היהודי. הערבי אינו אומר לבנו: "אני קורא לך את היהודי!" כדי להפחיד אותו.

סאמי סלאמי טיבי, טיבה

הקרב בניה ב'

מכתבה של אותה מורה מכתה ב', האופ' רת שההורים אינם מסוגלים לתקן את ילדו' הם (העולם הזה 1003). עבר כל נבול של חוצפה. מי היא, אותה מורה שכבודת ב' קומו מונה, כדי שתקבע שההורים הישר' אליים הם סומסומים, אבולו-שנאה ורבי' ליים, מנות או יותו? האם מותר לכל פר' גית שעברה סמינר סמורס להפנות אל ההור' רים אצבע-האשמה, על כי אינם עושים את אשר מצלת לה' המדינה כדי שהיא עצמה תעשה?

נחמה רונזקנץ, חיפה

...דווקא מורה כזו, כמחנכת ילדים, היא אסון לילדים וכמובן למדינה. כאדם המבין עקת במיפול בילדים, אומר לה זאת: ילד' הוא חוסר שיש לדעת לעבדו נכונה. לא אומר שאין השפעה המכבידה. הכית וההור' רים משפיעים על הער', אבל הרבה מזה אפשר לתקן בבית-הספר, באווירה שהמורים יוצרים בו.

מאיר ב', משגבע

אם לחשוב על הרבר ברצינות, נראה כי בסופו של דבר אשמים המורים ורשת ההור' ראח. אינני מתכוון לאלה שרק לפני שנה נפ' רו איד שהוא סמינר ועכשיו הם מורים. אני מתכוון לבעיה גדולה, מקיפה וחשובה הרבה יותר.

האמת שאל פעם משהו את עצמו למה נגרמת תוכנית הלימודים של בתי-הספר, כולל תוכניותיו הנועד מתחנך באווירה שפ' גרית של מורים בוגרי חרר, הסרי פושג בסמוריה רחבה, התלמידים לומדים כי מענו הוא העם הטוב ביותר, ושה' בחר בנו. כי היינו ילדים טובים" זה לא ציונות, זאת שמעתי בכיתה ה' באחד מבתי הספר ברח' ב'ות, מפ' מורה ותיק... האם לא הניע' הדון לומר שזאת שמות? כלום לא הניע' ומ' לומר לבנינו שההיסטוריה של עם יש' ראל משולבת בדברי ימי העולם כולו, להם' בור' את ההסתהלות של העם במדינה סוציו' לוגית-כלכלית? את דתי-המסורת?

הנענו למצב בו אומרת מורה בכיתה ש' היא לא היתה מלמדת בכיתה בה יושבים "שחורים", כשהכוננה לתלמינים, ערביים, כו' שים וב'ו'. וזו קרה רבות, בכיתה חמישית בבית-הספר תיכון. ואם לא עם שום תלמיד ודרש סיפורי חמורה, ואם לא עם כל נעל' ב' פרצוף, אם לא עם כזה, הרי משהו רקוב בנער זה. והאשם הוא במורים, במשרד ה'

חינוך ובכל אלה שיש להם חלק בחנוך ה' רשמי של הנוער. גם ההורים הטובים בור' תר לא יוכלו למנוע השפעת 12 שנות בית הספר והרחוב. יראו אנשי משרד החינוך את תוצאות המשאל שלכם בין הילדים, יר' או ויתפסרו.

אני תקוה שתפרסמו מכתבי זה ואנא, אל תפרסמו את שמי. הדבר עלול להיות לתוע' אות בחינות הבגרות שלי בסוף השנה. אינני מנחש שמשרד החינוך לא יראו בעין יס'ה דברי ה"ל'.

תלמיד, רחובות

הפרד ומשול

קראתי בחדרמה רבה את תוכן התסכית ששודר בערבית מסהיר (העולם הזה 1004) ואשר כלל האשמות מדהימות נגד נורי אלי סעיד. בפעם הראשונה ראיתי מה עומק ה' תהום הפעורה בין חלקיו השונים של העם הערבי, המאוחד, כביכול. האם אין מדינת ישראל יכולה לעשות משהו כדי לנצל תהום זו?

מנדל זליקוביץ, חולון

האנאלים דנלו בסיסמת הפרד ומשול. הנה, קיים מירור רציני ביותר בקרב עמי ערב, אבל האם ידענו לנצל? האם ידענו לפעול כך שהערבים יחדלו מלראות בישראל את אויבתם היחידה ויתפנו לעיסקים הטבעיים יותר — היינו, למלחמות וריבים בינם לבין עצמם? כי הרי אין זה סבבי שמדינות מת' קדמות יותר, כמו מצרים והלבנון, תהיינה בנות בריתן של מדינות פיאודליות רמובות כמו סעודיה ועיראק, בשעה שהן קרובות הרבה יותר למדינת ישראל. אני משיכנע שהיינו יכולים להצטרף למחנה הערבי ה' מתקדם, נגד הריאקציה. אבל מה אפשר לעי'

"יהודים וערבים" (עירית גבעתי, 10½)

שות? מנהיגינו העדיפו להיות הנזים ה' יחיד המאחד את העולם הערבי המכויסר. רהמים אצלן, באר-שבע

מי מכיר, מידע?

הבדיה ממדורה של ילי גלילי (העולם הזה 1002) על שלושה חברי יגור, שרבו ביניהם מבלי שיכירו איש את רעהו כביכול, לא היתה ולא נכראה. כינור מכירים כל אחד את השני!

חברי יגור מכירים אחד את השני במידה כזו, כנראה, שאי'ם סורחים אפילו לחתום על מכתביהם.

ענין של צבע

אני אחר הנייג'ים שניצלו את המודעה שהודפסה בעתונתם (העולם הזה 1003) כדי להיכנס לבית פרנסאזה ראשון-לסדרון זיזה. אני רק מסרן לדעת למה היה עלי להציג את המודעה בכניסה לתיאטרון? האם לא מספיק היה ששוער' יראה את השוער' הנייג'י של כל מבקר?

נח מוריס, תל-אביב
הכרטיסים הודפסו לנוחיות הנייג'ים הקר' חים, ובמקרה ששוער' התיאטרון יהיה עיוור' צבעים.

מכתב השבוע

ארחם על הרוצה

דעות רבות הושמעו כבר על פרשת כפרקאס, אך רוב הכותבים חתעלמו מצד אחד של הפרשה: הרוצחים. אינני מרחם על קרבנות כפרקאס. אנו, בני השאה העשרים, רגילים עד אימה למעשי זוועה ואכזריות. אין רח' פים בלבי גם לננות הפקודה. אני שונא אותו מבלי שאדע מי הוא. הוא גרם נזק לא יסוער למדינה.

אולם אני מרחם על הרוצחים. יודע אני את נפש הגרצה, ולעצרי גם את זו של הרוצה. אני מתאר לעצמי את פני הבחורים, כשקיבלו את הפקודה. רואה אני את הרתיעה ואת הפחד בעיניהם, ואת אי-הרצון במניהם. אך המדינה היא מעל לכל — ואל נשכח זאת, כך חונכנו — ולמרות זאת המסתומם שבתוכם, הם ידעו כי בשעת צורך הם ילחצו על ח' הים.

ונפעם הלב פקלות הלחיצה, והרם ה' נשפר מכתים את הגשמה, את הל' ר' רגש ילדותי, מר, דוחף אותו להתלכך עור יותר. הוא כבר רוצה לל פקודה. בתאותיהם. הוא כל לחיצה על הקרק הוא נוקם באדם שהתקומם בו קודם. עד אשר הוא משמידו לחלוטין... רחם ארחם את הרוצה, כי אות קיו לו על מצחו, ואימת מעשיו בנפשו. אברהם שרון, מושב שזור

ההתבואה

אנשים שקטים וצנועים מכפרי תימן, ולא בשוכניהם למודיהם של הרי האטלס. מדוי בר כאן על אנשים הרגילים לחי כרך, שעבדו במקצועות אינטליגנטיים, שחיו ברחבה מסוימת ורוצים להמשיך כך ביראץ.

את האנשים האלה אי אפשר לשלוח לעבודות יד, 12 יום בירד, בשכר רעב המספיק לקנות פיתה וזיתים. יהיה צורך לקלוע אותם קליטה של ממש, בתקופה הקצרה ביותר, בכתיירורושה, בירשרדים וכמשרות טובות.

אנשים אלה לא יראו את עצמם חלק מיראלי השניה, והם לא יתנו לאיש להתירס אליהם כאל אבקאדם שאפשר להעמיס על משאית ולשלחו לאחת הפינות הגירחות. הם יחשבו את עצמם לחלק בלתי נפרד של יראל הראשונה. במקרה הקיצוני ביותר הם יהיו מעין "יראלי הראשונה וחצי".

את מבינים גם פקדי הקליטה. לכן נקטו באמצעי זמני, אך קיצוני מאד: הם הפקיעו פשוט את כל יחידות ההידור שגבנו עבור עולים קודמים, והעמידו אותן לרשות העולים החדשים ביותר.

מבחינה חיצונית, אפשר להבין צעד כזה, אולם מבחינה פנימית הוא מעורר בעיה שיש לשקול אותה מיד במלוא האחריות. זוהי בעיה ההפליה העדתית.

שיכוני אלה נבנו בעד עולים מארצות המזרח, המחכים להם מזה שנים. מי רשאי זטעון שמי שסבל עד עכשיו יכור להמשיך לסבול, ולי ישתתף את הפרי הבשר לעולים החדשים, שבאו ישר ממזרח אירופה?

מי מקבל על עצמו את האחריות לכלל החדש, הקובע שיש לתת לעולים חדשים אלה ממזרח אירופה אשראי של 3500 ל"י לשיכון, בעוד שקעולי אפריקה ואסיה ניתן רק אשראי ממוצע של 500 עד 1000 ל"י? האם לא נורע כאן ורע, שיצמית, בבוא היום, צמחים מוכנים מאד?

בעיה הקליטה החמונית, כמו לכל בעיה גדולה, אין פתרון נוח, זול ופשוט. כל פתרון חייב לבוא על חשבון נוחיותם ושלותם של החתקים, של המוסדות.

אם נדחה את הענין היום, הוא יחזור אלינו מחר בצורת רוח רעה שתהלך אימים בארץ. אפילו ירד מטר של גשקות גרג שות על לחייו הציוניות של החבר י. בירינסקי, לא ימנע הדבר את מטר האבנים של מחר.

עליה של מאות אלפים, אפילו בתנאים נורמליים של שקט מדיני ויחסים תקינים עם בעלי הקופה האמריקאית, היתה מחייבת משיטר של חירום כלכלי. בתנאים חירוכניים, היא תחייב מחפכה צירבורית.

פה שוב אין המדובר בהקמת כמה צירסם וכדומים. כאן מדובר בהחרמת בניני ציבור בכל רחבי הארץ, מבנין הפאר של הועד הפועל ועד לבתי כנסת, לשיכון של רבבות. כאן מדובר על אימוץ כל שריר וגיוס כל טיפה של מרץ בגוף הלאומי, למאמץ כביר, מכאיב ומפרך, מאמץ שיהפוך את סדרי חייו של כל פרט ופרט במדינה. מי שמוכן לכך, זכאי להרים בתוהלב את ידו לקבל פני הבאים. מי שאינו מוכן לכך, יסייב לעשות אם יסתלק במהירות האפשרית מהנהגת עניני המדינה, הסוכנות והקליטה.

תוכניות המעשיות, האווירה הנכונה לקליטת אנשים אלה?

אם להאמין לעתונים, התשובה היא חיר בית ונלהבת. קיים בארץ נוהג מלבב ביחס למסירת אינפורמציה. כל בטאון מפלגתי מקדיש מקום נרחב לכל מאורע בו שותף עסקן של מפלגתו שלו, ומקמץ על חשבון המאורעות אשר אחראים להם עסקני ה"מפלגות האחרות. מאחר שבראש מחקת ה"קליטה של הסוכנות היהודית עומד במקרה איש לאחדות העבודה, החבר יוסף בירינסקי, אפשר היה לקרוא השבוע בעתון למרחב את התיאור הנוגע ללב הבא:

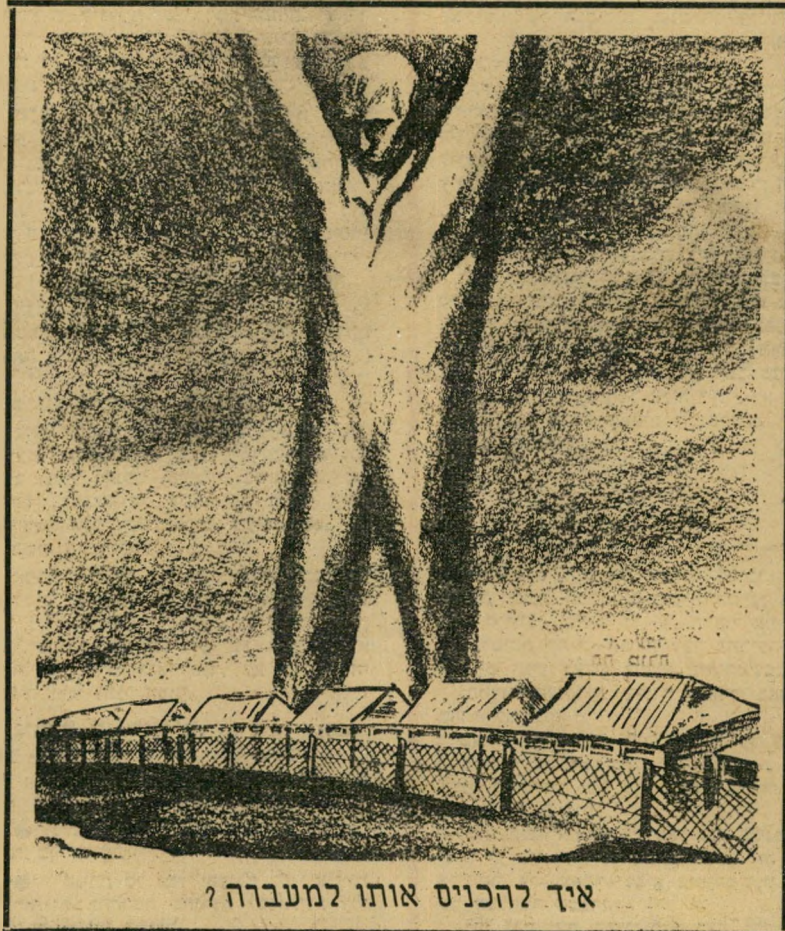
"את הביטוי לגודל התרגשותם ושמתחת של העולים החדשים... נתן עולה צעיר, בעל משפחה, שהתכרך אל עבר ראש מחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית, י. בירינסקי, והדביק על לחיו נשיקה מצלצלת. רעייתו של העולה, צעירה נאתמראה, נשקה את כפות ידיו של בירינסקי. לאחר ש"

בות של גיל ובריאות, ושפעלה כאן ה"סלקציה המהוללת. אולם היתה זאת אמחלה כוונת. היא באה רק להצדיק את אייחולת של מנגנון הקליטה לקלוט עליה גדולה זו.

כתוצאה מכך נמנעה עליה זו בשעה ש"היתה אפשרית. בינתיים השתנה המצב. ה"מסטר החדש במארוקו אסר את העליה ההמונית המאורגנת. היהודים עצמם משתדלים, כנראה, להסתגל לחיים במארוקו והעצמאית, שממשלתה כוללת שר יהודי.

מבחינה ציונית, מבחינת המטרות המוצהרות של המשטר הקיים בישראל, חבוייה בפרשה זו אשמה חמורה מאד.

אלם מה שהיה אפשר לגבי יהודי מארוקו, רחוק מזרקורי הפירסומת של אויבי הציונות, שוב אינו אפשרי בברית המועצות.

איך להכניס אותו למעברה?

בני אתונה הקדומים סיפרו סיפור משעשע על אודות גבר שהגיע לעיר מן האי רודוס. הנכרי סיפר נסים ונפלאות על כשרונותיו בחוץ-לארץ. הוא תיאר בצבעים לוהטים את הצלחותיו בריקוד ובקפיצה במולדתו.

לבסוף נמאס לבני אתונה לשמוע על ה"שגי האיש מעבר לים. הם קראו לעומתה, בלעז: "היק רודוס, היק סאלטהו" לאמור: "כאן רודוס, כאן תקסוף".

המוסדות הציוניים נמצאים במצב של כירידה אומלל זה. ההזמנה היא ברורה. הגיעה שעתם לקפיץ.

האם הם מוכנים לכך? השאלה היא פשטנית מדי. הניסוח הנכון הוא: האם המדינה מוכנה לכך? האם כולנו מוכנים לכך? האם הוכנו כלליהציוע הכלכליים, ה"

בתקופה קודמת טענו הליצנים כי ה"בני אציל וזוויי המזונות עשתה להם כל כך הרבה צרות, עד ששקעה בטלותם. הם יעזו כי בעונם או הארץ ישימו את הקרקע מתחת דרגלי הארבעים וזלזלם, שגאורו פתאום ללא שדה-קרב, זאת היתה נקמתם.

אותם הליצנים יכולים לטעון עתה כי ברית המועצות החליטה לגקום בציונים. ב"משך שנים ארוכות ניהלו מנהיגי יראל תעמולה קמאית למען זכותם של יהודים מ"הגוש הסובייטי לעלות לישראל. נאממו מיליוני נאמרישכנוע, נאומייהטפה, נאומייראס ונאומייהטפה.

עתה באה הממשלה הסובייטית ואומרת: פוזאדטסא, שיעלו ליראלי ולפתע נוכחים כל הנאומים לדעת שזה חרל לחיות מליצה נח"מדה, שזה הפך לחיות ענין רציני נ"מאד מאד. תם סרר הנאומים על העליה, והחל סדר המעשים. והנה מסתבר שאיש אינו מוכן לכך, שאין תוכניות ואין קו ואין כל ביצוע.

הו עסקיבש מאד. כי המדינה כולה קמה, לדברי מנהיגיה, כדי לקלוט יהודים. לדעת רבים, זוהי בכלל זכותה היחידה ל"קיום. מדינה ציונית שאינה קולטת עולים, הריהי דומה למטוס שאינו מסוגל להמריא. מעטים מבני המדינה מחחרים עצמם באינו מידה קשורה כל החייתה של המדינה, כפי שהיא בנויה כיום, בקליטת עולים.

בשם קליטת העולים אוטפת ה"מדינה את הסכומים האגדתיים מויהודי אמריקה ושאר הקרובים היהודיים. היהודי משלם כדי לע"זור לפליט נרדף, וזא כדי לקנות קרייזר לפקיד נדרש בירושלים.

בשם העולים גובה המדינה את השילור מים מגרמניה, שהפכו לעמוד התווך של ז"כלכלה הלאומית. שילומים אלה הם פיצוי גרמני, למדינה הקולטת את שרידי יהדות אירופה.

בשם הדאגה לעולים נמסרו עבורות אדיר רות לטראסטים הגדולים מסולביבנה ועד לחברות הפרטיות, המקמים את השיכונים ומרווחים עליהם בלי עין הרע. בעזרת העולים הוודשים משמינות ומשגר שגות המפגנות, המחלקות ביניהן את הראש שים עוד לפני שהם דורכים על אדמת ה"ארץ.

העולים הם הדם הזורם בעורקי המדינה. הם מבכירים את תפוצת העתונים, ואת קהל הבוחרים לכנסת, ואת מספר הצרכנים של בתי-החרושת.

הם החתן בחתונה הזאת ששמה מדינת יראל - החתן שבדערו אין זכות קיום לרב וזלכה וזללי הקידש ולשנודרים ולקהל הזוללים.

הנה, באמצע השממה הגדולה, מופיע החתן בכבודו ובעצמו. לאנשים רבים זוהי, כנראה, הפתעה בלתי-נעימה מאד.

המצב אינו חדש, אך עד כה גשמר בסוד. לא מכבר השמינו אנשי מחלקת העליה של הסוכנות היהודית, בחדרי חדרים, הא"שמות גוראות כלפי המדינה. הם טענו כי אפשר היה להעלות בשעתו 100 אלף יהודים ממארוקו.

התעמולה הציונית הרשמית היתה כי חיר הם של יהודים אלה נתונים בסכנה. קריאה זו היהדה בכל פינות העולם המערבי. בשם הקריאה הזאת נאספו סכומים גדולים של כסף באמריקה.

אולם יהודים אלה לא הוכאו ליראלי. אנשי מחלקת-העליה טוענים בגלוי שהמדינה מנעה את עלייתם. האמתלה הרשמית היתה שגרמו לכך סר

העם

ראש מול קיר

באחד הימים קם האזרח הישראלי משנתו השלושה, מזג לעצמו ספל קפה ונטל לידו את עתון הבוקר. בעל כורחו הפליט קריאה של תדהמה.

הכותרת סיפרה לו כי כוחות ישראל פינו את אל-עריש ואת מנזר קתרינה.

אמנם הקדים העתון את המאורע בכמה ימים. אולם ביסודה היתה הידיעה נכונה. שום כותרת אחרת לא היתה יכולה להמחיש יותר את המציאות העגומה של הפינוי הנחפו בדורס, ששוב לא עוכב עליידי מוק"ש או כבישים הרוסים.

עד עתה היה הפינוי סימטה רחוקה. עתה נוכח האזרח לדעת כי זו המציאות, וכי בסיסי המצרים עומדים לחזור בדיוק לאותו מקום אשר ממנו סולקו על ידי צה"ל.

אכסדר במיצר. אולם הקרב האמיתי עמד להיפתח במרחק רב מאל-עריש. לרגלי הרים שניאים ותלולים משתרע מישור-חול ענקי, הגובל עם הים הכחול בשורה של מפרצים יפהפים. זהו אזור שארם אל-שייך וראס-נצראני, הפתח למפרץ אילת.

עד היום לא מסר השלט המצרי אפילו הצהרה מילולית על כוונתו לאפשר מעבר לספינות הישראליות על פני התוחתים ה"מצריים, אם יחזור לאזור זה. מאחר שה"אום החליט לא פעם כי ישראל זכאית לחופש השיט, נוצר מצב אכסדרני בו תג"ר רום נסיגת צה"ל מן המיצר, בהתאם לפקד דות הא"ם, באופן אוטומטי להפדת החלטה אחרת של האו"ם, הפעם עליידי המצרים.

למרות אכסדר זה, לא זוה ארצות-הברית מעמדה הנוקשה המחייבת נסיגה משארם אל-שייך ללא תנאי. מדינאי ישראל ראו בכך צביעות גלויה, השפעה של חברות-הנפט ופיוס היהיכנות של גמאל עבד אל-נאצר. כל זה היה נכון. אולם לא היתה זאת האמת כולה.

סילוק חשבוניות. לדעת כל אמריקאי אחראי, מיבצע-סיני היה קנוניה שפלה מצד שלושה אנשים — אנתוני אידן, גי מולה ודווי בנגוריון, כדי להפיל את הנשיא אייזנהאואר ולספק ברגע המכריע נשק לירי בו בבחירות, המועמד הדמוקרטי עדלי סטיו בנסון. ניגוד אינטרסים שיגרתו בין מדינות צידדות לבש, בצורה זו, מעטה אישי מאד.

למרות המיבצע, נחל אייק נצחון מכריע בבחירות. הוא היה עתה די חזק כדי לגשת לסליקת חשבוניות השבוע נפל הקרבן הר ראשון: סר אנתוני אידן, האיש שלדעת אייק נעץ את הסכין בגבו, סולק לפי דרישת הנשיא האמריקאי, כתנאי למתן הטיוע ה"כלכלי האמריקאי להצלת בריטניה.

לגבי ראש ממשלת צרפת לא היתה לי אמריקאים טינה אישית כה חזקה. לדעת המומחים המערביים, לא באו היוזמה וה"תוכנית למיבצע סיני מצד ממשלת צרפת דווקא, אלא מחוגי הצבא הצרפתי וקבוצת הלחץ הקולוניאלית באלג'יריה. חוץ מזה, אפשר היה לסמוך על הצרפתים שבבוא היום יפילו בעצמם את ראש ממשלתם, כי מנהגם מאד.

מי יישבר קודם. לגבי ישראל נקט הנשיא אייזנהאואר מן הרגע הראשון בחוק ברזל. הוא לא השתנה מאז באומה. העקרון: ישראל לא תרוויח אף את הרוח הקטן ביותר כתוצאה מן ה"מתקפות" שלה. אפילו דרישותיה הצודקות — כגון חופש השיט — לא יתקראו על בצע קטן אחד לקראת הג' שמתן כתוצאה ממיבצע סיני.

עקרון כה פשטני ועקבי לא השאיר שום מקום לגמישות ותמרון. הוא היווה קיר ברזל בפני כל הישג ישראלי: הן ברצועות עזה והן בשארם אל-שייך. לישראל לא נש"אר אלא להכות בראשה על קיר זה או להיכנע.

השבוע היה על ישראל לבחור בין שתי האפשרויות. איש לא יכול להיות בטוח, במקרה שההחלטה תהיה להיאבק, מי יישבר קודם: הקיר או הראש.

הממשלה

נתיב הקרבות

איש לא ידע זאת מלבד מתימספר. אולם בחזרי חדרים, בארמון האוצר בירושלים, הכינו נאמניו של שר-האוצר תקציב-חירום

סודי למקרה של התנגשות גלויה בין יש-ראל וארצות-הברית.

על שולחן הכנסת הונח התקציב המנופח הרגיל של הממשלה, שלקח למעשה בחשבון הוצאה של למעלה מאלף מיליון ל"י בשנה הקרובה. תקציב זה היה בנוי על אומדנה אופטימית מאד של זרם כספים מאמריקה.

במקרה שישראל תפר את החלטת האו"ם ותסרב להיסוג משארם אל-שייך ומעזה ללא "ערובות", עלול זרם זה להיעלם בחיק האדמה.

שרבי החומרה. שר-האוצר, שהוא עצ"מ אחד התומכים בקו ההתנגדות, לקח ב"חשבון שלושה שלבי-חומרה שונים של עוני שין אמריקאיים. השלושה:

● שלב א': המשך הקפאת המענקים ה"אמריקאיים. בתקציב הרגיל הובאו מענקים אלה בחשבון בסכום של 76.5 מיליון ל"י (לעומת 72 מיליון בתקציב השנה הנוכחית).

● שלב ב': איסור על משלוח כספי יהדות אמריקה ("קרן תמורה של מלח"ח חוץ") שהובאו בחשבון בסכום של 93.5 מיליון ל"י (לעומת 54 מיליון בתקציב ה"קודם).

● שלב ג': הפסקת תשלום השילומים הגרמניים, תחת לחץ אמריקאי. שילומים אלה הובאו בחשבון בסכום של 72 מיליון ל"י, כמו בשנה הקודמת.

לוי אשכול היה מוכן, לדבריו, לכל שלוש האפשרויות. כל אחת מהן — וכל שלושתן יחד — יגרמו לזעזוע נורא במשק הישראלי, ולהורדה קיצונית של רמת-המחיה. מאחר שלוי אשכול סבור ממילא שיש להוריד רמה זו, יתכן שלא יטעור כל כך על זעזוע חיצוני מהפכני שיגשים את הדבר.

הנשק הסופי. אשכול לא היה ל"יחיד בממשלה שדגל בעמדה לוחמת זו. לימניו התייצבו שני שרי מ"מ, שני זרי אחדות העבודה, גולדה מאיר ופנחס ספיר. עם הצטרפותו של בוגי למהנה זה, יהיה לה רוב בטוח בממשלה. רוב זה סבור כי סיכויי אילת והסחר עם אסיה שווים מבחינה כלכלית יותר מעונשין אמריקאים מסוג זה.

הצרה היתה רק שלא היה כל בטחון כי האמריקאים ינקטו רק בצעדים אלה. עמדתם היתה כה נוקשה וחד-משמעית (ראה לעיל) עד שאפשר היה לחשוש מפני עונשין חמור רים עוד הרבה יותר.

בידי אמריקה יש נשק אחד, שמולו אין כמעט הגנה: נשק הנפט. ישראל, השוכנת בלב אזור הנפט העשיר ביותר בעולם, נאלצת להביא כל טיפה של הנזול היקר ממרחק אלפי קילומטרים מעבר לים, מן היבשת האמריקאית.

אמריקה יכולה להפסיק זרם זה במשיכת קולמוס אחת. כעבור ימים מעטים ייעצרו כל גלגלי המשק הישראלי. בלי נפט ובנזין לא יסתובב גלגל-השינויים של המכונה, לא גלגלי המכוניות והטרקטורים, לא מדחפי ה"מטוס ולא זחלי הטנק.

גירוש מן האו"ם. לא היה זה האמ"צ ה"יחיד בידי הרייב. לפי מגילת או"ם, יש בידי המוסד מכשירים רבים להפעלה נגד מדינה עבריינית. בין השאר:

● ניתוק רשת הדואר והמברקה של יש-ראל מן העולם.

● סגירת כל נמלי העולם בפני אוניות ישראליות, והחרמת סחורות ישראליות על ידי כל אוניות העולם.

● סגירת מיצרי ים בסני ישראל.

● הוצאת ישראל מן האו"ם.

כל האמצעים האלה לא הופעלו נגד ברית המועצות, שהפרה בחודשיים האחרונים כמה החלטות של האו"ם בקשר להונגריה. אולם ישראל היא מדינה קטנה, ורבים מיידיי ה"אום היו מברכים, בלי ספק, את ההודמנות להפעיל לראשונה את כוח-הכפייה של האו"ם נגד מדינה כזאת, כתקדים וכמופת.

אין בלוף. מדינה קטנה, המאמינה בהח"ל בטקטיקה, יכולה ללחום גם מלחמת-יגיוש נגד העולם, ולנצח. אולם היה עליה להיות מוכנה לקרבות הרבה יותר גדולים מאשר ירידת-שכר לכמה שבועות, או קיצוץ תקציב מנופח.

ממשלת ישראל לא הכינה את הקהל לקראת קרבות מהסכניים מסוג זה. לכן היה קשה להתייחס ברצינות גמורה גם להצהרות תיה הקיצוניות על מלחמה עד טיפת הדם האחרונה.

אולם בזירה העולמית, קשה מאוד לנצח בבלוף.

בנו של המורשיד. זהו מוחמד אל-הודייבי, בנו של המורשיד (המנהיג) העליון של האחים המוסלמים במצרים. הוא כיהן בעזה כשופט, ממלא עתה תפקיד יושב-ראש ועדת העצורים האזרחיים המצריים שבידי ישראל.

פגישות עם מצרים הפכו להיות דבר שיגרתו מאד בישראל. מאז מיבצע סיני, נוסדה בתוך שש"ח ישראל מושבה גדולה מאד של מצרים, ומי שלא ראה שבני מצרי או לא דיבר אתו, מתבייש להודות בכך. גם לי לא חסרו הזדמנויות לפגוש עשרות מהם, לשוחח על חלקם בקרבות, על הבתים שעזבו, על תקוותיהם לעתיד.

אך המצרים שפגשתי בתוך העיר עזה היו שונים. הם לא לבשו מדים, לא נלכדו בשעת קרב. הם גם לא היו מצרים רגילים: כי לא לכל אורח מצרי הרשעה ממשלת קהיר לבוא לעזה. היו אלה מצרים מיוחסים ביותר: שופטים, רופאים, מנהלי בתי-ספר ונשותיהם של קציני-הממשל הגבוהים, שנשלחו עליידי ממשלתם לנהל את רצועת עזה. באופן רשמי, סופחו למינהל עזה, בתפקידים שמילאו במנגנון הממשלה המצרית, בתוספת של 100% למשכורתם.

כאשר נכנעה הרצועה, רוכזו אזרחים אלה בתוך רובע קטן בעזה, לא הרחק משכונת הווילות המפוארות שעל שפת הים. במקום בתיהם המרווחים, להם התרגלו כבני המעמד השליט, קיבלו עתה תנאי דיור צנועים הרבה יותר: חדר אחד או שניים למשפחה. מסביב לרובע כולו נמתחה גדר-תיל ועל האדונים של אתמול נאסר לבוא במגע עם נתיניהם, בני עזה, המהלכים חופשיים מחוץ לגדר התיל.

התושב הראשון של הרובע המצרי שפגשתי היתה אשה צעירה, נאה מאד. היא לבשה חלוק לבן ושערה החום היה מכוסה בצעיף לבן סרוג. היא הציגה את עצמה ברצון: "ד"ר פתחיה חסונה, מנהלת בית-החולים בעזה.

הייתי העיתונאי הראשון שהורשה לבקר במקום, והרופאה החיננית היתה מוכנה להראות לי כל מה שיש לראות. "קודם כל אציג אותך בפני הוועד שלנו", הציעה, באנגלית שוטפת. חברי הוועד נקראו לאחד החדרים, בבנין דו-קומתי ירוק, ששימש קודם כבית-ספר עממי. עתה הוא משמש מקום מגורים לכל הרווקים ברובע. החדר היה ריק, מלבד שולחן כתיבה שעמד בפניה. מאחורי השולחן ישב גבר צעיר, בעל עור כהה מאד, שיער שחור מסולסל ועיניים לוחטות: מוחמד אל-הודייבי, לא פחות ולא יותר מאשר בנו של המורשיד, (המדריך) העליון של ארגון האחים המוסלמים. לפני שנה, דן גמאל עבד אל-נאצר את חסן אל-הודייבי, אביו של מוחמד, לתליה, אך ברגע האחרון נרתע מלבצע את פסק-הדין.

★ ★ ★

מאנגלית לערבית

עצמה ישב הכן בחדר הגדול, קיבל אותי לראיון, בתוקף תפקידו כיושב-ראש ועד העצורים המצריים בעזה. סביבו עמדו חמשת חברי הוועד הנוספים, ביניהם "ד"ר פתחיה חסונה, המטפלים בבעיותיהם של 424 העצורים ומייצגים אותם כלפי השלטון הישראלי. אל-הודייבי, שהוא בן 36, התחיל את הקאריירה שלו לפני 15 שנה, מיד עם סיימו את אוניברסיטת קהיר. תחילה עבד בחביצה הכללית; מאז ההפיכה הצבאית מונה שופט. לפני שנתיים הגיע לעזה, כנשיא בית-המשפט הגבוה לעניינים פליליים.

"הטענה העיקרית שלנו", הצהיר באנגלית, "היא נגד תנאי הדיור. קשה לנו להסתדר בחדר למשפחה".

שאלתי אותו עוד כמה שאלות על המזון הניתן להם, על יחס השומרים. חברי הוועד האחרים התערבו כשיחה, מי בתלונות ומי בדברי שבח. אך, למעשה, לא הם ולא אני היינו מעוניינים כל כך בדברי שיגרה קטנים כאלה; השיחה עברה במהירות לנושאים בוערים הרבה יותר.

"מתי תפנו את עזה?" שאל גבר שמנמן, בעל שיער שיבה, לבוש חלוקי-בית מצמר. חבריו קראו לו ביי, למרות שתואר-אצולה זה בוטל עליידי ההפיכה. הוא הציג את עצמו: עבד אל-ג'ואד עלי עאמר, נשיא בית-המשפט העליון בעזה ואחיו של עבד אל-חכים עלי עמר, שר המלחמה המצרי.

"מה יהיה עם הפליטים?" רצה מישוהו אחר לדעת.

"האם אתם חושבים שבצורה זו יהיה אי-פעם שלום?" הקשה שלישי.

"ישראל הוכיחה אחת לתמיד שהיא חלק מהמחנה הקולוניאלי", הוסיף גבר צעיר-מראה, לבוש חולצת-ספורט. היה זה מחמוד חסונה, שופט בית-הדין העליון בעזה, ובעלה של "ד"ר פתחיה חסונה.

השיחה התנהלה כל הזמן באנגלית, כשבני שיחי מתעכבים מדי פעם לחפש את המלה הנכונה. "אתם יכולים גם לדבר בערבית", הצעתי, והסברתי כי חייתי שנים רבות במצרים ולמדתי שם בבית-ספר ידוע.

"אם מי אתה מכיר מבית-הספר?" שאלו כמה מהם.

הזכרתי כמה שמות. "ואת אדוארד מנצור, אתה מכיר?" שאל מישוהו.

"כן, בוודאי. גם את שתי אחיותיו. שמעתי שהבכורה התחתנה ויש לה שני ילדים..."

★ ★ ★

סרן ששמו גמאל

האווירה השתנתה בן רגע. כל אחד חיך — מלבד אל-הודייבי, "אם כן, אז אתה אחד משלנו", הצהיר השופט חסונה, בטפחו על גבי. "כן, אחד מהמשפחה", הוסיפה אשתו.

מחמוד חסונה כרך את זרועו בזרועי, והחל מוביל אותי אל מחוץ לחדר. "בוא", אמר, "האינטרביו הרשמי נגמר. אני מזמין אותך אלי הביתה".

תמונת מזכרת לאבא. תמונה זו צולמה במיוחד, לבקשתה של פאוקיה סירי, עם בתה זינב, בת ה'ה', כדי לשלוח אל סגן-אלוף חוסיין סירי, הנמצא כיום במחנה שבויים. פאוקיה היא ילדת קהיר, בת החברה הגבוהה של מצרים. אביה היה שופט ידוע במצרים.

שיחה עם שליטי מצרים של מחר השופט נכלא בבית = הסוהר

- מאת שלום כהן -

חייל ישראלי (במרכז), שתפקידו לשמור על רובע המעצר, משחק עם ילדה מצרית, בשעת פנאי. אביה של הילדה הוא קצין מצרי גבוה היושב עתה במחנה שבויים ישראלי.

מבין אלה היושבים כאן, יכול להיות לכם נכס יקר מאד בעתיד. הנה, במלחמה הקודמת היה כאן סרן בשם גמאל עבד אל-נאצר, ועכשיו הוא נשיא מצרים! תוך כדי שיחה הגענו לביתו של השופט: וזילה בת קומה אחת, אשר שני חדרים מתוכה הועמדו לרשות מתמוד, אשתו, שלושת ילדיהם ומשרתתם הפלסטינית. נכנסנו לחדר המיטות, המשמש גם חדר אורחים וטרקלין.

"בלילה הראשון של הכיבוש", סיפר מארחי, "הכניסו את כל הגברים לתוך הכלא של עזה. זה היה לילה איום. ישבנו שם מאחורי הסורגים, יחד עם כל מיני אסירים או שבויים אחרים. האמן לי, יא אוסטאז שלום, אחרי זה אני כבר לא אספל במשפטים פליליים — כדי שלא אצטרך יותר לשלוח אנשים לבית-הסוהר. הלילה האחד הזה שביליתי שם, מספיק לי."

אחד החיילים, סיפר השופט, שמע כי אלה הם נכבדי השלטון, הוא הבטיח למסור על מצבם למושל הצבאי. ואמנם, כבר באותו לילה, הופיע המושל והבטיח כי למחרת, ישוחררו. "ובאמת", ציין עבד אל-גואד, "הוא היה גינטלמן ושמר על דיברתו. למחרת בבוקר אמרו לנו שאנחנו חופשיים לחזור לבתינו."

★ ★ ★

פיג'מה יהודית

בימי פארוק, היה מחמוד חסונה ראש לשכת המודיעין הממשלתית — עד אשר החלה הממשלה לסגור עתונים, שניסו לפרסם ידיעות הפוגעות בכבוד המלך. חסונה, שהוא כיום בן 38, התפטר, בחר בקריירה משפטית.

כשופט בית-המשפט הפלילי בקהיר, הובאו בפניו ערבים שהואשמו בהשתתפות בהפגנות האנטי-יהודיות, שנערכו ב-1946, ואשר בהן הוצת בית-הכנסת הגדול של קהיר. "נהגתי באנשים אלה בכל חומרת הדין", הוא סיפר. "ידעתי כמה סבלו היהודים בכל העולם; ידעתי גם שמצרים תמיד הראתה להם יחס טוב וסובלני. לא רציתי שסרטן השנאה ליהודים יחזור לגוף המצרי..."

"יש לי הרבה מכרים יהודיים", הפסיקו בהתלהבות עבד אל-גואד. "הנה, הפיג'מה שלי תפורה בחנות של יהודי, ולראיה, ביקש להראות את התג התפור בפנים צהרוננו. חסונה המשיך: "בשבילי זה היה הלם גדול, כאשר התחלתי לקרוא על יחסם לפליטים הערביים. אני רוצה שתבינו, אני מנגה בכל תוקף את שליחת הפידאיון לתוך שטח ישראל, כדי שירצחו נשים וילדים. זהו מעשה פלילי שאינו נבדל מכל רצח אחר. אבל מצד שני, גם אחם הרגתם ילדים ונשים חפים מפשע. בכל זאת, את דעתי הסופית לזכותה או לחובתה של ישראל, לא סיכמתי."

גם עתה, לאחר מגע הדוק יותר עם ישראל, ולאחר נסיון אישי, קשה היה לשופט הצעיר, בהיר-השיער, לקבוע את יחסו. "ראיתי אצלכם גילויים של אהבה אנושית עילאית ויחד אתה, מעשים איומים של חוסר-התחשבות בוולת."

"בהתחלה, טיפל בנו מרצה מהאוניברסיטה העברית. זה אדם נפלא. אילו היה מופיע לפתע בקהיר, לא הייתי מהסס לקום ולקרוא לו אחי ולפתוח בפניו את ביתי — לטרוח שחיו מאשימים אותי בהתרוועות עם האויב. לעומת זאת, היה אדם אחר, במחנה המיון, שלעג לנו ומצא תענוג בהשפלת כבודנו. ואצל אנשים כמונו, פצע נפשי כואב הרבה יותר, ונחרת הרבה יותר בזכרון, מאשר פגיעה גופנית."

★ ★ ★

מה יהיה מחר?

בדרכי החיזוק, שוב פניתי לאל-הודייבי. "מדוע סירבתם לחזור למצרים?" שאלתי. "נחנו כבר נמצאים במצרים!" השיב. "רצועת עזה היא טריטוריה שנמסרה לידי מצרים, ואנו נישמע רק להוראות ממשלתה החוקית — היא הממשלה המצרית!"

עצור אחר היה בדעה פייסנית יותר: "אם תשאל אותנו באופן פרטי, הרי שכולנו מתגעגעים לשוב למצרים, והיינו מקדמים בברכה כל הסדר שיחזיר אותנו לבתינו. אבל ביקשו מאתנו לתתם על מיסמך רשמי, האומר כי אנחנו מבקשים משלטונות ישראל להתזרנו למצרים. ולדרישה פורמלית, אפשר להשיב רק בטענות פורמליות... לשם כך יושבים כאן כל כך הרבה עורכי-דין ושופטים."

"אם כך, אתם עלולים להשאיר כאן הרבה זמן", אמרתי. "מי יודע?" השיב. "המצב של עזה התהפך כל כך הרבה פעמים בהיסטוריה, שהוא יכול מהר מאד להתהפך מחדש. ואז מי יכול להגיד מי ישרא ומי יצא?"

השופט. מוחמד חסונה, חבר בית-המשפט העליון של עזה, וראש לשכת המודיעין הממלית שלתת בימי פארוק. במראהו החיצוני, אינו נבדל מספורטאי אנגלי או צרפתי. "לא כל ישראלי שבאנו אתו במגע ידע להתירס אלנו בסדר", קבע.

השייך. זהו השייך מוחמד מחמוד כטאב, מנהל המכון הדתי המוסלמי בעזה, בוגר אוניברסיטת אל-אזהר. "מבחינה אובייקטיבית", הכריז, "היה היחס הכללי אלינו מצויין עד כה."

חיכוך לכניעתה המוחלטת של ישראל, בעניין שארם אלישיך ורצועת עזה, עם גבור הלחץ הבינלאומי. לכניעה זו, יקדמו השלבים הבאים:

פעילות קדחתנית של משלחת ישראל באו"ם, לגייס את התמיכה המכטימלית כדי למנוע הפעלת סנקציות זמורות נגדה;

הכנת דעתיהקהל בארץ לקראת האפשרות של קשיים כלכליים חמורים, כתוצאה מהפסקת התמיכה האמריקאית ומצפדיהחרם מצד האו"ם;

פירסום הודעה פושרת מטעם האו"ם, שכוונתה לתת לממשלת ישראל מוצא מילולי של כבוד, ולאפשר לה להוציא את כוחותיה אל מעבר

לגבול שבית'הנשק, מבלי שייראה כאילו מסרה את פירות הנצחון לגנרל ברנס, ולא כל תמורה.

למרות כל ההבטחות שפורסמו השבוע, ישנם סיכויים רציניים כי דיון בגוריון בעצמו יאדן לטוס לארצות-הברית, בקשר למשכר הנסיגה. החלטה על כך נתקבלה בישבת הממשלה האחרונה, בה טכנס כי אם יוברר לשרת החוץ כי יש הכרח בהזעקת ביג"י, יהיה עליו לנסוע.

בחזית הפנימית, יפנה ביג"י לעס בדרישה לקבל את הקשיים הצפויים לו, ויחד עם זאת, יקיים מגע הדוק עם מפלגות האופוזיציה, כדי להשיג שביתת-נשק פנימית, בהגדירו את המצב כחמור לא פחות מאשר היה ערב מיבצע קדש.

תוצאה אחרת של הלחץ המדיני: תושג פשרה בין ההסתדרות לבין התעשיינים, לפיה תותר ההסתדרות על תשלום השליש המוקד

פא, ברוב ענפי התעשייה ואילו ה' תעשיינים יסיכמו לשלמו בענפים ב' ו' דדים. מיד לאחר השגת הפשרה, יפתח משא ומתן מהיר לחידוש החוזים ה' קולקטיביים בענפי התעשייה השונים.

שלא כנהוג עד כה, ייחתמו חוזים אלה לתקופה של שנתיים ולא של שנה אחת.

היחסים החדוקים בין ישראל וצרפת יקבלו צורה רשמית. אל תופתע אם ייחתם בעתיד הקרוב חוזה ידידות בין שתי המדינות.

בו יכלול, בין השאר, סעיף להגנה הדדית, במקרה של התקפה נגד אחת משתי החותמות.

התפטרותו של אנזוני אירן, על רקע מיבצע כואב, לא תשנה את היחסים שנוצרו על רקע זה, בין בריטניה לישראל.

להיפך, קיימים כל הסיכויים כי שיתוף פעולה זה יתחזק, ויבוא לידי ביטוי בצורות שונות בחודשים הקרובים.

אם אתה תליאביב, היכין למאורע גדול: אחרי למעלה מעשר רים שנה יחודש ירידהמרחץ הגדול.

לפי תוכנית העיריה, יקויים הייד ערב הבחירות הבאות, יהחה תשובה לכל המוענים כי ההנהלה הימנית אינה מסוגלת לערוך מיבצעייבוי גדולים בנוסח אבא חושי.

הכרית החדשה בין ישי ראל והוואתיקאן תתעמק. בימים האחרונים מגלה האפיפיור מאחורי ה' קלעים פעילות ניכרת נגד הגוש המצרי,אם מתוך חשש שהוא יפתח את המרחב בפני הקומוניזם ואם מתוך התנגדות להקמת גוש מוסלמי חזק בעולם. עמדת האפיפיור עשויה להשפיע על ספרד, פורטוגל וארצות אמריקה הלטינית, שבכוון להכשיל כל החלטה להסלת סנקציות על ישראל.

בניית השיכונים לעליה החדשה תחולק כשלל בין המפלגות. בעוד שסולל'בונה יקבל הזמנה לבנית קרוב ל-3000 מתוך 12 אלף יחידות הדיור, יינתנו הזמנות שמנות גם לכל החברות הקבלניות של המפלגות. מאחר ששיכונים אלה יהיו מפלגתיים, פירוש הדבר חלוקת העולים מראש למפלגות.

האמצעות הראשונות בחזית הקרטלים יתגלו בקרוב. הקרטל הראשון הנמצא בשלבי הפירוק: אירגון בתי'החרושת לרשתות-ברזל. הסיבה: בזמן האחרון קמו מפעלים חדשים בעלי ציוד חדש, שהיו מסוגלים להוריד את המחירים, ושהתנגדו למחירים הגבוהים שנקבעו על-ידי המפעלים בעלי הציוד המיושן.

מחיריהם של מוצרי התעשייה יגדלו באופן ניכר. הגורם העיקרי: עלייה גדולה במחירי חומרי'הגלם, כתוצאה מקשיי'התחבורה הבינ' לאומית. גורם שני: המחסור במטבע חוץ.

מפעל גדול לחוטי ברזל נתון בקשיים חמורים, המסכנים את קיומו. גם מפעל גדול לעץ לבד נמצא במצוקה.

אין לצפות למרעון ההלואות שניתנו על-ידי הממשלה, שהוצמדו לערך הדולאר. התעוררה תנועה של לווים המסרבים להחזיר את ההלואות לפי ערכן במטבע חוץ, אף כי זמני הפרעון כבר הגיעו. תנועה זו עלולה להתפשט.

מפלגות

טירחה מיותרת

ח"כ משה שרת היה בדרכו לשיבת ה' ועדה המדינית של מפא"י, שעמדה לשמוע דו"ח מפי יורשתה, גולדה מאיר, ולהחליט על הקו של המפלגה לגבי הנסיגה מסיני. כדי להנעים לעצמו את הדרך, פתח את עתון הערב, החל קורא.

ידועה אחת צדה מיד את מבטו. מר גיורא יוספטל, מזכיר מפלגת פועלי ארץ-ישראל — כך היה כתוב — הודיע במסיבת עיתונאים מיוחדת, מהו הקו החדש של מפא"י. בין השאר קבע קו זה שישאר לא תיסוג מעזה ומשארם אל-שייך, ללא ערובות בינלאומיות (ראה לעיל).

רוחות הרשעות. המסיבה התקיימה כמה שעות לפני כך, במשרד מרכז מפא"י ברחוב הירקון 110, תל-אביב. חיים יערי, איש מערכת דבר שהפך לקצין העתונות של

אולם שום כוחות אל-אנושיים לא פעלו כאן. הסיבה היתה אנושית למדי: משרד החוץ היה מוסר את הידיעות בסוד ל' סופרת דבר החניגית, חנה זמר.

הרבר לא מצא חן בעיני מערכת הארץ. דיבר מי שדיבר, טוכס מה שטוכס, ולפתע החלו הסקופים המדיניים להופיע גם בעמור די הארץ, בחתימת "הסופר המדיני" בורא פרי הארץ: אותם הפקידים במשרד-החוץ.

חלוקת השלל. במשך כמה זמן הדי ירינו שאר העתונים בסבלנות עילאית. ואז פרצה הסערה: שאר עתוני הקואליציה דרשו את חלקם שלהם בשלל הידיעות הסודיות. שרי אחדות-העבודה העלו את הענין בממ' שלה, דרשו את שיתוף עתונם. למרחב. עור כי העתונים ישובו גם הם על מזוכה זו. הכל הסכימו שכמה סודות מגיעים גם ל' יהושע ("שוקה") תדמור, איש למרחב, ול- גבריאל שטרן, איש על המסמר.

תחילה ניסו אנשי הממשלה להצדיק את מעשיהם, הסבירו שהם מסננים את הידיעות במתכוון, כדי שלא ישאו גושפנקה ממשל' חית רשמית, אך יגיעו לכתובת הנכונה. אולם העורכים לא הסתפקו בכך. אם לסנן, טענו בצדק, מדוע להשתמש רק בשני חר רים? מדוע לא להסוך את העתונות הקוא- ליצינית כולה למסגרת גדולה, שחוריה ית- הלפו בתורנות?

השבוע עוד לא הושג סיכום זה. אולם היה ברור כי כמו כל שאר סוגי השלל ה' קואליציוני, יחולקו בקרוב גם סודות משרד החוץ לפי מפתח מפלגתי.

תעשייה

מה מריץ את סמי?

הכפר הנודע מה מריץ את סמי? מתאר דמות אופיינית של יהודי בחוץ-לארץ, זה מוכן לטפס על גוויות כדי לעשות קאריירה ולצבור כסף. סמי, היהודי הקטן משכונת העוני, הנמצא בריצה מתמדת, שאין לו זמן לאהבה ולחיים פרטיים והמתייחס אל כל אדם בלתי-מועיל לו כאל ערימת אשפה, הפך לשם דבר.

מכריו של סמי דובינר חוששים לא פעם שישנו דמיון מסוים בין סמי ידידו, לבין סמי הספרותי. דובינר, יצרן שחרחר שעלה אחרי קום המדינה מקנדה, אזרי שתמן בקבוצת פיטר ברגסון באמריקה, הוא די נאמו חי בכל הנוגע לכסף. עיסוק קדחתני זה לא השאיר לו פנאי רב לפתח צדדים יותר סימפאטיים של אופיו.

עובדות החיים. בארץ הקים דובינר את בית'החרושת של קרגל לקרטונים גליים, הוא תיכנן תוכניות גדולות. הוא ביקש לחסל את הנוהג הישן של משלוח פריי הדר לחוץ-לארץ בתיבות-עץ, רצה להחליפן בקרטונים שלו. היתרונות, לדעתו, מלבד צבירת רווחים לעצמו: חסכון בדביוס, מני עת הצורך לעטוף כל תפנו לחוד בגייר, הגשת הפרי לקונה בצורה הנוחה יותר לסלטול.

אדם אחר, הרוחש כבוד רב יותר לזולתו, היה מנסה לשכנע את האנשים הקובעים בצדיקת דעתו זו. אולם דובינר, שחסר לו הכשרון להעריך בן-אדם אחר, חשב להשיג את מטרותיו בצורה יותר פשוטה. הוא הג' דיל באופן פתאומי וקיצוני את תפוקת מפ' שלו, רצה להכריח את משחקי פרייהדר לקנות ממנו 16 מיליון קרטונים בעונה זו. תחת המיליון וחצי שהוזמנו אצלו.

אולם הוא לא לקח בחשבון את עובדות החיים הכלכליים. שיתק פרייהדר הוא ענין כמעט מונופוליסטי, המחולק בין פרדס סיני דיקט (60 אחוז) וכמה חברות קטנות יותר. כמה מן האחראים לשיחק. עסקו גם באס' פקת תיבות-עץ. לא היה להם שום ענין לאבד מקור-פרנסה כדאי זה.

בחום ובקור. כך הופתעו קוראי ה' עתונות בשבוע שעבר לקרוא מודעה ארוכה של המועצה לשיחק פרייהדר, שכללה הא' שמות כבודות נגד תוכניות סמי דובינר. בין השאר, טענו המשחקים:

- אי-אפשר לערום את הקרטונים ב' גובה מספיק, מכיוון שהם נמחצים,
- קשה להעבירם במזג-אוויר רע,
- הפרי בקרטונים נוטה להתקלקל ב' חום.

את דבריהם סיימו המשחקים בעקיצה אישית לסמי דובינר: "המועצה אינה מר' כנה לקבל — או אף לדון באופן רציני — במספרים שנבחרו באופן מיוחד, וכתוצאה

מפקדים ברנס ודיין בלוד פירות הנצחון

מפא"י, כינס אותה כדי לאפשר ליוספטל להשמיע את דבריו. כעתונאי חזיק ידע לכוון את השעה כך שהידיעה תופיע עוד באותו יום בעתוני'הערב — שעות מעטות לפני התכנס הועדה המדינית, שהיתה צרי' כה להחליט אם בכלל יש קו מדיני ל' מפא"י — ומהו.

משה שרת רתח. יתכן שהוסיפה לרוגזו העובדה שגיורא יוספטל היה נמנה תמיד עם אנשיו שלו, ושהוא עזר לו לעלות בדרגה. עתה נראה כי יוספטל התאים את מפרשיו לרוחות החדשות, הצטרף לצי ה' מהנה הביגיטטי.

אולם הפעם לא היה שרת החבר היחיד ששפך את חמתו על המזכיר הזריר. חבר אחרי חבר קם בשיבה הסודית ושאל את השאלה הגורלית: אם המזכיר קובע את הקו המדיני של המפלגה, לשם מה להטריח את חברי הועדה המדינית לשיבות?

עתונות

חורי המסנות

בראשית היה דבר. מאז הוחלף משה שרת בגולדה מאיר, החל מצטיין כמעט מדי יום ביומו בסקופים עתונאיים. משום מה היה נדמה כי הוא מחונן בכשרון מפתיע לנחש מראש מה יעשה או יגיד משרד החוץ הישראלי.

הסניגוריה והנאשמים במשפט רצח רמלה*
היכן הסכין השלישית?

לידיים לארוחה. מספרם, הבטיח, לא יעלה על שלושים. אילקה ואביבה הסכימו בריצח לעשות שירות קטן זה לידיי חותיק. הקדישו את היום שקדם למסיבה להכנות לקראת ארוחת-הערב המורחבת. בבוא הערב, כשעמדה המסיבה להתחיל, פתחו אילקה ואביבה לרווחה את דלתות ביתם הרחב והמרוהט בשפע וביוקר, אותו הקימו במשך שנים מהכנסותיהם בהופעות זמרה. הם נדהמו כאשר מבדל דלת הפתוחה החלו לזרום אל הבית פנימה לא רק אנשים מוכרים כרפאל קלאצקי, גרשון פלוטקין, יוסף דיין, נתן כוגאן, בתיה לאני, צט, משה שמיר ומתי מגד, אלא גם עשרות עשרות של חשקונים, שואפים-להיות-שח' קנונים, כתלבים, יושבי כסית ונהגי מו"ניות חובביה-הטיפה המרה. מסתבר, כי לפני הנסיעה לאפקה, סובב לבאי בכסית והזמין ברוח-לב את כל יושביה הקבועים והמקריים להלוות אליו בשמחתו.

משתנה במטבח. המארחים נדהמו למראה 170 האורחים הבלתי-קראים. בכל זאת לבשו את חיוכם הרחב ביותר, והמסיבה החלה. תוך חצי-שעה הפכה זו מ"התעודות אנושית למרוץ שחרים משתל-לים, והבית המטופח והמסודר הפך למאורת פרוצים. שואפי השעשועים בעשרותיהם מ"הרו להריק את מלאי המאכלים והמשקאות בבית, ואחר ניגשו לחפש אחרי ביזור נוסף. עד מהרה החלו להתפזר שמשות. מע"רבות כלים יקרות נופצו לרסיסים בצחוק-שליהנאה. מזרון גומי ממולא אחרי נעשה מטרה לחריכה שיטתית בנזבות סיגירות בוערים. קערות המטבח והקירות שימשו משנה ציבורית לשעת-צורך.

כאשר כל אלה לא הספיקו, התפרצו כמה מן החוגגים השתוים אל חדרו של אורי, בנם בן ה-4 של אילקה ואביבה, שניעור משנתו לקול המיצהלות, וניסו למשכו לא תוך מעגל רוקדי הרוק אן רול בחצות-הלילה. אחרים ניסו לרסק, מתוך עליצות טובת-לב, את מכשיר ההיפידיליטי היקר, שניצל ברגע האחרון עליידי בעליה.

חוסר הכנה לאמנות. אריה לביא, האמרא העיקרי למהומה, לא מצא לנחון להתנצל בפני בעליה-הבית, או להציע להם לשלם חלק מן הניזקים. רק ישראלי ובורר דובסקי הביעו את חרסתם על המאורע שלא היו אשמים בו, בדמעות בעיניהם. להצעתו של שחקן התיאטרון הקאמרי יעקב בך-סירא, כי החוגגים יעזרו, לפחות, בניקוי הבית לפני צאתם, לא היה שומע. אילקה ואביבה נאלצו להקדיש את יום המחרת לכבודה מאומצת, כדי להתחזר לבית במידת מה את צורתו האנושית.

לפרשה הצטרף סיום קודר, שאירע למח'רת היום, כאשר יחזקאל ("חצקלי") איש-כסית ערך, על חשבוננו, מסיבה נוספת. זוג הצעיר בבית-הקפה שלו, בעיצומה של המסיבה פרץ לקפה נהג-מונית נגדו, דרש מאביבה תשלום של 6 ל"י, עבור מונית שהוזמנה טלפונית לביתה כדי להסיע ממנו את החוגגים כלילה הקודם, ואשר חזרו ירקות מבלי שאיש ישלם בעדן.

* סניגורים שלמה גולד, יוסף בן-משה ונאשמים אברהם עבדול, צבי כדורי ושומר.

שעים חמורים. שולחן הסניגוריה היה קטן מלהכיל את כל המצופפים סביבו. גם התביעה הכללית שלחה את תותחיה הכבדים אל משפט שלוש נאשמי רצח בעל בית-הקפה ברמלה (העולם הזה 1987). חנא אברזכריה אל-חאלק, אב לעשרה ילדים, התובע, סגן פרקליט המחוז ראובן ויני ברג, היה בטוח בעצמו. שורת העדים שי הביא ביססה את גליון האישום החמור, עליו היה חתום, ושנאשמים את צבי כדורי, 19, אברהם עבדול, 28, ומנחם יעקובי, 29, ברצח חנא אברזכריה אל-חאלק. העונש היחיד, הצפוי במקרה של הרשעה: מאסר עולם.

מנה חומום ראשונה. סיפר עד התיביעה ארנסט גריג, מכונאי רמלה: "באחת השבתות, בא אלי חבר. לקחתי את הגיפ ונסענו אל מרכז רמלה, אל בית הקפה של אברזכריה. רציתי לאכול, בפעם הראשונה בחיי. חומום. אברזכריה ניגש אלי, קיבל את ההזמנה והלך למטבח. תנאום ראיתי שמישהו רץ מכיוון החצר, ועולה אל המר-פסת שעל יד המטבח. אז התחילו המכות."

המכות, שארנסט גריג סיפר עליהן, הביאו בסופן לרצח אכזרי. עד תביעה אחר, קצין משטרה רמלה זוסיה טבלוב, הביא את הסכינים בהן בוצע הרצח, הניח אותן לפני השופטים מרדכי קת, יעקוב גבירון ויצחק זונדלביץ.

שאל הסניגור שלמה גולד, את המפקח טבלוב: "היכן הסכין השלישית שמצאתם? במשטרה?" השיב הקצין.

שני הסניגורים האחרים, אשר לויצקי ו-יוסף בן-משה, היו פעילים פחות. ריכוז את שאלותיהם בנקודה אחת: אפשרות הח' לפת סעיפי גליון האישום בסעיפים אחרים שיאשימו את שולחיהם בהריגה, במקום ב"אשמה הנוכחית, רצח בכוחה תחילה.

דרכי חיים

האנשים שבאו לסעוד

ווג הזמרים הילל ("אילקה") ואביבה רוחה, שהזמינו בשבוע שעבר את להקת שלושת המיתרים ערב נסיעתה לחוף-לארץ, למסיבה ביתית צנועה, לא יכלו לשער לעצמם ב"סיוסיהם המרים ביותר באילו צלילים צור"מים עתידה הזמנה שיגרתית זו להסתיים.

בשבוע שעבר, כאשר שמעון ("בס") ישראלי, צבי בורדובסקי ואריה לביא כבר ארוז את חבילות-החתיים במחוזותיהם, כש"הם נושאים את עיניהם לסיכויים החרודים המצפים להם מעבר לים, החליטו אילקה ואביבה, חבריהם למקצוע, לערוך למענם ארוחת-ערב חגיגית לפרידה בביתם באפקה. המאורע שאותו עמדו לחוג היה כפול: ערב הנסיעה, נשא המיתר מספר 3, אריה לביא, לאשה את חברתו לבמה בתיאטרון הקאמרי, שושנה ("שושיק") שני.

הפלישה הגדולה. אריה לביא, שלא היה להוט לערוך מסיבת-נישואין לידייו על חשבוננו הפרטי, פנה לזוג מארחיו ב"בקשה, כי יסכימו שיביא אתו עוד כמה

קריאת תגר. בחירתו של נמרוד למינצה הארצית היתה פותחת פירצה רצינית בפני חירות כל אותם הרעיונות והתביעות, שמועצת פועלי חיפה החליטה כי אינם כ"רם. נחן החליט למנוע אפשרות זו. מבטו חלף על פני רשימת התימכים ברשימת נאמני הכינוס, מצא בה את שמותיהם של נמרוד אשל ושל עקיבא אור ע"מ. המוכיר נשם לרוחה. הוא שלח את הרשימה בחזרה, בהסבירו כי צירוף שמם לרשימת התימכים, כמוהו כהצבעת המינצה דים עצמם בעד מועמדותם. לכן הריחו פוסל את הרשימה. נמרוד ועקיבא עצרנו: הערעור נדחה.

השבוע התפרסמו תוצאות הבחירות. בס'פירה, שנעשתה בהתאם לשיטה הרובנית, זכתה מפא"י ב-22 מקומות מתוך 28. אילו נהגו בהתאם לשיטת הבחירות היהסיות, היה רוב זה מצטמצם בהרבה. כי מתוך כל 100, נתנו רק 60 את קולם למפא"י.

אירגונים

איזה צינור מקובל?

תשובתו של שר התחבורה לפנייתו של ארגון העצמאים, נכי מלחמת השחרור, היתה קצרה ומזוהה. תוכנה: השר היה ר"ר צה מאד לעזור לארגון בפתרון הבעיות שהעלה בפניו, אך משרד הבטחון מעכב בעדו. משרד הבטחון סבור, נאמר בתשובה, שהארגון היחיד בישראל, לו שמו רות כל הזכויות לטיפול בבעיות הנכים, הוא ארגון נכי מלחמת השחרור.

לא מוזמן עמדה תשובתו זו של השר במרכז הדיון המשפטי שהתנהל בפני בית'הדין הגבוה לצדק בירושלים. בית'הדין פסק: שר התחבורה ופקידו, המפקח על התעבורה בורכים, יכואו וינמקו תוך 15 יום מדוע לא ייענו לבקשתו של הארגון רפאל קניאז, להקציב לו מונית חדשה, ב"אמצעות ארגון העצמאים, נכי מלחמת השחרור.

פניה בדרך הרגילה. כשנסתימה מלחמת העצמאות וראשוני נכי הקרבות החלו לעזוב את בתי החולים, הבינו ה"שלטונות כי הטיפול בבעיותיהם של הנזקקים לשיקום על חשבון המדינה, יהיה קל יותר, אם יעבור בצנורות המקובלים של ארגונים, משרדים וטפסים. משום כך, הוקם וטופח ארגון נכי מלחמת השחרור. ברבות הימים פרשו 300 חברים, רובם בעלי אחוד-נכות גבוה, שפרנסתם על מו"ניות ופרנסות עצמאיות אחרות. גם ה"פורשים הקימו ארגון, ארגון העצמאים.

בין משבר למשבר בארגוני הנכים, ה"דע משרד התחבורה על בואו של משלוח מוניות וחלקי חילוף, ועל חלוקתו לנכים הנזקקים להם, באמצעות הארגון. כשפנו חברי הארגון החדש בבקשות מתאמות, ה"ברר להם שאינם בחזקת נכים, כל זמן שאינם שייכים לארגון הנכון. חליפת מכת"בים ארוכה, ללא תוצאות, הביאה אותם למשרדו של עורך-הדין דב לויין.

תשובה מכתובת אחרת. רפאל קניאז הוא אחד מחברי ארגון העצמאים. רפאל, המפרנס אשה, שני ילדים, אם וק"נה ואח נכה בן 13, עשה זאת בעזרת מונית משומשת ששנת היצור הטבועה על מנועה היא 1950. כשהגיעו המוניות מתח'צרת שנת 1954, פנה קניאז למשרד התח'בורה, מילא את הספסים המקובלים, נענה בסכת המקובלת, עד שקיבל את התשור בה האחרונה: בקשתו נדחתה.

כשרצה קניאז, קטוע היד עד לפרק, ובעל ששים אחוז נכות, לדעת מדוע נדחתה בק'שתו, קיבל תשובה ממוסד אליו לא פנה כלל. ארגון הנכים, אותו עזב לפני כשנה, הודיע לו כי בקשתו למונית חדשה אושרה כבר וכי עליו להכניס מיד 2000 ל"י לקר'פת הארגון. קניאז הביא את הכמתב ל"עורך דינו, בקש ממנו לברר כיצד קרה שפניתו למשרד ממשלתי, נשלחה לכתר'בת אחרת. משרד התחבורה העדיף לא לע'נות על שאלה זו.

עתה כבר לא היה העניין דחקא קבלת רשיון מונית, אלא משהו עקרוני יותר, שחברי ארגון העצמאים התעקשו לברור: מי יקבע כמה ארגוני נכים יהיו בישראל?

משפט

סכינים ודם

אולם בית'המשפט המחוזי בתל-אביב היה מלא קהל. לא בכל יום יושבים בדין שלר'שה שופטים, בסמכות של בית משפט לפ'

מכך הגם מטעים ביותר, עליידי צד מעור'ין...

הזמנת הפרקליט. סמי דובינר לא השפיל את עצמו לענות לסענות אלה. כע'בור יומיים שוב הופתעו קוראי העתונים, הפעם למראה מודעה ענקית, כולה לבנה, שכללה רק ארבע שורות קטנות של מלים: "ביקשנו את פרקליטנו לפנות אל המועצה לשיקום פריהדר ולכל אחד מחבריה, על-מנת להזמין אותם לחזור בהם מגלוי-הרעת'נגד חברת קרנל ומוצריה." על החתום: חברת קרנל.

הים

הפירצה נסתמה

בפעם השניה מאז המרד הגדול של 1953, הלכו הימאים הישראליים לקלפיות, כדי ל"חור את נציגיהם למועצה הארצית. כמו בפעם הראשונה, היו גם הפעם התוצאות ברורות מראש: נצחון למפא"י.

כאשר הוכנע המרד על הים (העולם הזה 740 והלאה), נשבעו הבוסים של מועצת פועלי חיפה כי לעולם לא יהיה מרד חדש. החלטה זו הריכה את מזכיריו הממונים של איגוד הימאים. הם הקדישו את מיטב מרצם לסילוק כל אבן-נגף מעל דרך ההש'ר תלטות הבלעדית על עניני הארגון. אבן-נגף גדולה מאד היה תמיד קצין שני נמרוד אשל, מנהיג המרד. אחרי חיסול ה"שכיתה, פוטר אשל משרות שה"ם, רותק לחוף משך שנים, עד אשר הצליח למצוא עבודה קבועה בחברת אניות פרטית. שם עלה בדרגה, התבסס על סיפון אנייתו ובין חבריו למקצוע.

שתי שיטות ספירה. כאשר הוגשו לפני הבחירות, הרשימות השמיות של ה"מועמדים, היתה רשימתו של נמרוד אשל ראשונה. באותה רשימה הופיע גם שמו של מועמד אחר, קצין שני עקיבא אור. שם הרשימה: נאמני כינוס הימאים.

מזכיר האיגוד, דויד נחן, ראה ברשימה זו

תזכיר

השגריר התפטר.

עייס אחרי מיבצע סיני גילה העולם הזה (997) כי שגריר ישראל בלונדון התפטר, לאות מחאה על כי לא הודיעו לו מראש על המיבצע, וכי חזר בו מהתפטרותו רק אחרי שהובטח לו שגם שאר השגרירים הועמדו במצב מנוח דומה.

השבוע הודה דויד בן-גוריון בכנסת כי שגרירי ישראל בכל העולם שמעו בפעם הראשונה על מיבצע סיני מתוך קריאה בעתונות.

★ ★ ★

מי חיפה על פרייליך?

במסגרת מסע-הגילויים על מש'טר חושיטסאן גילה העולם הזה (933 והלאה) את פרשת זכריה פרייליך, האיש שהיה בורג מר'כיו במנגנון החושיטסי, ביצע עיסקות בלתי-חוקיות רבות ו"זכה לחיפוי מלא מטעם ראש'העיר. כותרת הרשימה: "חושי'פאך, פרייליך מעל, הועדה טיט'טשה". אחרי הגילויים נאלץ פרייליך להתפטר מן העיריה, זכה לפיצויים מוגדלים במידה יוצאת מהכלל.

בשבוע שעבר נתגלה כי ה"יעץ המשפטי הגיש באיחור של שנח תביעה פלילית נגד פריי'ל"ך, האשימו במתן עדות שקר ו"חזיבור מיסמך בלי רשות", בקשר לשינוי רשיונותיהם של בעיי"עסקים בחיפה. תחילה ניס'תה המשטרה להגיש את ה"תביעה בחשא'י, למנוע את פיר'סומה, אך הנסיון הושם לאל'עליידי עתונאי חיפה.

לא היה זה מסע מסוכן במיוחד. הוא לא היה כרוך כמעט בסכנת נפשות. פריגטות מסוגן של אח"י, "מזנק" ו"מבטח" נבנו כדי לחצות אוקיינוס, אוניות מסוג זה, או דומה לו, מקיפות את אפריקה בכל שנה אולם לגבי ישראל ולגבי אח"י, "מבטח", היה זה אפוס אמיתי, אפוס שראוי היה להנציחו בספרים.

היא היתה אחת משתי האוניות הראשונות שעשו דרך זו תחת דגל ישראל ופתחו את הדרך לאילת מסעה בימים רחוקים, בסערות ובתלאות, היה החלק השני של האפוס של טיראן, הימאים, שחלק גדול מהם היו אנשי יבשה שנקרעו באופן פתאומי מבתיהם ומחיק משפחותיהם, שאחדים מהם לא היו מעולם על סיפון אוניה, נקראו להוביל אוניה זקנה ללא הכנה, והשלימו את המלאכה אשר החלו בה עכברי היבשה, שירדו בחלמים ובגיפים לשארם אל-שייך. הם זכו לחולל, מול אויביו של כל ימאי — השיעמוס, הגעגועים, הסערות, המחלות והבדידות — את

האפוס של מבטח

התפוצצויות הפגזים מחו את כל האשליות. כל אחד הבין בליבו את מה שלא רצה להאמין בו: המלחמה החלה. ★ ★ ★

מי מביט על פריגטה?

בבוקר נודע כי איברהים אליאזול נלכדה. החברה מן המשחיתות היו גיבורי היום. סיפורים וציובאות עפו בכל פינה. "היינו קצת דרומה", סיפרו מלחי המשחיתות הזוהרים; "פתאום מודיעים לנו שאנית אויב מפגיזה את חיפה. לקחנו פול צפונה, עד שגילינו אותה על מסך הראדאר. השתדלנו לעמוד רחוק מהתותחים שלה. אותהנו לה בפנס באנגלית: איזה אוניה? והם אותה לנו כחורה: Egyptian Navy Ship (אנית הצי המצרי). בטח חשבו שאנחנו אנגלים. עוד לפני שגמרו את האותות, החלו התותחים שלנו לדפוק בה". מלחי מבטח האוינו לסיפורים בפה פעור. הם הסתכלו חליפות במספרים המתרברים, השוו את אניתם עם המשחיתות. "אלה אניות מלחמה", שינו, "מה פריגטה כמו מבטח יכולה לעשות?"

"הממזרה התחילה לברוח ביוגנים צפונה, ללבנון". המשיכו מלחי המשחיתות. "רדפנו אחריה לפי היוגנים, והמשכנו לירות. פגענו בין השאר בחדר המכונות. המכונאים המסכנים לא ידעו מה נעשה בחוץ. הם עזבו את המכונות ויצאו החוצה. התחילו לקפוץ למים. איזה בני אדם אלה? מספיק היה ששני אנשים יפתחו את השסתומים למטה, כדי שכל האניה תיטבע מיד. הקצינים שלהם התלבשו אורחית, הספיקו עוד להתגלח ולהסתרק עם הרבה שמן, ויצאו החוצה עם חבילות ומזוודות מרופשות, כדי להיכנס".

אנשי מבטח הסתכלו בגיבורי המשחיתות כבמלאכים. משחתת, זאת היא אוניה שיכולה לעשות משהו. תותחים שירים אוטומטית. מספיק ללחוץ על כפתור. מה יכולה פריגטה כמו מבטח לעשות?

לפתע הופרעה השלוה החולמנית. שריקה ארוכה וצורמנית נשמעה ברמקול, ומיד לאחריה הפקודה: "צאו לעמדות התקשורת כל אנשי האניה עכשיו. צאו לעמדות התקשורת כל... ולאוחר הפקודה שוב שריקה ארוכה. מבטח התכוננה להפליג.

אנשי עמדות ההתקשורת תפשו את מקומותיהם בחרצום ובירכתיים. על גשר הפיקוד עמד הקפטן ועמו הנווט. לידם ניצבו שני הדברים, זה המעביר את הפקודות לחדר ההגה וזה המעבירן לחדר המכונות, באמצעות צינורות הדיבור הגור צעים. מבטח אספה את חבלי ההתקשורת וזוה מהחוף. איש לא התעניין בה, כולם היו עסוקים במשחתת השבויה. סוף סוף, מה זאת פריגטה?

★ ★ ★

הפגזה תחת דגל הונדורס

היו ימים שפריגטה היתה משהו בצי הישראלי. בינואר 1949 כבר החלו מנש"ב בות רוחות של שמועות בחיל הים הישראלי,

כל הלידה היו אזעקות. במסדרונות הארוכים, בבטן האניה, בתאים ובאלמנות השניה, על הסיפון ובאלום המכונות, בכל מקום טירטרו הפעמונים החשמליים. מבעד לרמקולים שבכל פינה בקעה הפקודה הנמרצת: "כל אנשי האניה תיפשו עמדות קרב עכשיו, כל אנשי האניה תיפשו..."

הם קפצו ממיתותיהם, ששכו ממרגלות המיטות את קובעי הפלדה האפורים ואת הגורות ההצלה, נדחקו למעלה. "מי סחב את קובע הפלדה שלי?" יילל מלח. איש לא טרח לענות לו. תוך דקות ספורות עמרו כולם, מפקחים וממצמצים בעיניהם, בעמדות הקרב. כל אחד ידע את מקומו בדיוק. הוא היה מגיע אליו גם בעיניים עצומות. לכל אדם באניה יש עמדת קרב. הסבה עמד ליד תותח הנמ, האפסנאי נכנס לחדר ההגה. צוותות התותחים ניצבו בעמדותיהם כשהתותחים מאוישים — טעונים ונכונים למצב של ירי.

כעבור שתי דקות ניתן אות הארבעה. שוב טירטרו הפעמונים והרמקול הודיע: "כל אנשי האניה, חוזרו למקומותיכם עכשיו, כל אנשי האניה..." אנשי הצוות חזרו לישון. אולם באוני כולם היהודי משפט קצר של הקפטן, אותו אמר לפנות ערב. "אל תופתעו אם בבוקר תופגזו. אל תופתעו". היה לו מבטא רוסי לקפטן. והוא מעולם לא דיבר סתם.

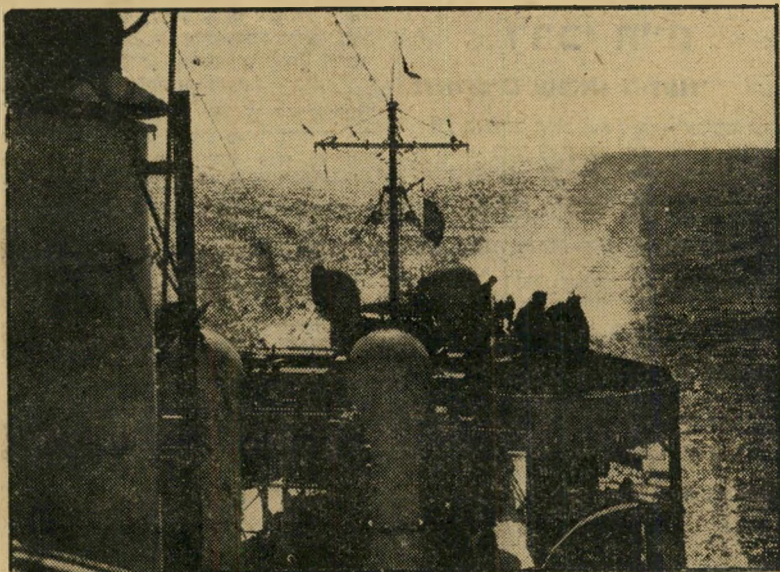
האורות באלמנות ובתאים עוד לא כבו, כאשר נשמעה אזעקה חדשה. מישוהו הציץ בשעון: שלוש לפנות בוקר. "גמרנו עם השינה להלילה!" בחוץ, על הסיפון, שרר קור מקפיא עצמות. החוף היה שרירי באפילה. רק פה ושם ניצץ אור פנס של מכונת חולפת. מרחוק, מכיון בלתי ידוע, נשמעו רעמים המומים של התפוצצויות. איש לא ידע מה קורה בדיוק, ומאין נשמעים הרעמים. תוך שניה נעלמו כל עקבות השינה והעייפות מעל פני האנשים. הם נתקעו במקומותיהם, מתוחים.

"המלחמה התחילה... כמו בפירל הרבוב!" פסק מישוהו. חבריו השתיקו אותו. אך כל אחד מהם חשב בלבו את אותו הדבר.

כשקראו לחלק מהם לתפקידם החדש, הם טיפסו בכבש האניה כשהם נושאים על גבם תרמילים, קיטבגים או ארגזים. הפגיזה הרי תה מלווה התבדחויות וצהלה. רעים ותיקים, שלא התראו ימים רבים, פגשו זה את זה כמוצאי אבידות יקרות.

"חברה!" צעק זלמן ה"סטוקר" (איש וז' עובד בהונת הדודים), "יחיא הטבה בא גם הוא לאניה. אני מגיש בקשה להעברה תכף ומיד. נמאס לי הפילפל שלו." קריאה זו היתה כמובן קמופלאג, כי ידוע מתמיד ש' בין אנשי הדודים ואנשי המטבח קיים קשר אמיץ של "שמור לי ואשמור לך". אנשי המטבח נותנים ל"כנופיה השחורה" תוספת מזון ואילו אלה מחזירים להם בתשומת-לב מיוחדת לצורך המטבח.

זאבי ים ותיקים לעגו למספר עכברי יב' שה, שעלו על אוניה בפעם הראשונה בחייהם, הביטו סביבם נבוכים ומתפעלים. היתה בפגישה אוירה של יציאה לנופש קצר על חשבון המדינה, טיול-אימונים קטן בים שיפיג את השיגרה האפורה של יום יום. אפילו אם יקרה משהו רציני בארץ, חשבו, יהיה הכל ביבשה. כי מה לחיל-הים ולמלחמה?

לדרך ספן, הים לפניך. אנית חיל הים הישראלי מבטח מפגיזה מנמל חיפה ב-1949 לנובמבר, למטע סודי. בתמונה: ירכתי האניה והתורן האחורי, עליו מונף דגל חיל הים.

פני מחוללי העלילה: שלושה אנשי הצוות ליד בוכסה של חבל ההתקשרות

לאנשים נשואים, אבות לילדים, בעלי משפחות שעול הפרנסה מעיק עליהם. כולם רצו לחזור הביתה.

זה היה בצהריים, בדרך לחיפה. ברמקול נשמעה השריקה הצורמנית הבאה לבשר על הודעה קרובה. מיד לאחר מכן נשמעה קריאה בנימת שמוחה: "כל אנשי האניה יעברו לדום!" האנשים הביטו איש ברעהו בתמהון. מעולם לא נשמעה סקודה מעין זו ברמקול, ללא מאורע מיוחד. כולם עברו לדום. האניה השמיעה צעירה ארוכה.

הרמקול המשיך לרעום: "כל אנשי האניה הקשבו. כאן המפקד. אני מקריא עכשיו מברק שקיבלתי ממפקד השייטת. שחרור מיידי של כל אנשי המינוראים יבוצע מיד עם חזרתכם לבסיס." עוד שריקה. ההודעה נסתתמה.

רגע אחד עמדו האנשים, כלא מאמינים למשמע אוניהם. כעבור דקה הסכה האניה לאנית מטורפים. מכל פינותיה בקעו צעקות ויללות. אנשים נפלו זה על צוואר זה, גישקו איש את רעהו. "שיחרורו שיחרורו!" צעקו כולם במקלה כאילו לא עגנו מזה שנים מספר בחוף.

לשוא צעק הבוסן שיחזרו לעבודה. מפינות סתר הוציאו המלחים בקבוקי משקה, החליפו לגימות תוך קריאות חדוה. כולם החלו לפשפש בחפציהם, להתכונן להחזרת הציוד וחזרה הביתה לחיים האזרחיים. כי המלחמה נגמרה.

אמנם, היא נגמרה עבור עכברי היבשה וטייסי הקרב. אך בשביל אנשי מבטח היא רק התחילה. הם עצמם לא ידעו זאת עדיין, שעה שמיהרו צפונה, אל נמל הבית. הם החלו להביט שמשו לא בסדר רק כאשר נקשרה אחי מבטח אל רציסה, בנמל חיפה.

★ ★ ★

שתי צפירות, כנהוג

אח"י ק. 28 מבטח השליכה עוגן בחיפה. מיד נוצרה סביבה תכונה מוזרה. האנשים הרגישו שמשו לא בסדר. קודם כל האפסנאות לא הודיעה על החזרת ציוד. תחת זאת עלו צליה אנשים חדשים, נדחקו לאולמות ותארים, עד שקנו לעצמם מקומות משכן. קציני סעד יבשתיים התרוצצו על האניה.

בזה אחר זה עברו כל אנשי האניה ראיונות אישיים, בהם בורר מצבם המשפחתי. אלה שמצבם היה חמור, ונבדק בקפדנות על ידי קציני הסעד, שוחררו וגשלו לבתיהם. רתכים ואנשי מספנה אחרים עלו על האניה לחקן סגמים וליקויים, להתקין מאווררים. שיירות של מכונות עמוסות ציוד, נצמדו אל האניה, העמיסו עליה את מטענן. חופשות כמעט שלא ניתנו לאנשי הצוות.

באווירה מתוחה מעין זו, פרחו שמועות לאין ספור. לא היה כל ביסוס לשמועות, אבל ההרגשה היתה: שטים לאילת. זאת היתה הרגשה איומה. בראש טרסרה ההכרה שעומדים להסליג למסע תלאות מסוכן, שימשך חדשים של פרידה מהבית, שעה שכל חיילי המינוראים חוזרים לבתיהם. איש לא קיבל את השמועות בלב קל. כולם קיוו שברגע האחרון עוד ישתנה המפקד, שרצה לחקן את מה שקלקלו השמועות מבחינה בטחונית, אסף את רבי הסמלים והודיע להם: מסע לאילת הוא דמיוני בלבד.

רבי הסמלים מסרו לפיקודיהם את מה שאמר המפקד. אבל כולם כבר ידעו את האמת. חלק ידעו אף את מועד ההפלגה. כל איש מאנשי הצוות קיבל חופשת סרידה של 24 שעות. כשחזרו לאניה, הפליגה מבטח לגיסי אחרון של המכונות.

לבסוף בא היום הגדול. הכל היה מוכן להפלגה. האניה עמדה לזוז: אולם היא לא זזה. "טוראי מורחי, טוראי מורחי, עליה מיד לכבשו!" צעק הרס"ר ברמקול. טוראי מורחי לא הוסיף. הוא היה אלחוטן באניה ורצה בכל מאודו להפליג למסע הגדול. אולם מהתוף הגיעה סקודה שיחרור עכור. כששמע זאת מורחי, הסתתר בתוך אחת המיטות העליונות באולם המלחים. רק אחרי שבע דקות של חיפושים מצאו אותו. הוא ניסה עוד לבקש ראיין אישי עם המפקד, לשווא.

כשדמעות בעיניו, עמד דוד מורחי על רציף הנמל, ניסוף בידו לחבריו על גבי מבטח. עליה התנוסס נס השירות הפעיל על התורן האחורי. האניה האסורה אספה את חבלי ההתקשרות והחליקה לעבר שער הנמל, כשהיא צופרת שתי צפירות, כנהוג.

על אנית ענק שעומדים להביאה מחוץ לארץ. שמועות אלו נראו לאנשי הצי של אז כחלום פנטסטי. בחורי האוכל, במקחות, על הגשר — בכל מקום בו שהו שני אנשים או יותר הייתה השאלה הנתונה בת שש האותיות: פריגטה?

אולם אם העז משהו להעלות על דל שפתיו סברה כי עומדים להביא פריגטה, נחשב ללקוי בשכלו. פריגטה נדממה למשהו שיש לציים גדולים מאוד, בתשנן שתבוא אל ישראל רק אחרי שיתגשמו חזונות פנטזים יותר, כחזון ביאת המשיח.

ב־11 לינואר 1949 נשברה הסקרנות הכללית, שעה שחבורת בחורים מהודרים, לבושים בסמוקינגים מבהקים, צוארונים נוקשים וציניגורים, עלתה על כבש נגבה ופסטה בקבינות המהודרות ביותר. 40 הנוסעים המהודרים הגשימו חלומם של כל ימאי, לנסוע בתנאים של נוסעים מכובדים.

כעבור שבועיים, כשעגנה נגבה בנמל מרסיי, הצטופפו ארבעים הבחורים על סיפונה, שתקו שחיקה מרה. עיניהם נתלו בכלי שאותו יצטרכו לסחוב ארצה. האניה היתה אשפת ברזל מטלביג — סטרטוס שיצא מכלל שימוש. ברטינה גדולה ניגשו לעבודה.

בתחילת חודש מרץ, הגיעה האניה ששמה הקודם היה סטרטוס לחיפה, בשירות גדולה. ליד האי כרתים פגשה סטרטוס את ק. 20 וק. 18. צוותות האניות צבאו על הסיפונים, וקריאות ההתפעלות ושריקות התמהון לא פסקו. איש לא חייך כשהעירו בכובד ראש: "איונו ענקית!" או "עכשיו נשים את המצרים בכיס הקטן..."

מקרה מעניין אחר, שגרם הנאה לא קטנה לצוות סטרטוס, היו קריאות האיתות של ק. 20 וק. 18, בדרך לארץ, להאיש את מהירותה, כיוון שאינן יכולות להשיגה.

היה זה מעמד היסטורי. סטרטוס, נושאת דגל הנוגדורס, חצתה את הגלים, מימינה ומשמאלה ליו אותה שתי אניות, ומאנית הדגל ק. 18, הועבר אליה דגל עברי, באמצעות חבל. דגל הנוגדורס הורד מעל התורן ובמקומו עלה, בחוסר סבלנות ניכר, דגל מדינת ישראל, מלחה בצפירות ארוכות של האניות. בנמל חיפה חשו מאות ואלפים לראות את הפלא החדש, האניה המדומה שהפכה למציאות ממשית.

במשך חצי שנה עמדה ק. 28 מבטח בנמל, לשם תיקונים וסידורים. בינתיים החלו מחזירים לצאת הפרטיזני רוח צבאית. חוקרי דרגות והעלו צוות מוגבר מקורסים. מגליון המשמעת של איש צוות אחד אפשר ללמוד על הרוח הכללית באותם הימים. כך, למשל, רשום בגליון המשמעת של ח.א.: "כתב מכתב בזמן שמירה, זרק ושבר ספל בזמן האוכל, זרק חיצים על דגת הקבינה, הלך לשמוע חדשות ברדיו בזמן משמרת, הגיש בקשה לראיון ולא בא."

במשך שנות קיומה בצי הישראלי, נפלו בחלקה של ק. 28 מבצעים מכובדים. באניה זו גערך הייל הראשון של דוד בן-גוריון ואליעזר קפלן סביב קפריסין. מבצע מעשי יותר היה הוצאת שלד אלסטינה מחוף תל-אביב והטבעתו במים. ק. 28 היתה בין האניות הראשונות שחשו קצרות נפגעי הרעש ביוון; ילד יוני שנולד או באניה נקרא בשם מבטוס. מבטח היתה גם האניה שהעלתה את עצמות הברון רוטשילד לארץ. בין מפקדיה בתקופות שונות נימנו אלוף מרדכי לימון, ואלוף משנה מיימון דוד.

★ ★ ★

המלחמה שלא נגמרה

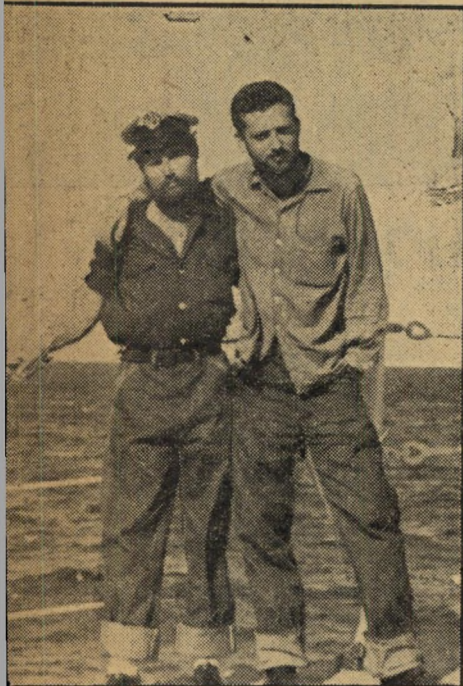
המלחמה נגמרה, המלחמה נגמרה! צהלו סיפונאים על הסיפון. על הגשר חייך קצין משמרת לקצין שני, שבא להחליטו. בחדר המכונות, ברעש מחריש אוזניים, לחצו מסיקים מסוייחים את ידיהם של המשמנים המזוהמים. יותר משהיתה זו שמחת הנצחון, היתה זו שמחת החזרה הביתה.

מבטח סיימה את תפקידה המבצעי במבצע קדש. המבצע הסתיים מבלי שתותחי מבטח יירו גם יריה אחת, מבלי שאנשיה יטעמו את טעמו של קרב ממשי. הפקודה היתה לחזור לבסיס ואיש לא שמח על כך יותר מאשר אנשי צוות מבטח.

כי צוות אנית חיל הים מבטח לא היה בעל ממוצע שנות נמוך. רובם הפכו במשך השנים

ימאי אלמוני דמות טיפוסית של איש ים.

עוזר קרש ירון ליואי (ימין) וידיד.

יומאי הגדול, טוני שממה (שמאל) ואיש צוות.

רחבת הירכתיים היא מקום הכינוס הראשי של כל אנשי האניה. זהו המשטח הפנוי הגדול ביותר על הסיפון. למרות שבפריגטה הירכתיים הן גמוכות מאד, וכל גל חזק עלול להציף אותן או לפחות להתזיז מים על כל היושבים בהן, שימשו ירכתי כמבטח כאלום קולנוע, מגרש מסדרים, בית מרגוע לחולי ים, ואולם הרצאות בפגישות בין המפקד לצוות.

האנשים חיכו למפקד. אפילו הכנופיה השחורה, אנשי מחלקת המכונות המפויחים והמשומנים תמיד, עלתה על הסיפון. שלא כרגיל, לא קדמו להופעת המפקד לא בדיחות ולא התלוצצויות. כולם חיכו לדעת סוף סוף מה הם עומדים בדיוק לעשות, מה יהיה גורלם בחודשים הקרובים.

„לפקודה הקשב כולם מתמתחים“, הזהיר רס"ר האניה יפה התואר, ירחמיאל. המפקד יצא מתאו, לבוש כמו תמיד בבגדים מבהיקים ומגוהצים, כשסימני דרגת סגן אלוף על כתפיו. „הקשבו“, פקד הרס"ר ומסר את מקומו למפקד.

סגן אלוף יהודה בנרון, בעל קומה ממוצעת, נראה כבן 34. הוא לא היה זאב ים ותיק. לא היו לו גם מנהגים של זאב ים. הוא לא היה שותה, לא מעשן, לא מרבה בזלילה מיר תרת. לעומת זאת היה הקפטן מלא ידיעות כריזמן, בכל השטחים. היה לו אינסלקס עצום. אינסלקס זה עזר לו להתקדם במהירות מסחררת בחיל הים ולקבל את הפיקוד על מבטח. הקפטן דיבר ישר לענין, בלי הקדמות. „המשמיה שהוטלה על צוות אניה זו, היא לפתוח את הדרך לאילת“. כל תקוות אנשי הצוות, שחששותיהם על ההפלגה לאילת יתבדו, התנדפו באויר. „זאת לא תהיה הפלגת חנוגות“, המשיך המפקד. „האניה תעגון במינימום ההכרחי של נמלים, רק לשם תדלוק והצטיידות במזון. אל תצפו לגדולות. לא כולם ירדו בכל נמל.“

לאנשים נעשה חושך בעינים. הפיצוי היחידי שיכולה להביא נסיעה זו, יכלו להיות חופשות וביקורים. לרבים עלה הדם לראש. „מטעמי בטחון, אין אני יכול לומר לכם את נמלי העגינה. הנמל הראשון יהיה נמל פלרמו בסיציליה“, המשיך המפקד. והו, לא יתן, לא איטליה, אלא קטן בסיציליה. כל החלומות פרחו.

„נצטרך להפליג תקופה ארוכה באיזורים טרופיים. אלה איזורים של סערות, אקלימים קשים מאוד שאיש מאיתנו לא הורגל להם.“ בעיני אנשי הצוות הצטיירה תמונת אניה טובעת בסערה, או אולם חולים גדוש מיטות של אנשים קודחים ומיללים. „אני מקוה שכולכם תהיו גברים“, סיים המפקד.

הוא היה סימפטי והאנשים רצו לאהוב אותו, אבל אחרי מילים ותיאורים מעין אלה, הם פשוט לא חיבבו אותו, כשם שלא היו מחבבים כל אדם שהיה אומר להם זאת.

יש שאלות? שאל המפקד. האנשים ישבו מתוחים ושקטים. לאיש לא היה חשק לשאול שאלות; הכל היה ברור ומתחר. מסע זה פירושו להגיד שלום ולמשפחה, למשך תקופה שאיש לא ידעה מראש. אולי ששה חודשים, אולי יותר.

אולם תמיד נמצאים קנדידים היודעים לשאול שאלות. המפקד ידע גם להשיב. תשובות כמו „בסיבת עתונאים, שאינן מפרשות ואינן מגלות דבר“. „כמה זמן נפליג?“ שאל משה. „במהירות המקסימלית!“ השיב המפקד. כאשר לא נותרו עוד שאלות, אמר המפקד „תודה רבה“, הצדיע והסתלק לחדרו.

המוראל היה ירוד. האנשים החלו להחליף התרשמויות. ביחוד דאגו הנשואים לגורל נשותיהם. „אל תדאגו הן תעשינה חיים בלעדיכם“, ניומו אותם הרוחקים. „אני לא מפתח מכלום, מה שבטוח – בטוח“, התחדה אחז, „אשתי היא בהריון בחודש השביעי.“ הסנטימנטלים ניגשו לדפנות ונעצו את עיניהם במי הים. אולם לא היה הרבה זמן לחשוב. העבודה על גבי האניה אינה יכולה להיפסק אף לרגע. תוך שעות מספר נקבע איש איש במקומו, כחלק אורגני של המכונה הגדולה והנמרצת, הנקראת אניה מלחמה. האפסנאות החלה להשלים ציוד. האנשים קיבלו כילות נגד יתושים, מזי ייצוג ובגדי עבודה. זו היתה חלוקה נוראה. המדים לא התאימו כמעט לאיש. לפני ההפלגה בא חייט מיוחד של א.ב.ג. ומדד את מידות האנשים, כדי להכין להם מדים כהלכה; עד לרגע ההפיגה לא הגיעו המדים.

★ ★ ★

קרש נודד

על גבי מבטח, היה קיים מוסד אחד שאינו קיים בשראית אחרת, שאינו קיים באניות של שאר צי העולם. המוסד הוא עתון. עתון יומי, שהופיע בקביעות ושנקרא בשם קרש.

מדי יום ביומו, בשעות הערב, היה מופיע קרש. תחילה בגליון אחד, כתוב במכונת כתיבה. אחרי שהחלה לעבוד מכונת הכתיבה, תחת הודע למען החייל, היה קרש מופיע בשני עמודים או בארבעה, במספר אסמפלרים המספיק לחלוקה לכל אנשי האניה.

היו בקרש חדשות יומיות המותאמות להתעניינות המיוחדת של אנשי הצוות בים, במידה שהאלחוטאים בחדר האלחוט הספיקו לקלטן. כך, למשל, לא היה איכפת לאיש מאנשי מבטח כמה מפגנים נהרגו בהונגריה, בעוד שלידועות על מזג האויר בארץ היה ערך ראשוני.

בעמוד הראשון היה מופיע כמעט תמיד מאמר ראשי על בעיותיה הבערות של אניה. היה בקרש מדור רכילות חברותי, שהעלה בחכתו סיפורים מבדחים ואנקדוטות על כל אנשי הצוות. היה בו מדור למכתבי קוראים על הבעיות המעסיקות אותם, קריקטורה יומית מהחי האניה, ומדור גיאוגרפי שנמסר מפי המפקד עצמו.

קרש אינו מוסד חדש. הוא נולד על סיפון מבטח לפני למעלה מחמש שנים. ירון ליואי, או טוראי צעיר בחיל הים, שכב ברחבת המטבח, כשכולו מתפתל מיסורי מחלת ים. מלחים ותיקים שהיו עוברים על פניו היו רק פולטים כלפיו בזלזול: „קרש...“ זה הכינוי לכל סירון בים. אולם קרש הוא, גם עצם הצף תמיד על פני המים ומשמש לעיתים מכשיר הצלה. ירון, לילד תל אביבי, חניך פעיל של האגודה הימית זבולון ובוגר הגימנסיה גאולה בתל אביב, החליט להוציא אז עתון יומי למחלקת המבצעים בה שירת, ולקרוז לו בשם קרש. עברו על קרש גילגולים רבים במשך שנות קיומו. תחילה היה זה אך עלון קיר מחלקתי, מסוג עלוני הקיר של קרן היסוד, אותם מדביקים בבית הספר העממי. אולם הגליונות הראשונים היכו גלים והצוות החל להתאסף בהמוניו בחדר המבצעים, לקרוא את העלון. האניה היתה אז בדרכה למבדוק באיטליה. המפקדים התלהבו מהרעיון, הגישו ליומו את כל העזרה. תוך זמן קצר הפך קרש לעתון חדשות חי ועירני, כשלנגד עיני יוצרו עומדים סגנונו וצורתו של העלון הזה.

★ ★ ★

הכושני התרגז

לעכברי היבשה נראה הים כמשעמם וחד גחני. הם רואים את האניה כמכלאה צפה, חסרת התרחשויות ומאורעות. למעשה, יוצרים החיים באניה אלף ואחת בעיות, התובעות פתרון. אלה הן הבעיות היומיומיות, הנראות בייני זר כמגוונות. שאלת צמיג האריות וסדר המשמרות בחדר האוכל של המלחים למשל, עלולה להיראות טפסית בעיני אנשי היבשה. אולם דוקא בעיות מעין אלה עלולות לעורר מרד בכל אניה שהיא.

מכיוון שלא נשמע מעולם כדבר הזה, שבצבא ממושע יופיע עתון עצמאי שיעז למתוח ביקורת על הפיקוד, מונה צנזור על החומר שהתפרסם בקרש. בומנו, היה זה רביסרן יהודה בנרון, סגן מספר מבטח וכיום מפקד האניה.

לא פעם השיג קרש הישגים ממשיים לתועלתו של הצוות. מאמר ראשי של עשר שורות, או קריקטורה פיקנטית, היו פועלים יותר מאה ראינות אישיים. כשחזרה פעם מבטח מתמרון ימי, כשעל תרגה מתנופף מטאטא לאות כי ניצחה בקרב, היו על סיפונה אנשי צוות רבים אשר בגלל עבירות שונות, לא ניתנה להם רשות ירידה לחופשת חוף.

מה שאתה
הגדרת קנש

בפתיחת הערב – כוסית

וורמוט זכרון

ובמשך הנשף משקה

ממין אחד בלבד

ברנדי אקסטרה פיינ

עם סודה או

לפי הקוקטייל כנ"ל:

2 מנות ברנדי

1 מנה מיץ לימון

סוכר לפי הצורך

וקוביות קרח

גורי ושמרי

לנשף הבא

2

דגני

הגז

נראית האפשרות של ירידה בחוף פלרמו לכל אנשי הצוות — זאת נודע היום לקרש. האניה תיכנס לנמל פלרמו ביום הששי בשעה 08.00, למטרת הצטיידות בדלק ובמזון. כתום שמונה שעות ענינה, תרים האניה את ענניה ותצא בכיוון לנמל הבא, דרך גיברלטר. כל העבדקנים, מגדלי הזמן ומספחי הפלומות למיניהם, לא יורשו בשום פנים לרדת לחופשת חוף בפלרמו, כל עוד לא יגישו מיד עם פרסום ידיעה זו. בקשות לגידול זקן (קרש, 22.11.56)

★ ★ ★

ה התרגשות הראשונה חלפה. חיי האניה נכנסו לשיגרה. שלושה סימנים היו לכך: זקנים, קרחות והקאות. כל אישים המעריך את עצמו מתחיל לגדל זקן עם ההסלגה. היו רבים שקפצו על הזדמנות זו פשוט כדי להיפטר מגילוח. אולם כל מי שלא הספיק לגדל, עד פלרמו, זקן הראוי לייצג את המדינה, נצטוו לגלחו. כתום המסע נשארו רק ששה בעלי זקנים.

כל עכבר ים אמיתי יודע כי אין מזל טוב יותר להפלגה נעימה מאשר קרקפת חשופה. לפיכך החלה מיד עם ההפלגה עונת גז הגולגולות. למעשה היה ספר באניה, אלא שהוא לא טרח להודיע על כך לאיש. לכן נפל תפקיד הגז בחלקו של הבוסטן, סמל ראשון משה. בוסטן הוא הבוס של כל עבודות הסיפון באניה. הוא אחראי על חלוקת העבודה ועל ביצועה, ואימתו מוטלת על כל המתבטלים והמתחילים. אדם עלול להקיף את נשמתו החוצה, אולם אם יהיה זה בשעות העבודה, הוא חייב להמשיך לעבוד. הבוסטן כבר מקפיד על כך, עבודת הגז נעשתה על גבי כסא בירכתיים. בעזרת מכונת הספורה ישנה וחורקת, פילס הבוסטן שביל קרח באמצע הגולגולת, ממנו פיצל את עבודת הגילוח לכל העברים. תוך ימים מספר היו כ-40% מאנשי האניה חשופי קרקפות.

אולם יותר משהיו מספרה, שימשו הירכתיים לתפקיד אחר. מאחר שחלק זה של האניה הוא יציב ביותר, והתנודות כמעט ואינן מורגשות בו כשהים שקט, שימשה רחבת הירכתיים מרבץ קבוע לכל האנשים שהיחסים בין הים לקיבתם לא היו תקינים. בשעות העבודה, כאמור, הם היו מקיאים את נשמתם החוצה וממשיכים לעבוד. אולם בשעות הפנאי אפשר היה לראותם שרוצים ברחבת הירכתיים, או יושבים שם מורכני ראש, כאילו היו באבל. שום דבר לא עניין אותם. לא ארוחות ולא בידור. שום פיתוי שבעולם לא יכול היה להזיז אותם משם.

הם היו חתני השמחה האמיתיים כאשר, ביום הששי בערב, ניצצו אורותיה של פלרמו הסיציליאנית, וריח היבשה והיציבות הגיע אליהם.

★ ★ ★

החורים באו מטריאסט

ה חוק הבינלאומי קובע כי אסור לאניה מלחמה להיכנס לנמל זה, אלא בבוקר. משום כך נאלצה מבטח להאיש את קצב מכונותיה ולהסתובב מחוץ לנמל, עד לשעות הבוקר.

בשעה 8.00 הגיע הנווט המקומי, ועל התורן הונף דגל מרובע בצבעים אדום ולבן — דגל הפילוס. הנווט לחץ את יד הקפיטן וניצב לידו על הגשר, כשהוא נותן הוראות לדברים, המעבירים אותן לחדר ההגה ולמכונות. מבטח נכנסה לנמל ונקשרה לרציף. השהיה בפלרמו היתה צריכה להיות קצרה מאוד, רק שמונה שעות. ננקטו כל אמצעי הזהירות. האנשים — שירדו בבגדים אזרחיים — קיבלו הוראה חמורה לא לשלוח מכתבים מהתורן, לא לשוחח עם איש על עניני האניה.

רשימת היורדים לחוף הוכנה מראש. כל אנשי האניה, פרט לקצינים, חולקו לקבוצות. חלוקה אחת לפי צדדים: חצי שמאלי וחצי ימני של האניה. ווספה גם חלוקה לשלושה שלישים, לפי צבעים. שלישי מאנשי האניה היו צבע ירוק, שלישי אדום ושלישי לבן. הירידה בפלרמו נקבעה לפי צדדים. הזמן היה קצר. האנשים רצו עם שעון ביד.

לסמל סטלין, סמל הטבחים בן 24 של מבטח, ילד מטריאסט שבאיטליה, חיכתה ההפתעה הגדולה ביותר. על החוף המתינו לו אמו ואחיו. הם באו במכונית פיאט קטנה, לכל אורך הדרך מטריאסט עד קצה סיציליה, כדי לפגוש את בנם. רבי-החובל ערך להם ארוחה חגיגית.

★ ★ ★

הצינור המקובל מתום

ע ל הרציף של נמל פלרמו עמדה קבוצת מלחים גדולה, כשהיא מנהלת ויכוח חריף. בכיסם היו תעודות חופש לארבע שעות, הון של שני דולרים ועשרות קופסאות אנדל, המהות כסף עובר לסוחר בכל נמל איטלקי. הויכוח היה נטוש על בעית הבילוי, הרחיקים הציעו, כמובן, פורקן נפשי ואילו הנשואים הכריזו על נאמנותם הקדושה לנשות חיקיהם, הציעו לקנות מזכרות ולאכול ספאגטי.

בינתיים חולפים רגעים יקרים מפז. בקולותיהם של הרחיקים נגד הנשואים, כשהרסיר ירחמיאל והרברט החובש נמנעים, התקבלה ההצעה הראשונה. וכשהראש שקט, אפשר קצת לסיר ברחובות העיר. רחובות ארוכים, רחבים ונקיים. פסלים, אנדרטות ומוזיאונים. בנייני-פאר, בארים וחלונות ראוה קורצים. וממולם, סמטאות עלובות ומוזהמות, כבשים צואים המגשרים בין טורי בתים מטים לנפול. ריחות מתתקנים של דגים מלוחים, כבושים, ספאגטי ומי-שופכין, זאת היא פלרמו.

בשעות הערב המוקדמות חזרו אחרוני המלחים. האניה עמדה להפליג. אולם האניה לא זזה. הגורם העיקרי שגזר את גורל האניה להישאר רתוקה לרציף שש שעות נוספות, היה צינור הדלק של סוכני של.

קבלת הדלק במבטח החלה רק בשבע בערב, בגלל תקלה בתדלוק אנית סוחר. כעבור שתיים, נפסקה פתאום הזרימה אל מיכלי האניה. במשך שתיים התנהלו ויכוחים סוערים בין אנשי המכונה לאיטלקים בקשר לסיבת הפסקת הזרם. רק לפני חצות, נשלח סגן-משנה אלחנן אל תחנת הדלק, כדי לברר מה בעצם קרה. התברר כי המעטפה הפנימית של הצינור נקרעה וסתמה את מעבר הדלק.

שתיים אחרי חצות, ושש שעות אחרי הזמן שנקבע מראש, ניתקה מבטח את עצמה מן הרציף ויצאה להמשך דרכה, כשהמפקד משמש גם בתפקיד הנווט. המשמרות תפסו את מקומותיהם. אלה שהיו חופשיים, החליפו ביניהם את חוויות הביקור הקצר.

דב גוטסמן, איש חיל ההספקה, ויתר על כל המזכרות ושאר תענוגות פלרמו, השקיע את כל כספו בקניית מטריה שחורה. איש לא התפלא על כך. הסיבה: גוטסמן, הנמנה בין הלקוחות הקבועים של רחבת הירכתיים, המקיאים את נשמתם, דאג כנראה לקורת גג לימות הגשמים.

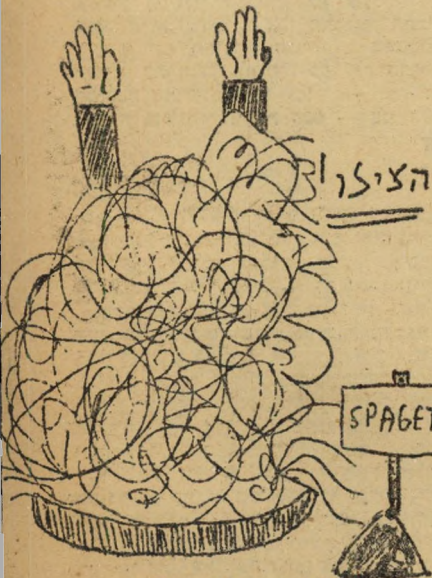
פליאה גדולה עורר דחקא סמל רוברט כחול העיניים, שפרידתו הנסערת ברציף נמל חיפה נשארה חרוטה בלבבות כולם. רוברט לא שכח חלילה את נערתו, הוא חזר

מדרייצוב

מקיא את נשמתו

ארוחה בפלרמו

הוא
על האלה
מעשן

בחירת העם

ה'תה קצרה - ננקטו כל אמצעי הזהירות להגנת האניה מפני חבלה

בִּ8.00 נֶעָרָז מִסְדֵּר הַבּוֹקֵר. מִסְתַּדְּרִים בִּירְכֵיתֵיָם, לְפִי הַמַּחְלָקוֹת. בְּמִקְרָה שְׁהִים מוֹעֵר וְהַגְלִים שׁוֹטְטִים אֶת הַיִּרְכֵיתִים, עוֹלִים לְרֹחֶבֶת הַתּוֹתָח הָאֲחֹרִי. רִבִּיהֶם מִלִּים מַחְלָקִים אֶת הָעִבּוּדוֹת לְמַחְלָקוֹת.

מחלקת התותחנים פונה לספל בתותחיה. מגנים ומשמנים אותם עד היסוד. שאר המחלקות עובדות בוקיון האניה. כל עבודה על גבי האניה מתבטאת בבוקיונה. הרוב עובדים בצ'יפיונגו. כל אחד מקבל איזור על הסיפון, יושב עם פטיש על הרצפה, ומקיש בו לסיריוני. הסיסיות מקפצות את החלודה מעל הפלדה. מאחר שהחלודה קוטצת לפעמים גם לחור הפה וה' עיניים, יש לגרד חזרה במברשת.

בחדרים, בתאים ובאולמות יש תורנים ארעיים, הדואגים לנקיון. על הגשר ובחדר ההגה עובדים בבראטו, מצוצחים את כל חלקי הנחושת המבהיקים. חדר ההגה חייב להיות נוצץ כולו. ההגה עצמו, צינורות הדיבור, המכשירים השונים, כולם יבחקו.

10' מוידע המקולע עישון. מותר לעשן גם בשעת העבודה, אך 10' עד
עשר רבע, מותר לעשן בלי לעבוד. מותר גם לרדת לאדום בחברים ודוקים סביב
הדוכן; מאחוריו עומד איגו מלמן מממשק, איש כמ"ס (ראדאר). השקיע הוא ביד נוסף.
אפשר לקנות אצלו הכל, חוץ ממשקאות. הקפצן פקד לשמור על המשקאות לאיזור הטרופי.
בתום רבע השעה, חוזרים כולם לעבודה. שוב צייפנג, שוב בראס וכמובן — שוב סוגי,
במסדרונות שהספיקו להותיר — ומהתלך למבוק.

עשר דקות לפני 11 נערכה ביקורת המעונות ומקומות הנקוי.

★ ★ ★

„העבודה היא חיינו“

מכתב מתקרבת לדאקאר. הזמן הוא ערב חנוכה, אך אנשי הצוות רחוקים מרחק גדול משמורת החורגים. במשך עשרת הימים שעברו, הפכו צוותי שלוקט פה ושם למטפחי גדולה אחת, ערצבים ודגומות משותפות. אשר צלחת מרק או מקמחת חמה עשויים להוות אצלם בעיית עולם. הבעיה ההולכת וקורבה היא בעיית החופשות בדאקאר. כדאי לדאוג למתן חופשות אשר יאפשרו לכל היורדים להנות מדאקאר של הלילה ומדאקאר של היום (מתוך קרש).

לאינה כשהוא עמוס מתנות ומזכרות. אלא שבאחד מכיסי מכנסיו הסתתרה לה בחשאי תמונתה של סציליאנית בעלת צועות צניעות המוטלת בספק, שהתאהבה בו ובקרכתו במבט ראשון.

את ההצלחה הגדולה ביותר קצר בפרלמו סוני שממה הגדול, עולה מטריפולי. סוני, הידוע בסלנו העברי המיוח שלו ובחידושים בלשונים בשפה העברית, כמו המצאת המנוח התקוע מפה, שפירושו להסתלק מפה, לא ידע עד שהגיע לפרלמו מה חשיבותה של האינטלקטית השגורה בפיו.

עוברי אורח בחוצות פלרמו נעצרו לא פעם על מנת להתבונן בשיירת המלחים הארוכה, שהשתרכה בעקבותיו של טוני הגדול. טוני לא היסס להסביר לכל שואל, באיטלקית צחה: **ימה, לא ראיתם אף פעם ישראלים?** ובקול נמוך יותר היה מוסיף: „סניור, אולי אתה יודע על איזה בית הגון, בשביל המלחים שלי?”

בודד מאד לעומת זאת נראה רוסא האניה. הוא שוטט בחוצות פלרמו במדי המצוחצחים, כשצלמה תלויה לצידו. כרכרה עמוסה מלחים, שנעצה לידו, עוררתה מההוריה. הדוקטור ניפנף באצבעו המאיימת באומרו: "סיגנצ'ה, תזהר. פניצילין עולה ביוקר..."

★ ★ ★

עוברים ליד מרזקו

ה חופשה היתה קצרה מאוד; היא נשכחה מהר מאוד. את מקום החוויות שוב תמסה השיגרה החד-גיגונית, בהפלגה לאורך חופי אפריקה הצפונית. בחמש דקות לשש התחיל הרמקול לסעול; שריקה חדה ולאחריה: „הקשב, הקשב. השכמה השכמה. קומו כל אנשי האניה עכשיו.“

הסמלים התורניים, הניצבים על הגשר ושכחלקם נופל הכבוד להעיר את אנשי האניה, עושים את מלאכתם באמנות. לכל אחד מהם יש שיטה משלו לתת גוון מיוחד לנוסח השיגורתי של פקודת ההשכמה.

"השטשטיכמה. השטשטיכמה" מנטר הקול דרך הרמקול שנוסח כריסטי זה אינו מצליח לנתקם מחלומותיהם, בא מיד תחילתו אחרי. אחרי הפקודה, מתחיל הרמקול לפלוט מוסיקה מעל גבי תקליטים. המכוני הויזב ליד המיקרופון ומפעיל את המיפיון אינו מתחשב במאומה. מוסיקת ג'ז צרחתית מכרת את האויר, מעירה גם את אנשי משמרות הלילה שנרדמו אך לפני שעה קלה ואינם חייבים להשכים קום. רבהחובל עצמו הוא חסיד קלה ממבו לנעימות הבוקר, כך שהממבו הוא הקצב היום יומי להשכמה.

המוסיקה דועכת כעבור עשר דקות. "מסדר עבודה. מסדר עבודה. צאו כל אנשי האניה למסדר עבודה עכשיו."

האנשים מספיקים בקושי להתנער. הם קופצים ממיטותיהם בתחנונים וגופיות, ממחרים להתלבש. רק רפאלי רפאלי יוצא מהכלל. רפאלי, עולה מבולגאריה העובד בסדום, הוא גסטרונום מברוקה — חובב אכילה. כל מה שאחרים לא אוכלים בשעת הארוחה, הוא בולע עצמו. מלבד זאת הוא התיידד שדאג להביא עמו לאניה שמיכה סקוטית ירוקה ומשובצת, הבולטת לעין בצעקותיה. בתוך האולם הצבוע אפורלכן, הוא בין הבודדים שהביאו עמם פיגאמה, וכשכולם רועדים בבוקר מקור, הוא יוצא מהמיטה כמו מלך.

עכברי הים יוצאים מחוריהם. השינה טרם נמחתה מעל פני
הם. הם לא מתרחצים ולא אוכלים, כי חוק הוא ולא יעבור:
את הטיפול הראשוני מדי יום מקבלת האניה ולא האנשים.
מבטח חולפת על ימי חופי מרוקו. מישוהו מעיר: "לסגור
את החלונות שלא יורקו סכינים."

כשעכברִי הֵיִם יִצְאִים מִהוֹרִים בְּחוֹשֶׁךְ, אִין הֵם מְדַבְּרִים הֲרָבָה. בִּשְׁסֵם אֵם מִתְדַרְבֵּם בִּרְבֻבַת הִירֻכְתִּיִּים, לִפִּי שִׁטְחֵי הַמּוֹקֹת תּוֹחַתִּינִים, מִבּוֹאִים, מִבְּעֵצִים, לְכָל מַחֲלָה שֶׁ כִּבְר שִׁטְחֵי הַמּוֹקֹת: צֶה לֵה מְרָאשׁ, לִינְקוּ יוֹם יוֹמִי. כּוֹלֵם עוֹבִידִם בְּנִקְיוֹן, אִפִּילוּ הַסִּמְלִים. מִגִּסֵּם אֵת מִסְדְּרוֹנוֹת, שׁוֹפְטִים אֵת הַכֹּתִלִּים בִּסְבוֹן וְאוֹחֵר כִּךְ מִגְבִּיִם מִכְלִטֵּי יִבְשָׁה. זֶהוּ הַסּוֹבִי. הַעֲבֹדָה נִעֲשִׂית בְּמִוִּירוֹת. כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ אֵת מְקוֹמוֹ וְאֵת תְּפִקִּידוֹ. בְּעֶשֶׂר זָקוֹת לִפְנֵי שֶׁבַע, בּוֹקֵעַ הַהוֹדָעָה: "גִּמְרַ עֲבֹדָה. הַחִירוֹת. כֻּלִּים מִחֲסֵן עֲשִׂיוֹ:"

★ ★ ★

סוג'י וצ'יפינג

זה יומיים שאנו שמים לאורך ח.פי מערב אפריקה בדרךנו לאקאד. אנו שטים במרחק של כ־10 מיל מהחוף. מארבע סיבות: המדידות ההידרוגרפיות אינן מדויקות, החוף מזל שניות והרבה פנינים עלו כאן על שטחן. מסיבה זו עשירים בדגה והדייגים נוהגים להטיל את רשתותיהם עד למחק שבעה מיל מהחוף. סיבה אחרונה: מחוף משעמם. הוא מהווה את הצצה המערבי של מישור מדבר קרה, השומם והחד־גוני. (מתוך קרה).

נותרו עשר דקות עד לשעה 7.00. בעשר דקות אלה יש להתרוץ ולהתגלח. רק עשר דקות. באניה יש משמעת מים קפדנית. הברבים והמקלחות פתוחים רק בשעות קבועות, לעשר דקות בלבד. במסדרון יש כרו מישיתיה קרים, הזורמים ישר מהקמרון. אולם מים לחוצה יש רק במקומו קבועים. גם להצניעו לקפטן יש אמצעים חזרו.

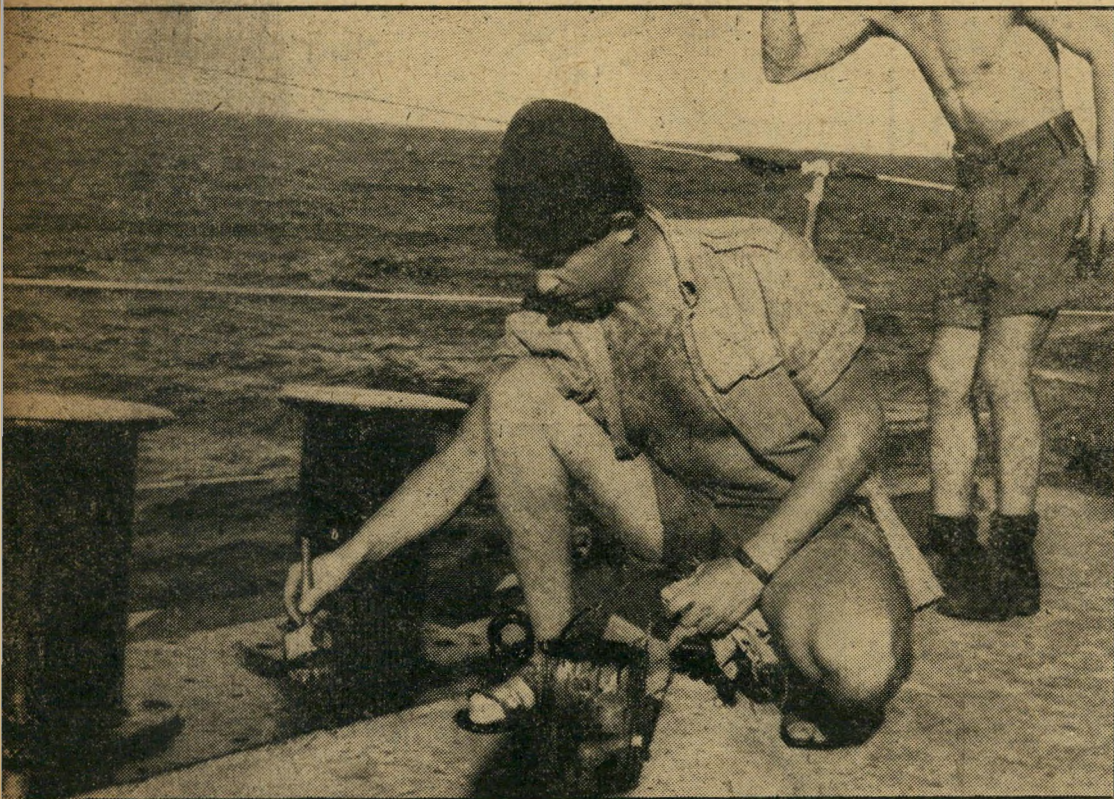
ב־7.00 מתחילה ארוחת הבוקר. איש אינו מתחיל לאכול לפני שמדיעים ברמקול: „בתי־אבון“ הטוראים אוכלים לחוד, הסמלים לחוד, בשתי משמרות בחדר האוכל שלהם, וחק־צינים לחוד.

כמעט בכל אניה בעית הבעיות היא בעית חדר האוכל. חדר האוכל של המלחים נמצא בחרטום. חם שם. מלבד זאת, זהו החלק המתנדנד ביותר בכל הספינה. המטבח נמצא למעלה, עד שמורידים את האוכל, הוא מתחרר. כימי סערה, יש והמרק נשפך.

המוון לא היה טוב במיוחד. הרכיבו ועדת מוון שתייעץ לאפסנאי בקשר לתפריטים. לא היה לאנשים מושג בענייני מוון. ישבו עם ספר מתכונים אמריקאי והכינו תפריט. אבל האפסנאי היה כבול לזות מוון מיוחד של הצי. לפעמים היה כל האוכל נשאר על השולחן, מבלי שאיש יגע ממנו.

הסבהים גם הם לא היו מן המומחים. זאב גרם, למשל, היה טבח במלון וינדזור בחיפה. הוא ממוצא הונגרי ומומחה למסבח הונגרי. כל היום היה בוכה שבלעדיי אין למלון וינדזור קיום, ובטח סגרו אותו. במכתבים הביתה היה משתמש תמיד במעטפת מפוארות, הנושאות את סמל המלון. אבל כשהגיע העניין להכנת אוכל לצוות, נגשל זאב גרם. הוא לא יכול היה לעמוד על רגליו במלון. הצעירי אותו למלחתים והומותים.

לחם היו אוכלים רק אחרי ביקור בנמל. בשאר הארוחות, הוגשו רק מצות ובצמיות.

עבודה שייגרתית. איש סיפון זה, בתלבושת העבודה הרגילה של אנשי מבטח, צובע בצבע שחור את היתדות שאלהם נקשרים חבלי ההתקשרות, לאחר שהוסרה מהם החלודה. עבודת השירנה היום יומית באניה כוללת גירוד חלודה, נקיו הממתק, צביעתה וסחור חזילה. גירוד החלודה (ציינינג) אינו נפסק, באניה הבנויה ברזל, כל ימות החום.

בשעה 11 בדיוק, על האחראים על החדרים ומקומות הניקוי להימצא במקומותיהם: החליה מורכבת מהסגן, אליצור, פרוץ השער, אליצור קשיש לפי גילו מהקפסן. בוגר הפקולטה לביאולוגיה באוניברסיטה בירושלים, ההיסטוריון של חיל הים הישראלי.

עמו הולך הרס"ר הבלוני, ירחמיאל ועמם החובש.
היו למעשה, שני חובשים באניה, האחד, אליה עובד מחלקת ההפצה של הארץ
בתל אביב, איש הבריגדה, ותיק קרבות. החובש השני הוא סר"ל הרבט.

מלבד זריקות החיסון המרובות שהוריקו לצוות, לפני הכניסה לאזורים הסרטופים, לא היתה להם כמעט עבודה. היו כמה פצועים במשך הדרך. מיכה קניץ הגבוה, מחפסה, היה הפציינט הכרוני שלהם; משום קרע לו כל הברניים הנווריים. כשירד פעם מהגשר, החליק ונפל, קיבל זעזוע מות. יותר מאוחר, בגיבוטי, עמד במשמר כבוד לאדמירל בריטי שעלה על האניה. כשהצדאי, תקע את אצבעו לתוך העיץ. כשירד להרים את כבש האניה לפני ההפלגה מגיבוטי, נפל עליו הכבש.

הספיתה. המטבח נמצא במזרח. חלית הביקורת עוברת על פני כל האניה ובודקת כל עמדה. בתאים ובאולמות בודקים בייחוד את הלוקרים, אלה הארגונים האישיים של כל מלח, הנמצאים על הרצפה והנעולים עלידי כל אחד באופן אישי. בדרך כלל נועלים בפנים את כל הובל. לכן דרשה החוליה לבדוק כל יום לוקר אחר.

התורן היה דואג להעביר את החפצים מהלוקר המסודר — היחיד שכל האולם — ללוקר התורן. שצמד לבדיקה באותו יום.

בִּזְמַן נִפְסַקְתָּ הָעֲבוּדָה. כְּעֹבֵר חָצִי שָׁעָה נִעְרַכְתָּ אֲרוּחַת הַזְהָרִיִּים. בִּאֲחַת וְחָצִי נִעְרַךְ שׁוֹב מִסָּדֵר עֲבוּדָה. כִּי הָעֲבוּדָה אֵינָה חֹסֶרֶת לְעוֹלָם. טוֹב שֶׁמָּמָה הַגְּדוֹל, הַתְּחֵלָל לֹא עָמַד מֵאִמְרוֹת מִצְמִיִּים כִּי כָךְ הִרְבָּה עֲבוּדָה. אֵל מִה שֶׁהָיוּ אֲדָמוֹת בְּמִיּוֹד הִיחָה הָעֲבוּדָה תִּשְׁתַּמֵּךְ עֲלֵיו לִנְקוּת אֶת הַמִּסְדְּרוֹן. עָמַד תַּפֵּס טוֹבֵי אֶת הַבּוֹסֵן וְאָמַר לוֹ: "תִּרְאֶה, אֲנִי לֹא נִיגַע בָּאָף אֶחָד לְרַעֲיָה. אֲבָל אֲנִי מְגִיב בְּאוֹמֵן פְּרִימִיטִיבִי וְאֶנְחֵנוּ עוֹד נִשְׁתַּחֲרֵר וְנִימְגֵשׁ." גִּילְיוֹ הֵלֵב פָּעִל: טוֹב שֶׁמָּמָה הָעֹבֵר לְעֲבוּדָה אֲחֵרָה.

ל ידה בים. הלילה מביא עמו את הרוח, את המיית הגלים המתחזקת, ואת הגעגועים. אם אנשי ים אינם נראים כל כך סנטימנטליים, הרי זאת רק מפני שאין רואים אותם בלילה, כשהאניה שטה, מפלסת דרכה במים; כל רחש, כל חריקה נשמעים היטב. שומעים איך חותכת האניה את המים לפניה.

זהו הזמן לשקוע בחלומות. רק בודדים חושבים על מה שעתיד להיות, ולא על מה שכבר היה. רק מעטים חולמים על המקום אליו הם מפליגים ולא על המקום ממנו הם באים. הלילה מביא את המחשבות והמחשבות מביאות את הגעגועים והגעגועים מביאים את העצב. מלחים אינם רוצים להיות עצובים. הם שותים ונעשים שמחים.

ברחבת המטבח בוער פנס נפט קטן. מהמטבח עולה ריח קפה הנשפת על האש. אנשים יושבים ברחבה ומעשנים. הרוב מעשנים סיגריות; המיעוט מעשן מקטרות. דאריו, הטבח האיטלקי העליון, מביא את הקפה. האור נשפך על פנים עגומות, מהורהרות. שותים קפה ומעשנים, ושומעים מה אומר הים. אחר כך מתחילים קצת לספר סיפורים: "אחד, שהיה עוזר צבעים, החליט לספר על מומו זה לארוסתו, רק אסרי החתונה. אחרי הסקס, בצאת הזוג מהכנסיה, אמר הבעל לאשתו: את יודעת, לא סיפרתי לך כל הזמן שאני עוזר צבעים. אתה יכול להיות בטוח שידעתי זאת קודם." ענתה אשתו הכושית.

החברה צוחקים. אולי על החוף הבדיתה לא מצחיקה. אולי שמעו אותה כבר אלף פעמים קודם. אבל החברה צוחקים. וכשמתחילים לצחוק קשה להפסיק.

טוב לצחוק אפילו כשהצחוק הוא על חשבון כל אחד מהחברה: "פעם, באחד ממועדוני הלילה של פיגאל, גילתה יצאנית מוסריות בלתי-רגילה, כאשר הטיחה בפרצופו של אורי פורת פרח שהוא סרב לקנות עכורה. היא שלפה סכום מפולפל של פרנקים ושגאה בגאווה: אני לא זקוקה לכסף המחרבן שלך!"

מביאים קצת רום ומצב הרוח עולה. זוכרים את זלמן שורשפט? מי לא זוכר את זלמן. זה שאהב לדבר אידיש והרגיש את עצמו אומלל בפאריס, עד שפגש בבורה בלונדית, שקרצה לו קריצה רבת משמעות. מאוחר יותר גילה כי בלונדית זו הינה יהודיה, המדברת גם בשפה אותה הוא חובב.

וזוכרים מה שקרה אז עם זאב קליין? פעם זאת היתה הבדיחה של חיל הים. זאב קליין נתגלה כדון זיואן מושלם אך צנוע, שעה שעלה עם אחת מנערות הקברט לחדרים העליונים. כשנכנסו לחדר, ביקש קליין מהנערה לכבות את האור.

אולי אין זה יפה בעיני עכברי יבשה להשמיע הלצות מעין אלו. אבל למי זה איכפת. העיקר ששוכחים וצוחקים. לפעמים מדברים על השחרור, או מותחים ביקורת על הנעשה באניה.

★ ★ ★

סיר מזמור

ל מטה, עמוק בחדר המדחים, מסודרות המיטות בשלישיות זו על גבי זו. יש גם כאלה השוכבים במיטות וקוראים ספרים עד שנרדמים. אחדים תוקעים עניינים בתקרה וחושבים בשקט. אחרים מנהלים יומנים, בכל שפות העולם.

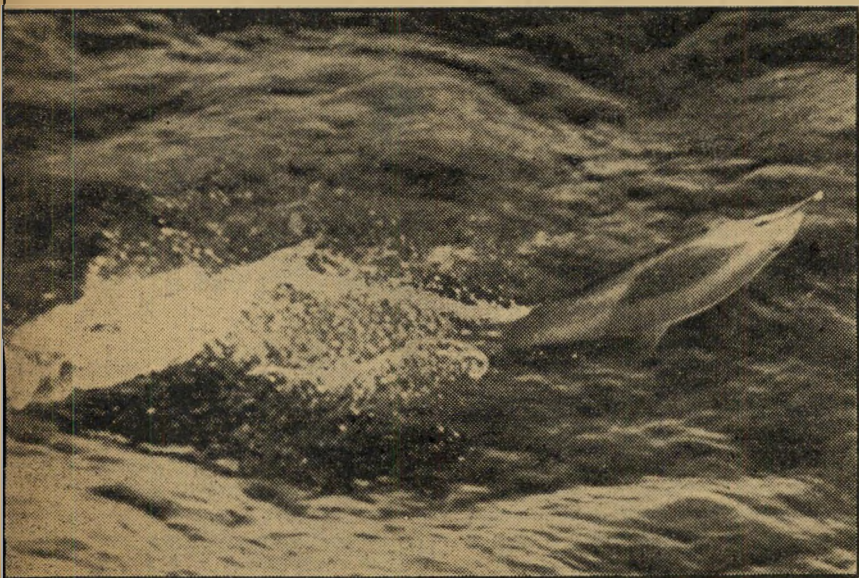
דאריו ישראלי, יליד טריאסט, כותב יומן באיטלקית. האניה מתנדנדת מצד אל צד, אבל כתב היד הוא קפדני, מסולסל ונקי: "היום עברנו ליד גיברלטר. לא נכנסנו לגמל, מפני שיש שם זכות עדיפות לאניות בריטיות וצריכים לחכות בתור. היום ההליפו לי סוף סוף את שעות המשמרת; במקום מ' 4-12 ל' 8-12, אולי יהיה לי קל יותר."

בחדר החובשים יש קומקום קפה. לשם באים כל רבי הסמלים, אנשי צבא הקבע. ירחמיאל (מילא) אהל, איש חדר האלחוט, מתעצבן לקראת הירידה בנמל דאקאר. מה נעשה? מה נקנה? מה יהיה אם ירד גשם? החברה מתעצבנים ולא עונים לו. שומעים מוסיקה בוקעת מהזר האוכל של הקצינים.

חדראוכל הקצינים הוא גם מועדון הקצינים. רק לקצינים. לקצינים בלבד. מה עושים הקצינים בפנים? מה מכינים הקצינים למחר, באחירה השגיאה של משכן כבודם? הם סתם משחקים בשאת. סגן המפקד מחייך בהנאה, כשהוא מציב מהלך טוב על הלוח, מול קצין התותחנות. הקפטן יושב מהצד ומחייך אף הוא בהנאה. הוא אף פעם לא משחק; רק מסתכל. משחקים בשאת גם במועדון המלחים. זהו גם בית-הכנסת, אבל אף אחד לא מתפלל. לחלונות יש וילונות ירוקים משונים. השולחנות אינם קבועים לרצפה, והם זזים עם האניה. משחקים דוק. משחקים דומינו. משחקים דמקה. משחקים ריכוז. רדיו איאפשר לשמוע. קולטים רק רעש וטרטור. מי שמשתלט על הרדיו בתחילת הערב, שולט עליו. באיזה מחסן עושה התזמורת חזרות למסיבת ערב שבת. כמה מפוחיות פה משמיעות מנגינה ערבה; רק הקצב אינו אחד לגמרי. מישוהו מקיש על גבי סיר. טוני שממה קנה גם מנדולינה בפאלרמו, אבל אף אחד לא יודע לנגן. דאריו לומד לנגן בחוף על גיטרה; הוא גם שר שירים ערבים באיטלקית, אבל אין הוא מנגן במנדולינה.

אפשר גם לחבר שירים חדשים. למשל: המאירי הוא מפקד צנוע וענו / את כרסו סוחב תמיד הוא לפניו. אפילו המגון לאניה אפשר לכתוב:

ההסטוריה פה תקבע
תולדותיה על גבך
במבצע גדול שגיאה,
את שמך תשמור אומה
כדוגמא חסרת דעה
כי לקחנו את השיא

דולפין קופץ כפי שהוא נראה באוקיינוס האטלנטי על ידי אנשי צוות מבטח העוקבים אחר שיירת דולפינים גדולה. מלבדם ליוו את האניה שיירות כרישים ודגים מעופפים.

היא שחקנית
מחוננת. טעם
לה ללא דופי...
על הבמה
ומחוצה לה.

מובן מאליי:

נלסון היא מעשנית!

NT 12

שתיהן צוללות..

אבל אחת מזוככת
והשנייה עשויה קריסטל...
גם מקלטי הרדיו דומים
אולם לאחר האונה לתכנית
באמצעות רדיו שניידר -
בעל הצליל המעולה יאפשר
לך להבחין ביתדותיו
ובטיבו.

רדיו
שניידר

מפעלי רדיו קליפר בע"מ

לאיזורים הטרופיים של מחלות וחום

הבו טאם טאם
לידי אביר היס
בן גוריון שם
מרקד עלינו גט.
את היס טעם בלע וחייך,
טאם טאם חך — עד שארם אלישיך.

מנגינה אין צורך לחבר. מישוה כבר חיבר מנגינה מתאימה לשיר המזג.

★ ★ ★

הצד השני של מסך הקולנוע

בחדר המלחים מכבים את האור; החברה רוצים לישון. מישוה מאחר לחזור ומדליק את האור. זורקים עליו נעל. מכבים את האור. למישוה על הסיפון מתחשק פתאום לשיר. "אולי תשתוק שם חמור!" שקט. שקט.

פתאום מטרטר פעמון האזעקה. קול בהול נשמע ברמקול: "כל אנשי האניה, צאו לעמדות נטישה עכשיו! צאו לעמדות נטישה עכשיו!"

האנשים מקללים, לוקחים את חגורות ההצלה ועולים בריצה למעלה. אין שום דבר; לא סערה, לא רוח חזקה ולא מלחמה. מה פתאום עמדות נטישה? פשוט מאד: לקצין התורן התחשק לבדוק את מצב הכוננות. מקללים את הקצין התורן.

כל אדם עומד במקומו, מי ליד רפסודות ההצלה ומי ליד סירת המפרש. צוות המפקד עומד ליד סירת המנוע. צוות המפקד כולל את כל אנשי השירות המשובחים; לא מפני שהמפקד בחר אותם, אלא מפני שרוב סמל האניה דאג לכך.

אם תטבע האניה, אין הצוות חייב לטבוע עמה יחד. לשם כך נוצרו הרפסודות, סירות ההצלה ותרגילי עמדות הנטישה. ניתן אות ארגעה. הולכים לישון.

כשהם חלק והשמים יפים, מציגים סרט קולנוע בירכתיים. צריח התותח הוא היציע. יש באניה מלאי של סרטים. כל סרט מוצג יומיים. בפעם השניה הוא מוצג בשביל אנשי המשמרות שלא הספיקו לראותו בפעם הראשונה. הסרטים ישנים, נקרעים עשרים פעם במשך הקרנה אחת; גם זה חלק מהבידור. הקפטן אינו מחמיץ אף סרט אחד. לפעמים הוא רואה את אותו הסרט פעמיים. הוא עצמו בוחר את הסרטים. אבל הוא מסרב לתת את עדשת המשקפת שלו בשביל התרגום, לכן אין תרגום בסרט.

כשהם סוער, מקרינים את הסרט בחדר האוכל של הסמלים. יושבים בחדר ומקרינים על בד התלוי על הדלת. כשצפוף — יושבים גם מצדו השני של הבד; רואים את הסרט הפוך.

בכל שבת בערב, מתקיימת ארוחה חגיגית ומסיבת ערב חוץ. התזמורת מנגנת שירים סנטימנטליים. דארוי שר שירים נאפוליטניים. שוב מתחילים להתגעגע הביתה. מישוה ניגש למיקרופון ומקריא משהו שצריך להיות היתולי. התחרות כדורגל דמיונית בין הצוות לקצונה. מחיכים. בוציאן אהרון, ששמע פעם סיפורים מדאוד אל-נאטור, מתחיל לספר ושוכח לגמרי. אפשר להשתגע. עד שטוני שממה לוקח את הענינים לידיים. טוני הגברתן אינו נוגע בנובוב לרעה, הוא בחור עליו שאוהב רום וכל מיני שירים משונים שלמד בסדום.

מחלקים סוכריות ועוגות נוקשות. החברה מתחממים, באופן ספונטאני מגישים כתיבת בידור.

★ ★ ★

כך הציל הדוקטור את האניה

באוקיינוס האטלנטי חם. האניה ממש לוהטת. הדוקטור יבוא עוד מעט להרצות על הסכנות שבאיזורים הטרופיים, ועל דרכי החיסון והמניעה. ירון ליואי מצויד בגיר על הלוח השחור תמונת בחורה עירומה. החברה עוזרים לו בעצות חברותיות. עד שבא הדוקטור. הוא מסתכל בצויר האשה ומחייך.

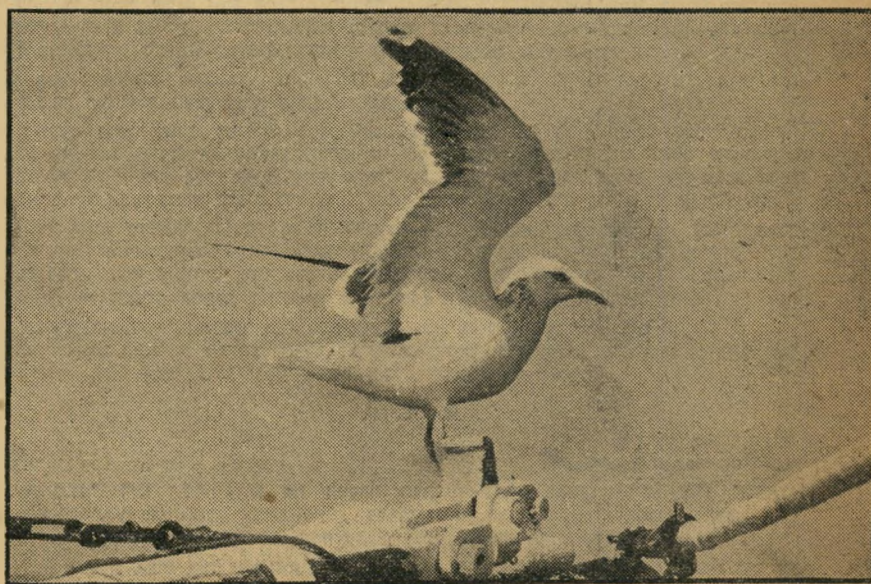
הדוקטור, צבר צעיר הגר בעפולה ואשר למד רפואה בשווייץ, הוא ממושקף ומתוהר בדיעת הצרפתית שלו. מאוחר יותר התחרט על כך. הוא מספר על מה שעלול לקרות לאדם באיזורים הטרופיים. ומה לא עלול לקרות לו? דבר, אבעבועות, חולירע, קדחת צהובה וקדחות בצבעים אחרים, עגבת ומחלת שינה.

איך להיזהר מכך? פשוט מאוד. כולם יקבלו זריקות חיסון נגד כל המחלות כולן, כל זריקה לחדר. כולם ישתדלו להימצא כל שעות היום והלילה מתחת לכילות. חוץ מזה יקבל כל אחד, בכל יום שני, לארוחת הבוקר, קמוקין. זהו מין כינין מודרני.

רק מהרצאתו של הרופא על מחלות, היו כל אנשי הצוות מסוגלים לחלות. הם מקבלים את הרצאתו בסלחנות חביבה, כיוון שהדוקטור חביב בעצמו. אבל על מה שאירע זמן קצר אחרי כך, אי אפשר היה יותר לסלוח, למרות שהדוקטור נשאר חביב כשהיה.

הדוקטור החליט שבאיזורים הטרופיים, החברה מויעים יתר על המידה. ומי שמויע, כידוע, מאבד מלחיים. איבוד מלחיים גורם לחולשה. חולשה מביאה למחלות. מחלות גורמות למות. מוות עלול לגרום שמבטח לא תגיע לאילת. כדי למנוע כל זאת, יצא הדוקטור במבצע להצלת האניה. הוא החליט להחזיר את המלחים לגופות המלחים. בדרך הפשוטה של המלחת מי השתיה.

כנראה שהדוקטור היה מאוהב בשעה שהכניס מלחים לתוך מיכל מי השתיה של כל אנשי

בקצה החרטום. שחף ים פורש כנפיו בנחתו על קצה חרטום מבטח באוקיינוס האטלנטי. הם בטח מחפשים את הפגרים שלנו, אמרו החברה. כולם התיידדו עם האחרים.

סייאסטה באיזורים הטרופיים. שניים מקציני האניה בשעות ההפסקה בין המשמרות, כשהם נמלטים מחום השמש הלוהט, רובצים במקום המוצל ביותר באניה בקרבת החרטום ליד מעלית התחמושת. מאחוריהם מימינן, נראה אחד ממאוריי האניה הקטנים.

האשה שבקיר. על לוח הלימודים בירכתיים, לפני הרצאת הרופא מתנוססת דמותה של החתיכה היחידה באניה, יצירתו של ירון ליואי שצוירה בעזרת עצותיהם המקצועיות של אנשי הצוות. זוהי התגלמות הנערה שכל מלח חולם עליה בעת הפלגתו בים.

האניה. המים לא היו מלוחים מאוד — בכל אופן, לא יותר מלוחים מאשר מי הים. הבהורים שנאלצו לשתות מים אלה עד דאקאר, לא סלחו לו זאת לעולם. בכל מקום שהיה עובר, היו מפליטים לעברו "מלח! מלח!"

★ ★ ★

הנווט היה שיכור

להקת דולפינים וכרישים ליוו את מבטח ככל שהתקרבה לדאקאר, אשר בסגל. מדי פעם היו עופות ים שונים, שחפים ואנפות, מוצאים להם מקום עגינה על החרטום, או בראש התורן הגדול.

בלי כל סיבה נראית לעין, התחילו האנשים להתמרמר ולרטון. ביחוד התרעמו בחשאי אנשי הכנופיה השחורה, אנשי חדר המכונות. אין ביניהם הרבה אנשי מקצוע, ואין ספק שהם עשו את העבודה הקשה ביותר במשך כל זמן המסע.

אך טרוניות והתמרמרות, מהות סכנה בכל אניה. זוהי הסכנה הנודעת בשם הלוועי סילורט — עורכדין ימיים. עורכדין ימי אינו חבר בשום אגודה ואין לו תעודת מוסמכת, המאשרת את מקצועו. יותר מכל, אין הוא מסוגל לעזור לאיש כמלוא גימה — דבר שכל עורכדין יבשתי גרוע מסוגל לעשות.

עורכדין הימי — הוא הקטיגור הנסתר של כל אניה, המפיץ סיפורי בדים, עלילות שוא, מסית ומדיח. למרות הידיעה הברורה כי הוא מזיק והרסני, שותים אנשי הצוות את דבריו בצמא. משום שהוא מבטא דעות חשוכות, החבויות גם בהם.

כל קברניט זהיר ובעל עיניים, נזהר מעורכדין ימיים. המורידים את מוראל הצוות. הקפטן של מבטח התגבר עליהם בקלות. שיחות הצוות הגלויות שלו עם המלחים, חוסר ההקפדה על בולשיט חסר צורך, היישר והרדגה לאנשים, כל אלה חיסלו את עורכדין הימיים ברגע שצו. משום כך היתה מבטח, מתחילת מסעה, טהורה מעבירות משמעת. במשך כל זמן המסע לא התקיים אפילו משפט משמעת אחד — אחד מדברי השבח המבוהקים היכולים להאמר על אניה, צוותה ופיקודה.

מבטח הגיעה לנמל דאקאר. בנמל עגנה אותה שעה אנית מספנה קרבית של צי המלחמה הצרפתי; אנשיה קיבלו בלבביות אוהדת את אנשי מבטח.

סמל צרפתי עלה בפתח הנמל על מבטח כדי להובילה אל תוך הנמל. אולם מאחר שאיש לא ידע את דרגתו, התקבל הסמל בכבוד הניתן רק לקצינים. בעליתו וברדתו, שרקו משמרות ההתקשרות בצפצפות שבפיהם. ספק רב אם הסמל הצרפתי היידידותי היה ראוי לשריקות אלה. הוא היה קצת מבוסס, וכך אירע שמבטח התקרבה לחוף במהירות מסחררת, כשאנשיה והאנשים על החוף בטוחים שהיא תתקע עוד מעט ברציף. כעיני רוחם ראו אנשי מבטח תקופת שהייה ארוכה בדאקאר. ברגע האחרון ממש נטל הקפטן את הנייט לידיו. בקור רוח מופתי, נתן הוראות קצרות וברורות להגה ולחדר המכונות. לפני שנתקלה ברציף, הספיקה מבטח להסתובב, מבלי לשפשף אפילו בחוף. היא נקשרה לרציף.

כבוש טבעי. הכושיות בנות סנגל, הנראות בתמונה בלבושן הטבעי, חגורות בחגורות כסף, ואצטרות כסף לרגליהן, היו מרכז ההתעניינות בדאקאר. בתוך העיר עצמה נוהגות הנשים ללבוש גלימות בעלות צבעים רועשים כארגמן וכחול מבריק, ורק מחוץ לעיר הן הולכות חשופות חזה.

דאקאר היא שער היבשת השחורה. עיר גדולה, רועשת ומשונה. בצד רחובה הראשי, המכיל בנייני פאר ענקיים וחנויות עשירות מלאות כל טוב, נמצאת שכונת הילדים העתיקה: פחונים, סמטאות חשוכות, בניינים עקומים, שלוליות מים. בוך ורפש, בתי מרוח מזוהמים ומצחינים, וזונות רחוב הנטפלות לכל עובר ושב. זאת עיר בה לבנים, שחורים ובני-ערובת משמשים בערבוביה, עיר נשים בחלוקי ארגמן וכחול, וכושיות חשופות חזה. עיר שבראשה עומד כושי, ובבתי-הספר שלה יושבים זה לצד זה כושים ואירופיים.

לאנשי מבטח היתה דאקאר מכרה זהב למזכרות וכתונות. ביחוד הרבו החברה לקנות מסלונים עץ שחור, עבודות עצם, ועבודות מעורות קרוקודילים ונחשים. וסאטאמים, וזה מוצי הקנבוס החלולים, עליהם מתוחה יריעת עור, המשמשים כתוף.

מלך הקניות בדאקאר — ובכל מקום אחר — היה ללא ספק יונה פישר. יונה, טיפוס מרושל כבן 26, יליד רומניה, הביא עמו למסע כמות רצינית של חסכוניות.

תפקידו הראשון באניה היה תפקיד המגיש בחדר האוכל של הסמלים. שם ארעו התנגשויות תכופות בינו ובין הגסטרונום רפאל. סמל רפאל אהב שיגישו לו את האוכל מיד כשהוא מתישב לשולחן. אולם החברה הסיתו את יונה פישר שיגיש לרפאל רק לבסוף, משום שהוא מתנהג אליו בחוצפה יתרה. יונה נענה להסתה. "הראה, הבטיח", המלה שלי זה מלה. אני אניש לו אחרון."

התנהגות חצופה זו הוציאה את רפאל מכליו. יום אחד, כשהיה רפאל רעב מאוד ויונה סרב להגיש לו אוכל, השליך רפאל צלחת בפניו. פעולת תגמול זו לא רק שלא שינתה את טבעו של יונה, אלא שגרמה לו להישבע בפומבי: "אפילו שיורוק עלי את כל השולחן, לא אניש לו אוכל."

יונה פישר זה היה ידען גדול בענייני כספים, מלך הבורסה של האניה. כשהיה יורד

טביעה למשתמט. בתוך גיגית מלאה שונים וזבל, מוטבל אחד מאנשי צוות מבטח, כשחבריו חובטים בכל חלקי גופו. טקס מסורתי זה הנערך עם חציית קו-המשוה, הופך את טירון הים לאביר ים, בן חסותו של נפטון אל הים. הטביעה הראשונה במבטח נערכה בתוך בריכת בזנט. אלה שהשתמטו מהטקס הראשון, נטבלו בפעם השנייה בתוך גיגית.

לחוף, היה קונה את כל השטיות שבעיר. לאחר החופשה בדאקאר חזר יונה לאניה שמח וטוב לב. ידידיו היו עמוסות במזכרות רבות-רושם: "זהו קרוקודיל אמיתי", הצהיר בהצביעו על הלסאה שקנה; "אותי אף אחד לא ירמה" מאוחר יותר גילה כי רגלו האחורית של היצור שקנה, הפוכה. גם לזה מצא פישר הסבר: "זהו קרוקודיל אינבליד". הוא אף טרח לרוץ אל החובש, שינסה לעשות לקרוקודיל שלו ניתוח פלאסטי.

אל כל קבוצה של בחורים נטפל בדאקאר מורה-דרך כושי. החברה היו שוכרים מונית ויוצאים לסייר בעיר. אחרי שראו את כל בתי המרוח, שהיו מלאים שחורים השותים עד בלי סוף, רצו החברה לראות כפר ילידים כושי אמיתי.

המכונית היתה עמוסה אנשים למעלה מהמותר. בדרך רדף אחריהם שוטר תנועה כושי ועצר את הנהג. אזרי ויכוח ממושך בין הנהג לשוטר, בשפה הסנגלית, הוציא הנהג מכיסו קופסה ירוקה של סיגריות אל-על, שקיבל מהחברה, ומסר אותה לשוטר. הלו התניע את אופנועו והסתלק בקורת רוח רבה.

כפר הכושים עצמו, בפרברי העיר, הוא צפוף וחשוף; בוגגוס וסוכות קש ממלאים אותו, וכושיות חשופות-חזה מחייכות בהנאה לכל מבקר.

אל זאב ("וילי") ציבורי, ניטפלה כושית עבת-כרס ורחבת היקף, בדרישה נמרצת לתנות אהבים. וילי סרב בנימה נפתות-נמרצת להצעה הנדיבה ולא הועילו כל הפצרותיה ואמצעי פתוויה של ידידתו בעלת השפתיים העבות כלבנים. לבסוף, כשראתה זו כי לבו של וילי קשה כאבן, סטרה לו על לחיו. הסביר וילי אחרי-כך: "היה חושך ולא ראיתי את היד השחורה שלה. רק הרגשתי אותה..."

★ ★ ★

אי לייק אייק

שעה שחלק מאנשי האניה היו עסוקים בסיוורים ברחובות דאקאר, עסקו הנשאים עליה בהכנתה לשלב הדרך הבא. מלבד הטעות הדלק והמוזון, היה עליהם גם לגרד את ההלודה מדפנותיה החיצוניים ולמרוח אותם בצבע, בעזרת גילי צביעה.

בשעת העבודה, עלה על האניה כושי צעיר, לבוש חולצה משובצת צבעונית. בהפסקה נכנס הכושי לאכול משהו במטבח, ותוך כדי כך נתגלה שהוא כמעט ישראלי. כשעגנה בזמנו בדאקאר אנית צי הסוחר הישראלי צפונית, בסיקורו של רבי-החובל "אייק" אהרונוביץ, התגב הכושי הצעיר לאניה ונתגלה רק בדרך. משך חודשים נשאר הכושי על האניה, ביקר בחיפה, עד שהורד לבסוף במרסייל. עתה הצהיר: "בכל העולם אין קפטן יותר טוב מאייק". בקיצור, אי לייק אייק.

המסכן ביותר בחופשה בדאקאר היה הדוקטור, רופא האניה. הוא לא פסק לקלל את היום בו הודיע שהוא יודע צרפתית. עובדה זו גרמה לכך שבמקום לטיל בשלוה ברחובות העיר, ולצלם בניינים ואנדרטות, היה הדוקטור הנוצף נאלץ לשמש כמתורגמן של האניה, לרוץ מבקור נימוסין למשנהו, להחליף כל שעתים את בגדי הייצוג שלו.

בשלושים ואחד לנובמבר, יצאה מבטח מנמל דאקאר, אל מרחבי האוקיינוס. אותו יום הופיעה המהדורה האטלנטית הראשונה של קרש.

מבטח נכנסה שוב לשיגרה. בסדר היום נוספו שעתיים של אימונים. אחרי העבודה התאסף הצוות לירכתיים, להאזין להרצאותיו של קצין המבצעים ופומחה הניווט של האניה, סגן יהודה. יהודה בעל מבטא עילג, הרצה על ניווט, על בקרת נוקים, על מבנה כדור הארץ ועל אסטרונומיה כללית לכל אנשי הצוות, כדי שלכולם יהיה לפחות מושג כלשהו בכל. אך יצאה מדאקאר, נכנסה האניה לאיזורי הסערות באוקיינוס האטלנטי. הגלים הפכו לגבוהים יותר ולרחבים יותר, שטפו לא פעם את הירכתיים. להקות של כרישים ודגים מעופפים, בעלי סנפירים דמויי-כנפיים, שטו מסביב לאניה. לא פעם היה דג מעופף טועה וקופץ אל האניה, במקום לחזור אל הים. המלחים היו עוזרים לו לשוב למים.

בחדר האלחוטאי התקבלו מדי כמה שעות תחזיות מטאורולוגיות. בים התיכון מקבלות האניות את התחזיות ממלטה, ואילו באוקיינוס משודרות ההודעות מהאיים האזוריים. לפי הודעות אלו, אפשר היה לדעת מראש מתי עומדת לחול הסערה.

★ ★ ★

סערה באוקיינוס

אפשר היה להרגיש את הסערה העומדת לחול, באויר. יורם, קצין הסיפון, טיפוס מובהק של זאבים ותיק, למרות גילו הצעיר, הורה לאנשים להפסיק את העבודות על הסיפון: "תפסיקו לגרד עכשיו ולכו לקשור. תהיה סערה."

מלים אלה אמרו הכל. לא היה צורך בהסברים נוספים. השמים הקודרים והברבורים על פני המים — אותו קצף לבן וסמיך של הגלים — העירו על מה שעומד להתחולל.

אנשי המשמרת לבשו מעיצי סערה אפורים. אנשי הסיפון החזירו את כליהם לאפסנאות, מיהרו לקשור על הסיפון כל דבר מיטלטל שהסערה עלולה היתה לגרוף אותו הימה. חביות

תעודת אביר הים

תעודת האבירות. תעודה צבאית 4, הנראית בתמונה, היא האישור הרשמי שניתן לכל אביר ים, שחצה את קו־המשוה ועבר את טקס הטבילה החגיגי. התעודה חולקה רק לאחר שהאניה חצתה את קו־המשוה בפעם השנייה, ולא נשאר בה אף אדם שלא עבר את טקס ההקדשה לנפטון, אל הים, הנראה בתחתית הצירוף, מימין. הנשים דמויות־הדג, למעלה, הן בתולות הים, ואילו הידדים הבוקעות מהאניה מסמלות את קריעת קו המשוה.

ולי תשמע, ובפקדי עליך לבוא לירכתי האניה ולהתייצב לפני, למען אראה אותך ולמען אעבירך את הטבילה הקדושה — אחת היא לך לבוא ולהתייצב. וזאת זכור ואל תשתמש — ידו של נפטון תשיגך.

בירכתי האניה הוכן מראש משטח ברונזה, מלא בכל סוגי הסינופיה האפשריים: שמן מבוזבז, שומן, דלק, קמח, סלק, משחת נעליים ומשחת שיניים, רום, תרופות וסמל אשפה. כשהגיעה מבטח לקו המשוה, החל הטקס. נפטון, ועמו אבירי הים הקודמים, לבושים במצנפות לבנות, עלו על גשר האניה לקבל את הפיקוד מידי המפקד. נפטון, לבוש בסדין לבן, לסנטרו זקן צמר־גפן מודבק בפלסתר, קיבל את הפיקוד מידי המפקד, לאחר מאומץ ברכה קצרים. האנה הועמדה לרשותו.

ראשית החל נפטון, אורי פורת מתל־אביב, לחלק פקודות לחדר ההגה ולמכוונות. כתוצאה סתה האניה מההלכה, הסתובבה כמה פעמים סביב עצמה, עד שאיש לא ידע לאן מפליגים.

ואז החל הטקס בירכתיים. ראשון נטבל רבי־החובל. כשרק בגד ים לעורו, אחזו המטבילים בידי וברגליו, הטבילוהו בתוך הנוזלים המסריחים. כשיצא המפקד מתוך הברכיה, נקול צחוקם של כל אנשי הצוות, נמרח מיד בקמח ובטאק, כאות לטהרתו. טוני שממה אף ניצל את ההזדמנות וצבט את המפקד בחלקים שונים של גופו.

המפקד נעלם בחדרו, ומיד החלה ההטבילה ההמונית. אנשים שהוטבלו מיהרו להחליף את חבריהם שבמשמרת, ותוך שעתים עברו כל אנשי האניה את הטבילה החגיגית. האחרונים עברו את הטבילה ללא כל טקס; העסק החל לשעמם.

רק אחרי הטקס הנורא התברר כי חלק מאנשי האניה השתמשו והתחמקו מהטבילה; עשרים ושניים איש בסך הכל. היו להם סיבות שונות: חלק טענו שלא באו להחליף אותם. אחרים אמרו שבאו לטקס בסופו, אלא שלא נטבלו משום שלנפטון נמאס כל העניין והוא צעק לעברם שייכנסו לבד למים. יונה פישר לא הופיע בטקס, משום שהבהילו אותו ואמרו שהטקס כולל גם גרירה בחבל בעקבות האניה. אולם יהיו הסיבות אשר יהיו, אניה שעברה את קו המשוה ונשארו בה טירונים — לא תוכל להתחמק מחמת זעמו של נפטון.

חילופי משמרות. קברניט מבטח, (שמאל), מוסר בקו־המשוה את הפיקוד על מבטח לידי נפטון, אל הים — אורי פורת (ימין). באמצע נראים רביסמל האניה, ירחמיאל קצין הסכונות יעקב. עוזריו של נפטון, נפטון פיקד על האניה במשך כל זמן טקס ההטבילה החגיגי.

ורן: „אני רואה את קו המשוה!“

שער היבשת העתודה. זאת היא דאקאר, בירת סנגל, מצומת ממוטו. העיר, תערוכת של עיר מודרנית וישוב פרימיטיבי, בנויה על גבי לשון המזדקרת לים. הנמל נמצא מימין, בחלק העליון של התמונה. דאקאר שימשה לצוות מבטח נקודת ההכרה הראשונה עם היבשת השחורה.

חשמן על הסיפון נכרכו בחבלים. סירות ההצלה והרפסודות נבדקו ביעילות, כוסו בברזנטים כדי שלא יתמלאו במים.

ואז, בבת אחת, החלה לנשב רוח חזקה. חרטום מבטח טיפס על הגלים וצנח במכה אחר אל תוך תהום עמוקה. כל גל זינע את האניה כולה. חפצים שלא הספיקו לקשרם עפו בחדרים, אנשי משמרת הלילה קפצו מהמיטות, החזיקו בצינורות. כל הפתחים והחלונות נחסמו היטב, בפני נסיונות ההתפרצות של הים.

בחוק, עמדו רק אנשי המשמרת על הגשר, עקבו אחרי משברי הגלים הגורפים את הירכתיים, אחרי מדפי האניה המסתובבים באוויר, שעה שהחרטום צולל אל תחתית גל.

בפנים האניה, נמשכו החיים כסדרם. רק מספר המקיאים עלה. כי גם בסערה אין שיגרת העבודה באניה נפסקת. עבודות הניקוי נעשו במסדרונות ובחדרים; בחדר המכוונות המשיכו המטיקים להסיק את הרוחדים; אנשי המכוונה עקבו בחדר אחר פקודות דבר הגשר, המשתנות חליפות מאחר שהאניה סוטה מהמסלול. בחדר המכים האפולו המשיכו הצופים לעקוב במתרחש על המסך שלפניהם, לנגוס תוך כדי כך בגור. חקפסן בחדרו, עקב על גבי מפותיו אחרי הודעות חדר האלחוט. מדי פעם יצא לגשר, לפקח ישירות על הפיקוד.

במטבח המשיך הטבח להכין ארוחות כאילו לא היה חדר האוכל כמעט ריק מאדם.

★ ★ ★

נפטון מקבל את הפיקוד

כך שהלכה האניה והדרמה, גברה הצפייה לקראת גולת הכותרת של המסע כולו: חציית קו־המשוה, וטקס השבעת אבירי הים, לנאמנותו של אל הים נפטון.

רוב אנשי הצוות היו בבחינת טירונים ים. כי כל ספן, ויהיה זה הותיק ביותר, שלא חצה את קו־המשוה, הוא טירון ים. ולמען יוכתר בתואר אביר, עליו לעבור את הטקס המיוחד של נפטון. במבטח היו רק כוודים שעברו טקס זה, בעת הפלגתה של אחי משגב לדרום אפריקה, לפני שלוש שנים.

בשעות הצהריים של החמישה בדצמבר, טיפס אליעזר הרצברג לראש התורן, הוא קן העורבים, ובמגפון שבידו הכריז בצעקות גדולות: „אני רואה את קו המשוה! אני רואה את קו המשוה!“ שליחו של נפטון, דב קנטוב, לבוש בסמרטוטים, כשאחוריו חשופים וכל גופו מקועקע, עבר בכל מדורי האניה, מכוון בלהקת מתופפים על גבי טאב־טאמים, צורחים ומיללים ומקועקעים גם הם, חילק את ההזמנות לטקס לכל אנשי האניה. מרב־החובל ועד אחרון המלחים. וזה נוסח ההזמנה: „אל טירון הים, מאת נפטון מפקד הפיקוד.“

טירון:

היום הנך עובר בטקס רב רושם את קו הגבול המפריד בין חצי הכדור הצפוני וחצי הכדור המערבי. היום אתה חודר אל תחום ממלכת הים הדרומית המפורסמת לתהילה בגלל כרישית, לויתניה, סערוניה וכושית. היום אתה עובר את הטבילה המסורתית אשר תכניסך למסדר אבירי הים. מרגע עלותי על סיפון אניה חיל הים, דע לך כי אתה עומד לפקודתי

שליחיו של נפטון. אלה אינם פראים מיערות אפריקה. הם אנשי צוות מבטח, שהפכו בטקס חציית קו־המשוה לשליחיו של נפטון, הממונים על עבודת ההטבילה הקדושה. הם לבושים בפיסות־בד החושפות את אחוריהם, כשכל גופם מלמעלה ועד למטה מקועקע בצבעים שונים.

השיר שזכה בפרס
תחרות השמות של
חברת מצקין בע"מ:

השיר למעיל דפעיל

יש בריות החושבים על עסקי
המדינה

או מחפשים בעתון רכילות וגנבות.
אחרים מנסים להשיג פרנסה.
עבורי העתון — פרושו מודעות.

האופנה לי ערבה זה עידן עידנים
כי מיום שהתחלתי ללמוד בתורה
כבר ראיתי שכל הקסמים של חוה —
באו רק מלבושה. מעלי התאנים.

אך נתתי עיני באותו המעיל
הבינוני: אליו לב כל גבר ילהב;
הוא מושלם ונאה, רק חסר בו הצליל
של כנוי מלבב, ההולם לובשותיו.

שני לילות לא ישנתי, העולם
התהפך...

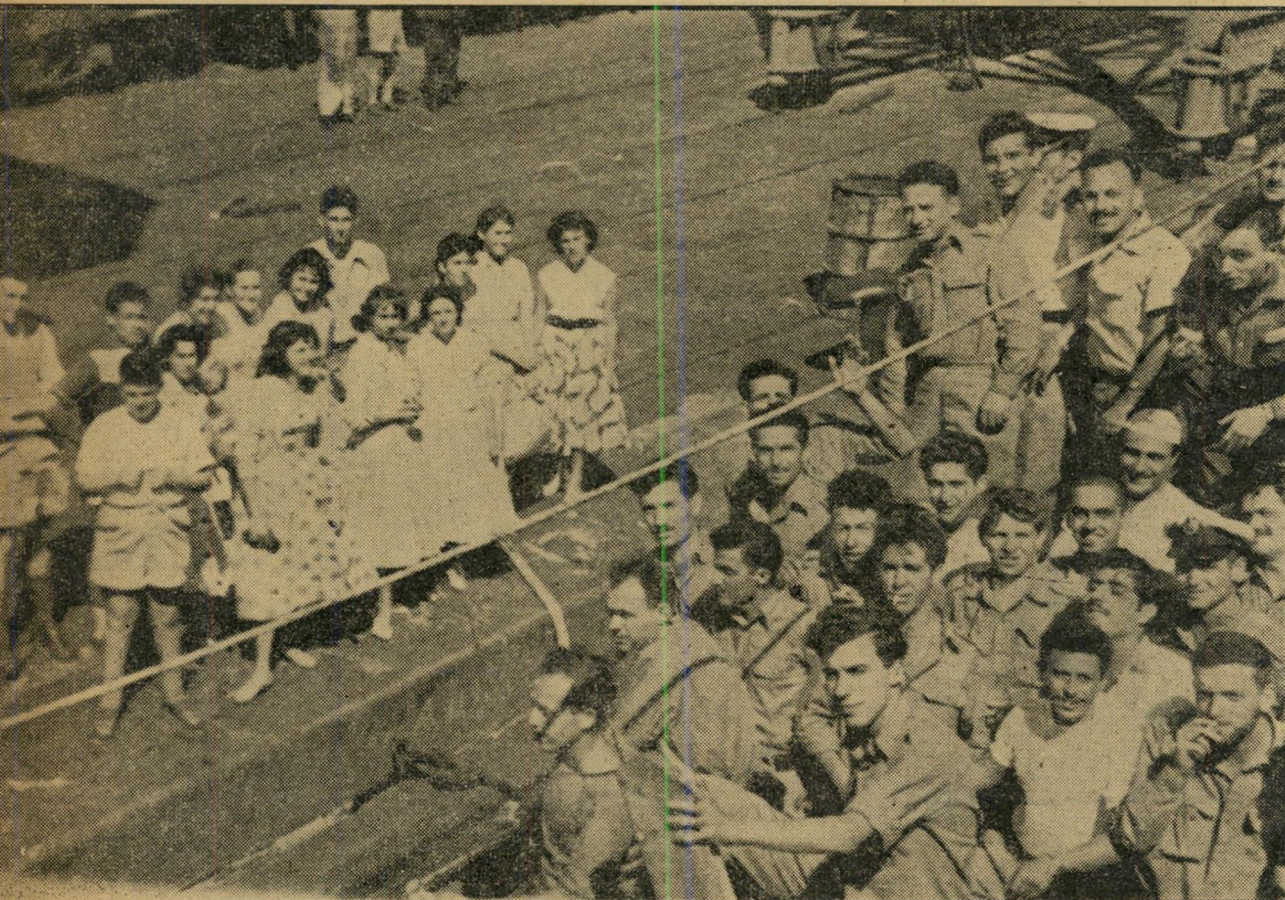
הצרה לא בשם — יש לו שם לא
גרוע.

רק צריך שיהיה קצת עברי ומושך
ויזכיר תכונותיו של המעיל הידוע.

ומצאתי פתרון לצלצול הדומה:
נקרא לו בשם די פשוט — "דפעיל",
ואם נתאר תכונתו של הזה
יטיב לב קונות המעיל!

בקצור, על "דפעיל" החליטו!
ואני בחלון ראווה לו אצפה.
כי תמיד זה נעים להגיד:
"הי הביטו!"
האין הוא כביר, אם השם הוא כזה?"

אפרת כהן, צה"ל

קיפטאון קיבלו את מלחי מבטח ברוחב לב, סיפקו לחם
את כל מחסורם, והדריכו אותם בסיורים בכל העיר.
לא חסרו מקרים של התקשרות עם בנות המקום היהודיות.

של הים, שהציפו את הירכתיים, גרמו שהמשפט יסתיים במהירות,
בשבית-הדין חונן את כל הנאשמים מענשים חמורים, אולם מחייבם
לעבור את הטכס שעה שמבטח תחצה את קו המשווה בשנית,
מצדה השני של היבשת.

הפקודה: לשתוק כרג

ב ינתיים שטח מבטח והתקרבה לנמל העגינה, אשר גרם
התרגשות לצוות יותר משאר נמלי העגינה. היה זה נמל
קיפטאון, בירת מחוז הכף, באפריקה הדרומית. ההתרגשות היתה
נעוצה בשתי סיבות עיקריות: קיפטאון היא עיר בה חיים רבבות
יהודים ציוניים חמילב, שלפי התנהגותם בעבר אפשר היה לשער
כי הם יארחו את בחורי מבטח בכבוד מלחים. ניתנו הוראות
ברורות לכל אנשי האניה למלא את הזמנות האירוח באדיבות
ובנימוס, אולם להימנע משנוררות בכל צורה שהיא, לא לקבל
לא כסף ולא מתנות מיהודי המקום.

הסיבה השניה לצהלה היתה הידיעה שבקיפטאון מחכה לצוות שק
הואר מהבית, שהובא באמצעות ציר ישראל ביוהנסבורג.

ב-12.13, בשעות הערב המוקדמות, יכלו מלחי מבטח להבחין בהר
השולחן הענקי, שמתחתיו היתה פרושה העיר האגדית. כל בעלי
המצלמות שלפו את מצלמותיהם והחלו לצלם. בלילה היה לעיר
מראה נהדר, שהוכיח לרבים את הפנורמה המתגלית למסתכל מראש
הכרמל, לעבר חיפה. שוב לא יכלה מבטח להיכנס לנמל בלילה;
היא נאלצה להטיל עוגן בלב ים ולהמתין עד שעות הבוקר.

לפני שבענה מבטח נמל, אסף הקפטן את הנאשמים והורה להם
פרק בהלכות נימוס והתנהגות. קודם כל ניתנה הוראה לא לנצל
את טוב לבם של סוחרים המקום היהודיים ולא לקנות דבר בכסף
ישראלי. שלם האניה חילק לכולם כסף מקומי. קרש אף ערך מפעל
מיוחד של אוסף כסף זר לשם קניית סגירות אמריקאיות בהנחה
גדולה.

מאחר שקיפטאון שורצת מלבד ביהודים גם בערבים מכל
הסוגים והמינים, הוזהרו המלחים שלא לפטפט ולוא גם עם
יהודי המקום. כל מה שמותר היה להם לומר הוא, שהם באים
מהים וחוזרים אל הים.

למעשה, לא נתקלו אנשי מבטח באלמנטים עוינים בחוף קיפטאון.
אפילו תושבי העיר הילידים קבלו אותם בחיבה גדולה.

נוסף לאזהרות רשמיות אלה, מתחו החברה את אנשי הצוות
התימנים וכהי העור, שהם עלולים להתלות אם יעזו להיכנס
למלון שהכניסה אליו מותרת רק ללבנים. לא היתה זו אזהרה
בעלמא, כי רק לפני זמן קצר נורק הקונסול המצרי בכבודו
ובעצמו מקולנוע מקומי, בגלל צבע עורו הכהה.

ברנשים ותיבות. בירכתי מבטח, הקשורה לרציף
בנמל קיפטאון, עומדים מלחי האניה, בעוד שעל החוף
ממולם ממתניות להם בנות הקהילה היהודית במקום. יהודי

נפטון רגז וכעס. גלי הים טלטלו את הירכתיים בשצף
קצף, והרוח הקרה חדרה אפילו מבעד למעילים העבים בהם
העצפו כל הנוכחים. לולא זכרו כי עברו את קריהמשה רק
לפני ימים מספר, וכי הם נמצאים עתה בלב האזור הטרופי, היו
רבים מהנוכחים חושבים שהם נמצאים בציר הצפוני או הדרומי.

היה זה מעמד מוזר מאוד. כמעט כל אנשי הצוות, להוציא את
אלה שהיו אותה שעה במשמרת, התכנסו בירכתיים. בראש ישוב
המפקד, סגנו ושאר הקצינים. הם המתינו לתחילתו של המשפט
הגדול. בית-הדין היה המשונה בבתי-הדין שהתכנסו אי-פעם בעולם.
זה היה אולי בית הדין הראשון בעולם שהתכנס לחרוץ את גור
דינם של המשתמטים מטבילת קריהמשה המסורתית. האוירה
הכבדה שהקיפה את כולם, החל בקהל וכלה בנאשמים, שהופיעו
למשפט חבושי כובעים, ללא ציפית, העידה על הרצינות ועל המתח
בו היו שרויים כולם.

טוני שממה הגדול, אשר ענד על חזהו את סמל משטרת הים
של נפטון, קם ופתח בצעקה גדולה: "בית המשפט! הקהל מתבקש
לקום!" דשדוש רגליים נשמע על הסיפון, ספסלים נשמטו ונפלו
ברצף גדול. ההתרגשות אחזה את כולם לקראת הופעת בית
המשפט. מבעד לפתח שמאחורי השולחן המוגבה והעטוף דגלי קוד
צבעוניים, שניצב לפני היושבים, נכנסו השופטים. אפילו בתי
הדין המפורסמים של כנופיות הקלר-קלוסק-קלאן לא היו מתביישים
בשופטים מעין אלה.

אב בית-הדין משה המאירי, והשופטים מידד גיטין ודב קטשוב,
הופיעו כשהם עוטים מעילי סערה אפורים וחבושים מצנפות-גייר
לבנות, בנוסח המדויק של הקלר-קלוסק-קלאן. מאחוריהם התנוסס
סמלה הציוני של ממלכת קריהמשה: קילשון ירוק, צלוב בגולגולת,
כאות איום לחשיבות המעמד. ליד כל אחד מתחברי בית-הדין ניצב
שלט המגדיר את תפקידו.

למרות כל התפאורה והרקע הימיים, היה זה בית-דין המבוסס
על כל סממני בתי הדין של עכברי היבשה. על המיקרופון שלפני
הריונים היה נעוץ שלט מזרחי אימה: "שקט! תנו כבוד לבית הדין!"

הקטיגור, אורי פורת — הוא נפטון בכבודו ובעצמו — ניצב
לבוש גלימה שחורה, כשמולו יושבים הסניגורים רוברט גליק
ואהרון בוצ'אן, הצופן של האניה. לידם היה תא הנאשמים מלא
מפה לפה ומגודר בחבל. שלוש דפיקות בפטיש מתכת ציינו את
תחילת הדיונים. כתב האשמה היה ברור: הנאשמים התחמקו במזיד
מלהיטבל בטקס קדוש, המיטו קלון על האניה כולה.

נאומו ההגנה של הנאשמים וסניגוריהם היו שונים לחלוטין.
הנאשם יהושע מרגלית, למשל, גסט בקר של האשמות נגדיות נגד
נפטון ושליחיו. את יונה פיישר ניסו להציל מגור-הדין הקטלני על
סמך עדותו של הרופא, שהעיד כי יונה הוא בעל אישיות
מפוצלת — חושב שהוא נמצא במקום אחר, בעוד שהוא נמצא,
למעשה, במקום שני.

נפטון לא יכול היה לשאת הצטדקויות מעין אלה. גליו הוזעפים

הרצף וסיכרו ציזבאט'ים בתוך המקווה

הר האיתות. זהו רחוב טיפוסי בפרברי קיפסאון, בו נמצאים בתי יהודים, בהם ביקרו מלחי מבטח. ברקע נראה הסינגל היל, אחד משלושת הריה המפורסמים של קיפסאון.

מכונית שירות. על הרצף נמל קיפסאון ממתינה מכונית פרטית של יהודים מקומיים, לאיש צוות מבטח. היהודים הסיעו את אנשי הצוות לטיולים, והזמינו אותם לבתיים.

יותר מאוחר בלילה, חזרו הבחורים מסיונם בעיר. כולם היו מלאי חוויות, בעיקר לאחר שחלק גדול מהם טיפס ברכבת החשמלית להר השולחן, וצפה ממנו על קיפסאון כולה. החזורים נתקלו ביהודים שעל הרצף, ותוך שעה קלה נערך במקום ערב החי ישראלי טיפוסי, שכלל שירי ישראל והסתתים בהורה סוערת.

יהודי קיפסאון, שלא יכלו להעניק מתנות למלחי מבטח, עשו להם בעיקר הנחות בקניית סחורותיהם, ציידו אותם בארגוני אגנס ופירות טרופיים. הקהילה המקומית שלחה לצוות מתנה משותפת: מכונית הקלטה ושני מזמרי אויר חדישים. אנשי הצוות חשבו שמזמרי האויר יותקנו בחורי האוכל ויקלו קצת על הנשימה בחום הלוחט, אולם רבי-החובל סבר אחרת. הסביר הוא בנוסח משלו, לצוות: "שארם אל-שייך מקום נאה. מזג האויר בו צח ונאה. נתבסס בשארים — נפעיל את הממזגים."

אולם היתה סיבה הרבה יותר פשוטה לאי הפעלת הממזגים: ממזגים דורשים חשמל, חשמל צורכים גם שאר מכשירי האניה. הפעלת הממזגים וגזילת החשמל יפחיתו את כוונותה של האניה, במקרה הצורך. למחרת היום נצבעה מבטח ברפנותיה, שוב חולקו חופשות ושוב חזרו המחזות הנרגשים, בין מלחים ישראלים ליהודים אפריקאיים. לבסוף נפרדה מבטח מהרצף, כשהמוני יהודים עומדים עליו ומנספים בידיהם, ומלחי מבטח זורקים אליהם למוכרת פרוטות כסף שראלי.

★ ★ ★

מה אתה יודע על הים?

קרש הכריז תחרות על סיפור ימי בין אנשי מבטח. שמונה אנשים ישבו לכתוב את הסיפור הימי הקצר, למטרת התחרות. כל אחד מהם שאף להיות מקורי. הם הרבו לכתוב אודות הים, כי הרי התחרות היא על סיפור ימי, למען האכיות והרושם, הוסיפו גם עלילות אהבה.

כתב הראשון בעברית משתפכת: "הוי! הים! מה אהבתיך! מה משוגע אני אחריך! כשאתה שקט — אני שותק. כשאתה רוגש — אני גועש. אתה יפה ולפעמים מכוער. אבל אהבתיך אלך הורסת מחיצות. אני משוגע."

כתב השני, בעברית לירית: "הוי הים, טא — סם — טסם. אהבתיך — שטראם גראם. קנתי בלאקאר טאם טאם כי אני מטומטם."

כתב שלישי בעברית מליצית: "הים פרוש לו כמפת ניילון כחולה, מבריקה, חלקה, נוצצה."

כתב הרביעי, בעברית מודרנית מקובלת: "הים! ימח שמך! אידיוט! לך קיביגימאט. כלב בן כלב חידיון ינשופים, בן נוכלים. ים מנוול, מצחין כמי רגליים, הצרה היא שצריך לפעמים לשתות אותך, כשאתה מוכנס עלידי הצוף למיכלים."

כתב החמישי, בעברית רומנטית פורנוגרפית: "הים היה יפה כנערה בבתוליה, חטובת ירכים ומלאת שדיים. שפתייה היו פשוקות קמעה, שעה ששוכבה היתה בין סדיניה הכחולים. כאשר קרבתי אליה, כשנקראתי למילואים, היא הרטיטה בהתרגשות הסדינים התכולים והרטובים התבדרו ברוח. הים נרגע ואני נרגעתי."

כתב השישי: "אני רוצה בקבוק ויסקי." כתב השביעי: "אני רוצה בקבוק ג'ין." כתב השמיני: "אני מוכן לקחת מה שיתנו לי."

אבל בפרס האמיתי זכו ששה אנשים אחרים. אגב, באותה תחרות בה חשתתף גם הסופר הישראלי הצעיר מילא אוהל, חתן פרס אוסישקין, לא זכה מילא באף אחד מהפרסים.

עם בחורה בקאדילק

בבוקר נכנסה מבטח לנמל קיפסאון ונקשרה לרצף. הרציפים היו שוממים וריקים, ורק פועלים כושים התהלכו עליהם. אולם כעבור דקות מספר, כבר הופיעו אשתו של הציר הישראלי ביוהנסבורג ודודו של איש האניה עמוס ברימסדה, שהוא ספק אניות בקיפסאון, שקיבל על עצמו למלא את כל מחסורה של מבטח.

לאט לאט החלו להופיע שאר היהודים הציונים שבקיפסאון, והרצף החל להתמלא בנערות צעירות וחייכניות שנופפו בידיהן למלחי מבטח המתפעלים. יהודי קיפסאון באו ברכבם ובפרשיהם, מכוניות כאר שהן רק קצת פחות מפוארות מאלה המקובלות בכבישי ישראל. כאשר החל צד אחד של האניה לרדת לרצף, התנפלו עליהם היהודים, הכניסום למכוניות, וחטפום לכיוון בלתי ידוע.

בין אלה שזכו ליהנות מן ההפקר היה גם אהרון בוציאן, שהתלבש באקראי על בובה יהודיה, שניצבה בדד על הרצף ההומה מאדם. אחרי שיחת היכרות קצרה הציע בוציאן טיול של אחר חצות לאורך הרצף, לידידתו החדשה.

הנערה, שלא אבתה לגלות את שמה, הסכימה לפגישה. במועד שנקבע, לא היססה והובילה את בוציאן ישר לתוך מכונית קאדילק מפוארת. אחרי שיחת רעים יסודית בתוך המכונית (פרטים חסרים) נשמעה לפתע באמצע הלילה דפיקה חזקה על פתח המכונית. בוציאן, שזכר את כל סיפורי האימים על מעשיהם הנוראים של הכושים באפריקה, נבהל מאוד, פתח את דלת המכונית וכמעט התעלף כשראה את יונה ניצב לידו ואומר ב ידיש עסיסית: "גו, מה שלומך? באתי להעיר אותך..."

מידד האלחוטאי והרברט החובש נלכדו בידי יהודי אמיד, שהכניסם למכוניתו והודיע להם שיובלים למקום אכזוטי. הם הגיעו לבית מפואר ובכניסה צויה עליהם היהודי להתפשט, והתפשט אף הוא עמם. למרות שהיו אלה שעות בוקר מוקדמות, קרצו מידד והרברט זה לזה, כשהודיע להם היהודי כי הכניסה על חשבוננו, ומיהרו להתפשט.

קשה לדעת מי נדהם יותר ברגע שנכנסו מידד והרברט לאולם: הם עצמם או קבוצת היהודים הערומים ששחתה בתוך המקוה, וראתה לפתע את פניהם החיוורים של שני הישראליים. ברור שבלתי ברירה, הפכו גיסין והרשר ליהודים כשרים וטבלו במקוה המקומית, בה יושבים יהודים בכל שעות היום ומספרים ציזבאט'ים.

רביטוראי אחד מאנשי הצוות נעצר עלידי יהודי, שהזמינו להלוות אליו. תוך כדי שיחה, לא התאפק היהודי מלשאול את המלח מה תפקידו באניה ומה דרגתו. ענה המלח: "אני ראביי." היהודי, שכנראה זה זמן רב לא ראה ראביי אמיתי, קפץ על המציאה ומיהר לשאול את המלח: "או, ראבאיי, מתי חל ראש חודש?" המלח לא איבד את עשתונותיו והשיב מיד: "אני כל כך הרבה זמן בים, ששכחתי מתי ראש חודש."

★ ★ ★

ברקוביץ שתה יותר מדי

בעוד חלק מאנשי האניה מבלה בנעימים בבתיים יהודיים כשרים בקיפסאון, עסק הצד השני בהעמסת חביות שמן ודלק על האניה. כרגיל נדפקו שוב המכוניות, שעסקו בעבודה השחורה, וחלק הגון מהם זכה באותו מעמד לפגם גופני בלתי נעים.

או הגיע שק הדואר לאניה ונפתח חגיגת. בין שאר הדברים שהיו בו, היה גם עתון עברי אחד ממדינת ישראל. היה זה טופס גליון העולם הזה, שנשלח לאחד זמלחים, ואשר נושאו המרכזי היה: האפוס של טיראן.

כבכל נמל, היו המפקד וסגנו נאלצים לבקר במסיבות ולערור מסיבות גומלין. אר לם הצרה האמיתית היתה ביקור העתונאים המקומיים על האניה. העתונאים הרגישו כנראה שמשוהו לא בסדר, בזה ששתי פריגטות ישראליות מופיעות בוו אחר זו במקום שאין רגילים לראותן. קשה היה למפקד להתחמק ממטר השאלות שהמטירו עליו. הוא נקט בתכסיס מיושן. תחילה הוציא מהבאר שבתאו בקבוקי משקה והיש קה את העתונאים. נוסף לזה חילקו להם את דגלוני האניה, עד שלא נשאר אף דגלון אחד למזכרת. לאחר זאת כבר לא שאלו העתונאים שום פרטים מיותרים על האניה, מאחר שכל שאלה שלהם היתה מתקבלת בצחוק גדול והעתונאים עצמם האמינו שהם מבוססים.

מסיבה זו לא ניתן פרסום גדול לעגינתה של מבטח בקיפסאון. העתונים כתבו שהיא באה ממים רבים וחזורת אל הים ללא תוספת פרטים.

עוד תקרית בלתי נעימה אירעה בקיפסאון, שהיתה קשורה אף היא בביקור הפריגטה הראשונה, מזונק. אחד ממלחי מזונק בשם ברקוביץ ירד לחופשה בערב האחרון לשהות אנייתו בנמל, ביקר בבית מרוח וחזר לי אניה. בדרכו חזרה נתקל בכמה ידידים ששיכנעו אותו כי יש לו עוד זמן לחזור לאניה. הם הזמינו אותו למקום חמים, שהיו בו גם בתורות, כפי שטוען ברקוביץ, וכטוב ליבו ביין, הוא נרדם במקום והת עורר רק למחרת בבוקר.

הוא מיהר בריצה לנמל והספיק עוד לראות את מזונק מתרחקת. עתה, כשהגיעה מבטח לקיפסאון, זכתה בתוספת אדם לצוותה. ברור שברקוביץ' האומלל לא זכה, למרות כל הפצרותיו, לרדת בשום נמל בדרך. על האניה, מה שבטוח — בטוח.

★ ★ ★

הזרה על הרצף

לפנות ערב הגיעו יהודי קיפסאון לנמל בהמוניהם. מכיון שמטעמי בטחון לא ניתן להם לעלות על האניה, הם נשארו עומדים על הרצף, נועצים את עיניהם ללא הרף באניה ובאנשיה. האלחוטאי ניסים התרגש כל כך שעה שהתבונן ביהודים המסתכלים בו, עד שהחל מרוקן את ארנקו מתמונותיו ומחלקן בתוספת אוטוגרמים לאנשים שביקשו מוכרת מישראל. בחשיכה לא הבחין בכך שבין שאר התמונות חילק את תמונות כל חברותיו בכל נמלי העולם.

אירוח פרטי. זהו בית משפחה יהודית בקיפסאון, אשר אירחה שניים ממלחי מבטח. בתמונה נראים המלחים ושתי המארחות.

„ג'יבוטי, ג'יבוטי, ג'יבוטי“

פזמונים בשפות מוזרות מפי זמרים מוזרים שמעולם לא חלמו להיות כה סופולריים. רק בסוף קונצרט ארוך, היו מחליטים אם ומה לקנות. אלה שלא התעסקו במיוחד בעסקי הבורסה, עסקו בדיג. איזור זה, הגדוש בלהקות עצומות של כרישים ודגים מעופפים, הלהיב את דמיונם של כל אנשי הצוות. רבי-החובל אפילו שינה פעם את קורס האניה כדי לרדוף אחרי להקה של כרישי ענק. מיכה קניץ, הבישגד של האניה, התערב שהוא ידוג כריש בחכה. הוא השיג לעצמו חבל ארוך, תלה בקצהו וז עם נתח בשר שקיבל מהטבח, התיישב בירכתיים, כשהוא משגל את החבל למרחק רב. משום מה לא ערב הבשר לחיכם של הכרישים והם לא נלכדו בפח שטמן להם מיכה.

שיטה פשוטה יותר לגייס דגים היתה לצאת לירכתיים בשעות הלילה המאוחרות, ולהדליק שם פנס. הדגים הקופצים היו מקפצים אל כיוון האור וגשורים בירכתיים. בבוקר היה רק צורך לאסוף אותם ולהביאם אל סטליו, כדי שיטגנו כראוי.

גבור ההפלגה בקטע זה היה דב קנטוב. רביטוראי קנטוב, 23, מזוקן ובעל פנים שזופים, בעל בית-חרושת לעבודות שיש בנתניה, היה הנשק של האניה. הוא היה צינורן ותמיד כמעט היתה לו מלאריה — מצב-רוח שגועני, כשעזה לאניה, תפס עם דגי פרידמן את חדר בקרת האש, שהוא חדר המיועד לשעת קרב בכד. הניח בו מדפים וארגן לעצמו קבינה נוחה שאפילו מקטרת היו תלויות בה על הקיר. עד שיום אחד מצא אותם הסגן והוריד אותם לחדר המטיקים. מובן ששמרנות קיצונית זו לא נשאה חן בעיני קנטוב.

יום אחד הוא התערב עם חבריו כי יגש לקפטן וידרוש ממנו לתת לו להתרחץ במקלחת שלו. כל החברה הסתחרו במסדרון, שעה שדב ניגש והקיש על דלת ההזזה של חדר המפקד. כשענה המפקד: „יבנס“, אמר דב למשמע אוני חבריו המסתתרים: „המפקד, יש לי במקלחת שלי. אני רוצה להתקלח במקלחת שלך.“

המפקד לא הבין תחילה מה מתרחש, חשב שקנטוב יצא מדעתו. אולם כדרכו, ידע להשתלט מיד על הענינים ושאל: „מה, אין מים באניה? הציף לא יודע מזה? צריכים לגשת לציף ולהודיע לו.“

דב אמר: „בסדר המפקד“, יצא ואסף מחבריו סכום של חמש לירות — הזכיה בהתערבות. מאוחר יותר ניגש למפקד וביקש את סליחתו, בגלותו לו שהיתה זו אך התערבות.

★ ★ ★

שוטר תרבותי. שלא כשוטרים יחפי הרגליים בבירה, נעול שוטר תנועה זה בג'יבוטי השומד בחברת מלחי מבטח, במנפי עוד גבוהים. זהו השוטר היחיד בג'יבוטי שלא רדף אחרי מלחי מבטח, כשניסו לצלמו. השאר התנגדו בתוקף.

איריש בלילה

19 לדצמבר התקרבה מבטח לחופי מוזמביק, כשהיא חותרת במרץ לקראת גמל העגינה הבא: ביירה (על משקל צידה).

מוזמביק היא ארץ ענקית, מושבה פורטוגזית בעלת צורה משונה של יתד חצוי עלידי הנגר זמבוי. מספר חושביה כששה מליון, ורק מאה אלף מהם אנשים כושיים. רוב שבטי הכושיים במוזמביק הם עובדי אלילים ורק חלקם הקטן הם מוסלמים. ביירה, עיר הנמל הגדולה של מוזמביק, שוכנת משני צידי הנהר ריו צ'מבה, המשתפך לים.

מבטח הגיעה בשעות הבוקר, והיה עליה להמתין עד שעות הצהריים, עד אשר יגיע הנוסע הפורטוגזי שיכניס אותה לנמל. הנוסע, הנמצא תמיד על אניה העוגנת בשפך הנהר, הגיע למבטח כשהוא לבוש מכנסיים קצרים לבנים, חולצה לבנה ומעיל חאקי. למים בנהר היה צבע חום כצבע החול והזרם היה חזק מאוד.

כבר באמצע הדרך, בנהר, התקרבה לאניה סירת מנוע מהודרת, כשכושיים לבושי לבן ונושאי דגלונים ניצבים עליה. היתה זו ספינתו של אחד היהודים המעטים שבביירה, סוחר עשיר שקיבל על עצמו לספק את צרכי האניה ולדאוג לכל ההקלות הדרושות. צד אחד יצא מיד לחופשה. הקצינים הוזמנו למסיבת קוקטייל נהדרת במלון המפואר ביותר בעיר, שנערכה על-ידי היהודי העשיר ואשר אליה הוזמנו גם שאר יהודי המקום. המלחים טיילו ברחוב הראשי, נסעו לשוק הכושי, קנו בעיקר מוכרות סיניות ויפניות, ושקים שלמים של אגוזי קוקוס.

אנשי צד ימין של האניה, שיצאו לחופשה רק בערב, נדפקו לגמרי. הם מצאו את העיר נקיה, שלווה ומסודרת, ללא כל דמיון לעיר המלוכלכת של שעות היום. כי בשעה שבע בערב, הולכת ביירה לישון. הפועלים הכושיים, העובדים בפרך מבוקר עד ערב תמורת שכר

תוך שמונה שעות משעת ההפלגה מקפטאון, הקיפה מבטח את כף התקוה הסדור ושינתה את קו ההתקדמות שלה לכיוון נוסף — צפונה. איזור ימים זה, שהוא מקום המפגש של שלושה אוקיינוסים — האטלנטי, האנטרקטי וההודי — הוא אחד האזורים הסוערים ביותר. רוח חזקה מאד החלה לנשוב, אולם לא היה בה כדי לעצור את התקדמות האניה. היא התקדמה עם כיוון הגלים, שזרקו אותה קדימה כאילו היתה קופסת פח קטנה.

כאן אירעה אחת האכזבות הגדולות בתולדות ההפלגה. כשנפתח שק הדואר שהגיע מן הארץ, ירדה עקומת המוראל של אנשי הצוות תהומה. עוד לפני שהגיע הדואר, היתה ההרגשה הכללית באניה שמשוה לקוי בחוף בסדרי הדואר. לא כולם קיבלו מכתבים ואלה שקיבלו, קיבלו מכתבים הנושאים תאריכים נאחרים מאוד, שנשלחו רק לפני זמן קצר ומסקריאתם ניתן להבין שקדמו להם מכתבים רבים שלא הגיעו כלל.

כבר לפני הכניסה לקפטאון, התקבל בים מברק חגיגי מחיפה, שגרם לסערה באניה. היה זה מברק שהודיע כי נמסרו דרישות שלום לכל המשפחות. ידיעה זו גרמה ל־ צהלה ולהעלאת המוראל. אך הדואר שהגיע לקפטאון לא השאיר צל של ספק כי דורי שות-הט'ום שהועברו למשפחות היו אלה שלוקטו בחיפה, עוד לפני צאת האניה ל־ דרך, ושהיו רחוקים פסימיים.

ההתפרקות נהנה מיד את אותיותיה, כא־ שר האנשים החלו לנתח מה שנשאר להם מהחוויה האחרונה בקפטאון. באופן סמוני טני כמעט, נפתחה בחדר המטיקים שבחדר סום האניה הבורסה, רחוב לילינבלום של מבטח. בשעות שלאחר העבודה, וביחוד בשעות הלילה המאחרות, היה חדר המטיקים קים הצר הופך ממס לחנות כל-בו ענקית. כל אחד היה מציג בו את מה שקנה על החוף, למטרת החלפה או מכירה. לא היה כמעט דבר בעולם שלא הוצע למכירה ב־ בורסה של מבטח.

היו שם קרוקודילים ממולאים, עורות נח־ שים, תופי טאמ-טאם, תיבות אגנס ופירות הרופים אחרים, בקבוקי משקאות, צעצועים מכל המינים. האחראים הישירים להבאת הצעצועים על האניה היו האבות לילדים. הם הרבו לקנות בכל נמל מתנות לילדים שבבית. ומאחר שמספר האבות באניה לא היה מבוסס, אפשר היה למלא חנות רצינית מאוד מאוצר קנייתיהם.

האבות היו נהנים לשחק בצעצועים לא פחות משהיו מכך לילדיהם. החובש, רס"ר הרברט, קנה למשל בקפטאון בובה גדולה האומרת „מאמא“. כל יום היה מוציא את הבובה מקופסתה, מקשיב לה בהנאה כשהיא מציצת את המלה. אחד, שקנה לילדיו סרקטור הפועל על מצבייה, היה נהנה להוציא מדי ערב את הסרקטור ולהפעילו על שולחן הגיהוק, כשכל יושבי החדר מצטופפים סביבו ומתבוננים בפלא הגדול.

★ ★ ★

רצח במקלחת של הקפטן

מלך הבורסה היה, כמובן, יונה פישר. כאשר ראה יונה שמישהו מתחיל להציג את מרכולתו, והקונים באים לרחוה, למשש ולהתמקח, החליט שאין כלכלה ללא תחרות חספית. לכן, כשהיה אך מריח את קרבתו של קונה אפשרי, היה מיד שולף את אמתחת מרכולתו לתצוגה. תוך כדי כך, נפלו לו כמה מתקליטיו וגשברו. אולם גם על תקליטים שבורים היו קופצים בבורסה, אם כי במחיר זול ממחירם הקודם. לפישר היתה רזרבה של תקליטים למכירה. הלקוחות היו בוחרים, מאוינים לשפע של

הבאתי לכם מזכרת מהצוות של מבטח. זהו הרס"ר של האניה...

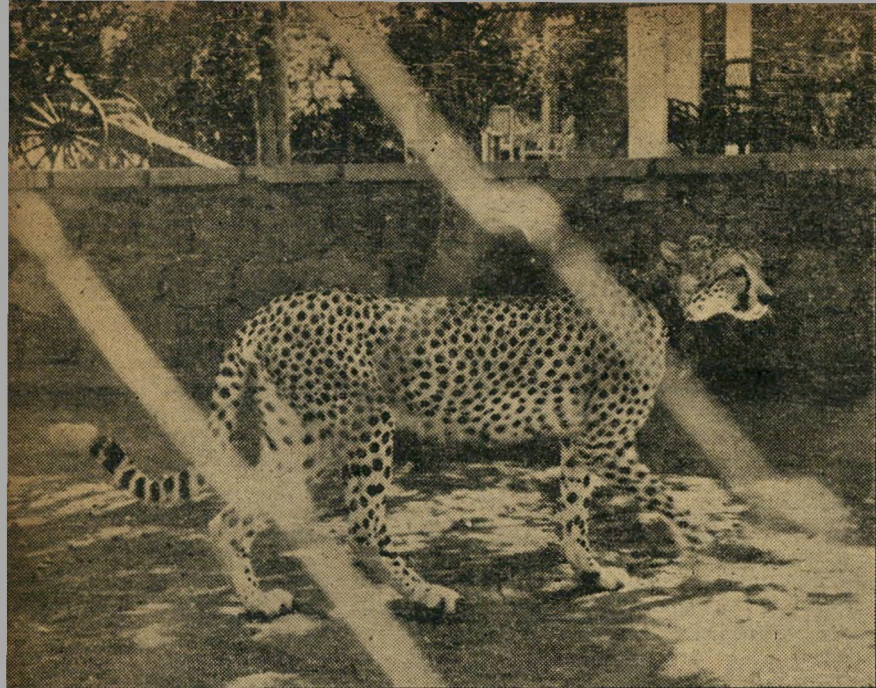
רב טוראי כספי, שוב התעסקת עם כושיית?

ועום, חוזרים לכפריהם, והעיר כמעט מתה. כל החנויות היו סגורות ואיראפשר היה לקנות דבר. בלית ברירה, נכנסו החברה לבארים והקדימו לחזור לאניה לפני השעה שהוקצבה להם. אחד מאלה שלא וויתרו בקלות על קניית מזכרות היה רבי-סמל המכונאים שלום. הוא ראה שבאחת החנויות הסגורות נמצאת אשה אחת, והחל להקיש ברוגז על חלון הראווה. להפתעת כולם נפתחה דלת החנות והופיעה מוכרת זקנה, שהומינה את רודפי המזכרות פנימה.

שלום, נוסף להיותו רודף מזכרות מושבע, הוא גם חובב אידיש. על כן, לא חסך בהערות אידישיות עסיסיות על האפשרות להגדס קצת את המוכרת. לפתע, החזיר כסיד. המוכרת כהתהעור החלה לענות לו באידיש טובה משלו — אנשי הצוות גילו יהודיה נוספת, שלא היתה ידועה בקהילת העיר! לשלום לא נותרה הברירה אלא לשלם את המזכרים המפולפלים שדרשה המוכרת.

הפתעה אחרת ציפתה לסגל קציני האניה, שהוזמנו לארוחה החגיגית. ההפתעה הופיעה עוד בפתיחת הארוחה. בזמנות סרטנים וקונכייות למאכל. כולם אכלו בתיאבון מלבד הסגן, בעל קיבה יבשתית טהורה.

הלואי שתמותי, הלואי שתמותי!"

מביירה, הפליגה מבטח לאורך תעלת מוזמביק, בין מדגסקר וחופי אפריקה, ושיערה הבא הוא העיר ג'יבוטי, שבסומלי הצרפתית. באוקיינוס ההודי החלו ההכנות והאימונים לקראת תנאי הכוונות המיוחדים שיחולו על האניה, בכניסה למפרץ סואץ.

סגן צבי, נמרח קומה, בעל נמשים וזקנקן תיש, בנו של אדם ידוע במדינה, היה קצין תותחנות באניה. כזאב ים ותוק, שהחל את שירותו הימי עוד בתנועת הנוער בבית-ספר עממי, והשתלם עם אנשי המשחתות באנגליה, הנהיג צבי באניה תרגילי כוונות מיוחדים. בין השאר, מילא את כל האניה בחיצים אדומים, שמטרתם להקל על הצוות בריצה לעמדות קרב. אז אירעה התקלה הרצינית היהודה במשך כל המסע. בחדר הווודים נעצר המאוורר המכניס אויר לאחד החדרים, והגורם לכך שהאש תצא ותתנף דרך הארובה. במקום לצאת החוצה, חדרה האש לוווד. כהרף עין התלקחה שריפה בחדר הווודים.

הקריאה "שריפה!" עברה מפה לאוזן ברחבי האניה. פה ושם נראו סימני בהלה. אנשים מיהרו להתאסף על הסיפון, עקבו בחרדה אחר השמועות שהגיעו מבטח האניה על מצב האש. אולם לא היה מקום לבהלה. תוך וצי שעה הצליחה הכנופיה השחורה — המכונאים, המסיקים והמשמנים — להתגבר על האש, בעזרת אדי קיטור והמקרה נשכח כלא היה.

כשחצתה מבטח שנית את קו המשווה, ניתנה חנינה לנידוני משפט המשתמטים מטכס השבילה הראשון. נערך טכס סבילה נוסף, בו הוטבלו כל המשתמטים, בגיגית מלאה שמנים וכלוך, וכל אנשי האניה נעשו אבריי ים מקודשים לאל נפטון, בהתאם למסורת.

★ ★ ★

יהודים לא רצויים

ג'יבוטי ג'יבוטי
הלטאי שתמותי
(שיר מלחי מבטח)

פתח מפרץ הסואץ, במיצר שבין אפריקה ועדן, נמצאת העיר ג'יבוטי, בסומלי הצרפתית. אנשי סומלי אינם גוויז' בים כבני הגזע הכושני, אף כי הם שחורים כארון מתים נוצרי. רובם מוסלמים מגזע חם, אשר, כפי שהזהיר המפקד את אנשי מבטח, יש להם רק ספורט לאומי אחד: פשיטה על עדרי גמלים וסירוס גברים.

הנסיעה מג'יבוטי לאויס-אביבא שבחבש נמשכת רק שמונה שעות ברכבת, אולם המפקד לא יעץ לאנשיו לבלות את זמנם בנסיונות נפל לבקר בחבש. מבטח נכנסה לג'יבוטי בשעות הבוקר. על התוף היכו לה כבר מספר אנשים. החברה על הסיפון כמעט התעלפו כשמישוו צעק לעברם העב' רית צחה: "הי, אתה שם, מה אתה כל כך מצוברח?" התברר שהיו אלה ישראלים מחברת אינקודה, שמיהרו לקבל את פני המלחים.

כיוון שרוב תושבי ג'יבוטי הם מוסלמים, נתקלו אנשי מבטח ביחס עויין בחוף. אפשר היה להבחין ביחסם של התושבים והפרחחים ברחוב, שהם יודעים על המת' רחש בצולם. השוטרים בג'יבוטי, להבדיל משוטריה הכושנים של בירה, היו כבר נעולי נעליים, אולם הם לא הסכימו בשום פנים ואופן להצטלם.

ג'יבוטי היתה נמל העגינה האחרון; אנשי מבטח הוציאו בה את כל כספם על קניית מזכרות, וביחוד סיגריות אמריקאיות בכמו' יות גדולות, המשוחררות בג'יבוטי ממכס ובלו. האטרקציה העיקרית בעיר היה בית המושל הגרעי. לפני הבית, הבנוי בצורת אניה, מתנוסס תורן אניה גבוה, בכניסה ניצב הגה אניה ומשני צידי הבית דולקים אורות גיוס ירוקים ואדומים. במקום כלבים, היו קשורים בחצר הבית שני נמרים.

אולם בג'יבוטי ניתנה להם לפחות הזדמנות לקשור קשרים אמיצים עם בני-הברית. כשנכ' נסה מבטח לנמל ג'יבוטי, עגנה בה הפריגטה הצרפתית גזזה. רק נקשרה מבטח לחוף, הוסיפה בסתח הנמל הסירת הבריטית ניו-פאונדלנד, זו שהטביעה פריגטה מצרית במפרץ סואץ. על מקרה זה לא התאפקו האנגלים מלספר לחבריהם הישראלים, בפגישה צוהלת. הבריחה הגדולה היתה זו שסופרה על אחד האלוטאים של ניו-פאונדלנד, שישן בלינה, קם בבוקר וקלט ידיעה: ניו-פאונדלנד הטביעה פריגטה מצרית. הוא פרץ החוצה בצעקות: "הטבענו אניה! הטבענו אניה!" האומלל לא ידע כי בשעה שישן התחולל קרב ימי, והוא לא שמע על כך כלל.

תוך שעות ספורות החלו ביקורי גומלין ידידותיים בין מלחי שלוש אניות המלחמה. המלחים טיילו יחדיו על הסיפונים, בעוד הקצינים מבלים במעדונים ורבי החובלים עורכים ביקורי גימוסין רשמיים זה אצל זה.

לא חסרו גם מקרים מבדחים בביקורים אלה. בביקור של מפקד הסירת הבריטית במבטח, ערך רבי-החובל מסיבת קוקטייל בהשתתפות הקצינים. כולם באו בחליפות ייצוג לבנות. אולם לסגן אליעזר לא היתה חליפה. הוא שאל חליפה מאחד הסמלים, שכפתוריה היו שונים מכפתורי שאר החליפות.

אחד הקצינים הבריטיים לא התאפק ושאל לפשר הכפתורים המיוחדים. הוא התבלבל, ונימגם במבוכה: "זו אשמת האפסנאי שלי". האנגלי השיב בצחוק גדול: "האפסנאים — זו הצרה של כולנו!" (כידוע, יש לכל קצין בריטי בשרות קרבי אפסנאי מיוחד, בסמן, הדואג לכל צרכיו האישיים של הקצין).

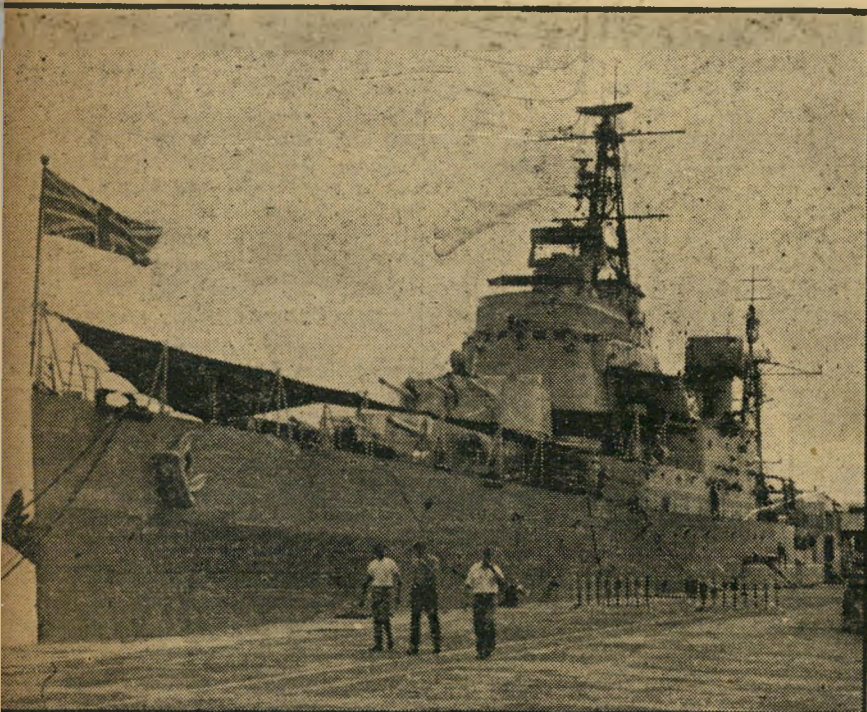
בלילה נערך בירכתי הסיפון של מבטח ערב החי משותף למלחי שלוש האניות. החברה שחו והשתכרו, שרו שירי עמים, והזרים אף למדו לשיר כמה שירים ישראלים. ביחוד היו הצרפתים ידידותיים מאוד. הם החליפו כובעים, חילקו במתנה לכל דורש את פלומות האר' גמן שבכובעיהם. המסיבה הסתיימה לפנות בוקר, בעמידת דום של כל המלחים המבוסמים, ששרו את שלושת ההימנונים, כשההימנון הישראלי מושר ראשון.

מפקדי הסירת האנגלית והפריגטה הצרפתית שיתפו פעולה עם פיקוד מבטח, מסרו את כל הידיעות שהיו ברשותם על תנועת אניות מצריות במפרץ סואץ. הידיעות אשרו את מה שהגיע מחיפה: באחד המפגשים אורבת פריגטה מצרית, ויש לחיזה גם מספרות סעודיות וממסוסים מצריים, החונים בסעודיה.

כלב שמירה. בביתו של מושל העיר הצרפתי בג'יבוטי, נתקבלו תיירי מבטח בלבביות על-ידי צמד נמרים, שהסתובבו חפשים בחצר, כשרק רצועת עור זקה מונעת מהם בריחה.

שנאה גדולה היא מנת חלקם של קבוצת מלחי מבטח אלה, הגברות הכושיות והנער במרכז, מסמלים במבטיהם העויינים את יחסם של תושבי ג'יבוטי למלחי מבטח, שלא נשאר בגדר מבטים.

תותחי בריטניה. זוהי הסירת הבריטית ניו-פאונדלנד, שהטביעה בשעת קרבות סיני פריגטה מצרית במפרץ סואץ. בתמונה נראים שלשה מאנשי מבטח החוזרים מביקור בסיירת.

"הערב נגיע לסוף המסע..."

הסיפון בשארם אל-שייך ויפליגו עמה עד אילת. מיד הוחל במירוק וצחצוח יסודיים ביותר, לקראת ביקורם של האורחים.

★ ★ ★

שארם אל-שייך

ס נפיר ומיראן, האיים שבפתח מפרץ אילת, גרמו להרבה מאנשי הים הסנטימנטליים להזיל דמעות מעיניהם. אלו היו הסימנים הראשונים של המולדת, שבלבבות רבים קינן הספק אם יגיעו אליה אי פעם.

ביום הרביעי, השני לינואר, בשעות הצהריים, 44 יום אחרי צאתה מגמל האם, ולאחר שעברה דרך 13 אלף מילים ימיים מסביב לאפריקה, נכנסה מבטח למפרץ שארם אל-שייך והטילה בו עוגן.

בלילה, לאור המדורה, ירדו סוף סוף אנשי הצוות לאדמה, "הישראלית" שכה חלמו והתגעגעו אליה, השתתפו בערב הווי סביב המדורה, עם אנשי חיל הרגלים שבמקום.

בבוקר קושטה האניה מחרטום ועד ירכתיים בדגלונים קוד צבעוניים, ובפנסים חשמליים. האנשים חולקו לחוליות ליווי, על כל חוליה הופקד קצין, והמפקד נתן הוראות אחרונות לקראת ביקור העתונאים.

מהרגע שהגיעו העתונאים לשארם אל-שייך, הוצבו משמרות ההתקשרות על סיפון מבטח. הם עמדו וחיכו. כל רגע היה יקר בעיניהם, מאחר שהיה זה רגע של עיכוב מיותר לפגישתם עם משפחותיהם. אולם העתונאים לא התחשבו בכך. הם סיירו במפרץ וסביבתו, כשאנשי מבטח העומדים במשמרות מסגנים קללות על חשבון עכברי יבשה אלה. סוף סוף עלו העתונאים על מבטח. האניה הרימה עוגן והחלה להפליג לקטע האחרון של המסע. בדרך חלפה על פניהם הפריגטה אשר הקדימה אותה, אחי מזנק. שתי האניות החליפו צפירות ברכה.

העתונאים סיירו באניה, אכלו בארבע משמרות בחדר האוכל של הקצינים, עד שאנשי הצוות העירו: "אם היו אצלנו אוכלים בארבע משמרות, היה בטח מרר על האניה". במחסן התחמושת הכינה ועדת התרבות את המסיבה האחרונה. ירון ליואי הכין בחדר התרבות, בהתרגשות גדולה, את גליון הסיכום המוגדל של קרש. נותרו עוד שעות מועטות עד אילת. קול ישראל שלח כתב מיוחד למבטח, שיקליט רשמים ותחויות ממקור ראשון, על מנת למסרם למאזינים. הכתב, צבי קנר, הסתובב בכל חור באניה, הקליט והקליט. רק כאשר

ז לום אמא: מה שלומך? שלומי טוב. האניה שלנו (אסור לספר איך קוראים לה — האויב מאזין) נמצאת בים סוף, איפוא שמשה קרע אותה. אבל אני חושב שנגיע הביתה עוד לפני 40 שנה. יש כאן מסביב כל מיני ארצות ערביות, אבל אנחנו מסדרים את כולן. ראשית אנחנו שטים בדיוק באמצע הים, אז אף מדינה לא יודעת עם מי אנחנו רוצים להתעסק. יש לנו גם מין ראדאר. כשרואים מרחוק איזה אניה, הראדאר מתחיל להסתובב כמו ונסילטור. האניה מתקרבת בשביל לראות מה זה מסתובב, אז אנחנו מטביעים אותה.

אמא, את יודעת מה זה סבוב מסביב לאפריקה? תחשבי לרגע איזה גודל זה. קחי בחשבון שהאניה שלנו לא הכי גדולה. היא עשויה בעיקר מצבצב אפור וסוחבת עמה מספר ראשים, שתפקידם להגדיל אותה עלייך תוספת צבע בדפנות.

כשיצאנו מחיפה כבוקר בכוון לא ידוע — לא הלך לנו, אז חזרנו לנמל ויצאנו שוב אחרי הצהריים. אחרי כמה ימים, עברנו ליד פלרמו והחלטנו לרדת קצת לחוף. הלכתי עם החברה שלי ופתאום נכנסנו לבית כזה שהאנשים הולכים בו ערומים כמעט לגמרי. בבית שלנו היו במקרה רק נשים. שוחחנו עמן על עניני המדינה, ואחר כך חילקנו להן קצת דולרים, שיקנו להן בגדים, המסכנות.

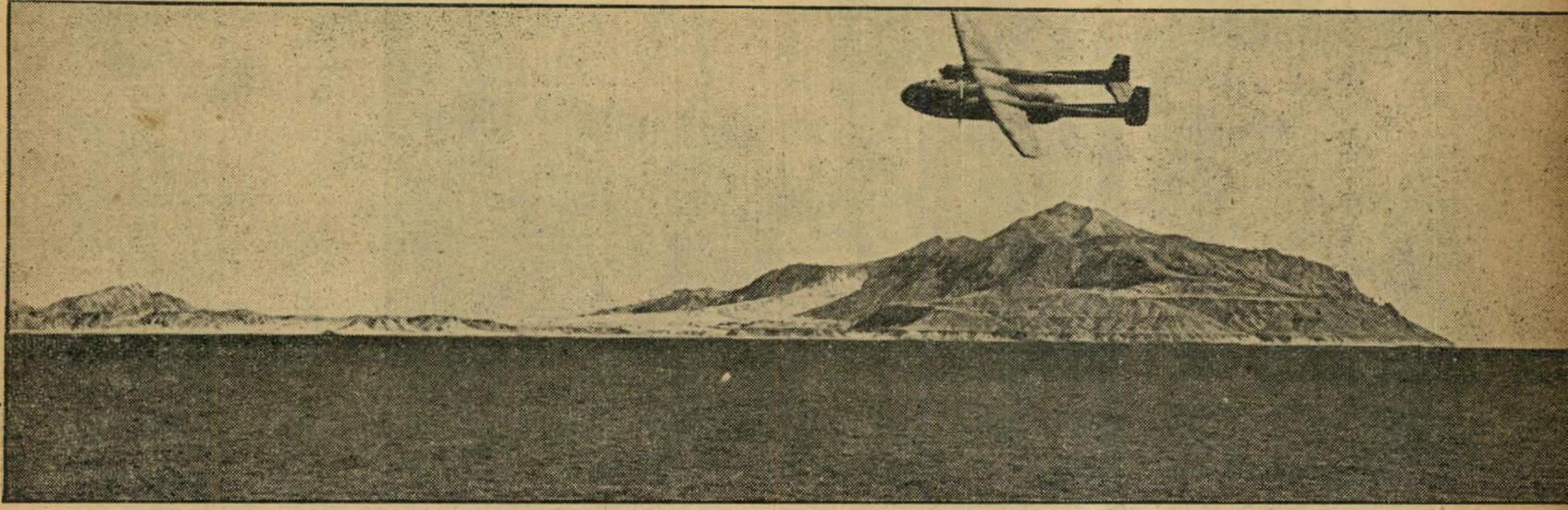
לא יכולנו לסבול את הרוח הקרה והפלגנו למקום יותר חם. כך הגענו לדאקאר. דאקאר זה כבר באפריקה, ובגלל זה לא נמצאים שם הרבה אנשים. מה שכן יש שם הרבה, זה כמו אנשים — אבל שחורים — הם מתנהגים בדיוק כמו בני אדם. הם יודעים מה זה דולר וגם מה זה לברור, ולרוב אפילו שניהם ביחד.

הדוקטור שלנו חיפש בכל ההפלגה יתושים ולא מצא, אז הוא היה גורא עצוב. אבל המפקד שלנו הוא בחור טוב והוא התעניין לדעת איפוא יש הכי הרבה יתושים בעולם, וכך הגענו לביירה ואכלנו קמוקין, אמא, אני גומר את המכתב. אני מתגעגע אליך באהבה נוראה. שלך, הבן שלך, ארנון טור.

★ ★ ★

אניה זרה באופק

מן הרגע בו נכנסה מבטח למפרץ סואץ והחלה לשוט בנתיב המים הצר שבאמצע המפרץ, שרר מצב כוונות חמור באניה. התותחים היו מאוישים ונכונים לפעולה מידית. משמרות רצופות ישנו ליד התותחים במשך כל הלילות, כשאחד האנשים ער וצופה ליום.

מנגד תראו את הארץ. האי סיראן, בפתח מפרץ אילת, כפי שנראה למלחי מבטח מכיוון מפרץ סואץ. מימין מתנשאים הרי האי ומשמאל מתמשכת הלשון

למעלה, על גבי התורן הראשי, הסתובבה צלחת המכ"ם, ערה לכל המתרחש סביב. בחדר המכ"ם האפל עקבו הצופים בחשדנות אחרי כתמים בהירים העלולים להופיע על מסך הזכוכית. אולם האזהרה ניתנה דווקא כשנתגלה כלי חשון לאור היום, במשקפת. תוך שניות היו כל אנשי האניה בעמדות הקרב, מוכנים לפעולה. "זהו זה", חשבו כולם.

מרחוק, אפשר היה להבחין בצלילת של אנית מלחמה. הכל היו בטוחים שהנה עומד להתחולל הדבר מפניו פחדו. אולם לפני שנפתחה האש, מיהר אתה לעלות על המרפסת שמעל הגשר, אל הזורקורים, והחל לאותת לאניה שנתגלתה. הזורקור ניצנץ ושאל בלשון הים: "איזו אניה?"

עברו כמה דקות של צפייה מתוחה, עד אשר נראו הניצנוצים מהאניה שממול. אלא שבמקום לענות, פתה גם היא בשאלה: "איזו אניה?" על הגשר נערכה התיעוצות מהירה בין המפקדים והוחלט להשיב לאניה הזרה: "אנית צי ישראל".

מיד באה התשובה: "אנית הצי הבריטי". ניתן אות ארבעה.

המפקד קיבל את אנשי האניה לראיונות אישיים קצרים. הוא בדר ובדק את מצבו המשפחתי של כל אחד. ואז, לפתע, עברה סערה גדולה על אנשי האניה. הגיע מברק ובו ידיעה שחלק מאנשי האניה ישתחררו מיד עם הגיעם לאילת.

השמחה הגדולה היתה מהולה בהרהורים גוונים ובקנאה. איש לא ידע אם יהיה בין אלו המאושרים, או צף בכל חריפותו הויכוח, מי זכאי לשחרור ראשון. רוחקים או נשואים ובעלי משפחות?

עורר את הסערה מאיר שהרבני. שהרבני זה היה כבר שנוא למדי על הצוות. הוא עבר תמיד במשמרות הלילה, וביום היה ישר. בשעות החופשה בלילה לא יכול היה להירדם. פעם, בשעת סנאי מעין זו, התחשק לו לפתע לאכול דוקא בוטנים. הוא לא היסס להעיר את כל אנשי תאו, ולשאלם אם יש להם בוטנים.

כשצפה בעית השחרורים, כתב שהרבני הרוק מכתב לקרש, בזה הלשון: "... אין זה מדר מדויק שאדם נשוי זכאי לשחרור. לדעתי אדם כזה הוא הרבה יותר מסודר מאשר רוק במצבנו. רוחקים אלה הנמצאים על האניה, כולם בגיל כזה שברור שלא מרצונם נשאו רוחקים. הם ודאי נאבקים עם המציאות הקשה, על מנת להגיע לחוף המשפחה. שהאיש הנשוי כבר הגיע אליה. לדעתי הנשואין אינם סיבה מוצדקת לעדיפות בשחרור."

הצוות כולו רצה לאכול את שהרבני חיים. התרגזו הנשואים, מהם ביקש שהרבני לשלול את זכותם הטבעית, והתרגזו גם רוחקי האניה, ששהרבני הפך אותם ללא יוצאים. מברק נוסף שגרם התרגשות באניה, הכיל את ההודעה. שחמישים עתונאים יעלו על

הארכה. המטוס הממריא מעל הוא מטוס הובלה ישראלי, מסוג נורד. הפגישה עם סיראן סיימה את האפוס הימי של מבטח, אשר השלים את האפוס היבשתי של סיראן.

חזר לתלאיב, התברר כי הסרטים היו ריקים והוא לא קלט דבר.

★ ★ ★

"קיפאק, היי!"

ב שהיא מוארת ונוצצת, הגיעה מבטח בשעות הערב לנמל אילת. הילדים שחיכו לה כבר הסתלקו. העתונאים ירדו בסירת מנוע לחוף. אבל כל זה לא היה איכפת לאנשי הצוות. פעמה בקרבם השמחה הטבעית של אדם השב לביתו, היודע שבעוד זמן קצר יפגוש ביקריו, שלא ראה אותם קרוב לחודשיים.

בלילה נערכה על החוף מסיבה עם אנשי אילת. שתו בירה ואכלו כריכים ושרו שירים והגישו תכנית בנוסח מחזה רגיל, ללא הכנות מוקדמות. איש כמעט לא ישן אותו לילה. כולם היו עסוקים בהחזרת הציד ובארגון חפציהם לקראת הירידה לחוף. על כל אדם היה לאסוף שמונה חתימות בטופס העזיבה, כדי להוכיח שאין הוא חייב דבר לאניה.

בבוקר עלו על מבטח שוטרי המכס, העבירו ביקורת קפדנית על חפצי המלחים, "ממש כאילו היתה זו אנית מבריתים" התרעמו החברה. אבל חוק הוא חוק, והחברה הוציאו את חפציהם ורשמו את חובם למדינה בעד המזכרות שהביאו ממסעם.

בשעות הצהריים, כבר היו רוב המשתחררים על החוף, מסודרים בבגדיהם האזרחיים. הם היו עמוסי חבילות, חלקם מזקנים, חלקם קרחים, שזופים ומעל לכל — מאושרים.

למרות ארשתית הם היו כבר אורחים, סידר אותם ירחמיאל הרס"ר על החוף, לפני שלוש האותובוסים שהמצינו להסיעם צפונה. ואז הופיע רבי-החובל במדוי המצוחצחים, דקה ארוכה אחת התבונן באנשים בחיזוק החביב, סקר אותם אחד אחד. עיניו חלפו על פני כולם, הם הסתכלו עליו בהערצה, השיבו לו חיוך.

המפקד, כדרכו, ניגש ישר לענין. "מה אתם עומדים במסדר?" שאל, "התקרבו כולם אלי". מיד הקיפו אותו החברה, סגרו עליו במעגל, חיכו בשקט למוצא פיו.

"אני מאחל לכם חיים אורחיים שלווים", אמר המפקד. "למצי שהייתה בעיות אורחיות, שלא היסט לכתוב אלי ולהתיעץ עמי, ממש כאילו היה באניה. כתבו לי על הצרות שלכם. אני מקוה שלא אצטרך לקרוא לכם חזרה כדי להשיט אניה זו שלנו מסביב לאפריקה עוד פעם. אולם אם יבוא יום וניקרא שוב לקרב, לא אישט אניה זו בלי הצוות המצויין שהשיט אותה עד הנה."

היתה דממה נוראה. האנשים כמעט נחנקו בגרונם. ממבטיהם אפשר היה לראות שהם אוהבים את המפקד שלהם, ממש כאהוב אב וחסד. משהו צעק: "קיפאק!" וכל החברה ענו: "היי! קיפאק! היי! קיפאק! היי! קיפאק!" היי היי היי. דב קנטוב המזוקן צעק: "תקוה!" והחברה ענו: "היי! תקוה! היי! תקוה! היי! היי! היי!" אבק הגלגלים הסתיר את המכוניות שנעו בכיוון צפון. האפוס של מבטח תם לעת עתה.

הטנקיסט החקלאי

יעקב הייטנר, 28, היה טנקיסט. הוא אהב את הטנק, אהב לדבר עליו גם כשהיה משוחרר משירות המילואים, ורחוק ממנו. תמיד היה מספר על הטנקים, "שלו", על היחידה, על האימונים, על התמרונים ועל הקורסים. כשהנהג, נהרג בטנק בקרב טנקים.

ילדותו של יעקב התחילה במלחמה. כשהיה צעיר עדיין, פרצה מלחמת העולם השנייה ובא הכיבוש הנאצי בארץ מולדתו, רומניה. בסערת המלחמה נפרד מעל הוריו, שנעלמו ממנו, ומצא את עצמו במחנה ריכוז גדול בטרנסניסטריה, בקבוצה גדולה מאוד של ילדים יתומים כמוהו.

עם אותם ילדים עלה יעקב ארצה, בי"ח המכונה "עליית בני טרנסניסטריה", בשנת 1944. הוא היה בין הנשלחים למושב כפר יהושע, שם התחנך תוך כדי עבודה חקלאית, במשפחת אחד המושבניקים שאמץ לבן.

יעקב הייטנר

יעקב וחבריו במושב לא רצו, כשהתבגר, לעזוב את החקלאות. הם הקימו גרעין חקלאות, עלו לאחת משלוש הנקודות הראשונות בנגב, אל בית-אשל.

בבית-אשל, ליד באר שבע, לא היו החיים קלים. המצוקה הכלכלית, חוסר הביטחון המשקי וחוסר הוודאות הטילו את מוראם על חברי המשק הצעירים וחברי הגרעין. רבים עזבו את הנקודה, בחרו בחיים הקלים יותר בעיר. יעקב לא עזב. הוא היה בין המעטים שהחזיקו במקום, גם בזמן המצור הגדול שהוטל על בית-אשל, בעת מאורעות 1947 ומלחמת תש"ח.

גם אחרי המלחמה, בחר יעקב בדרך הקשה. במקום להשתמש בזכותו ולהשתחרר מן השרות הצבאי, בזכות היותו חבר במשק חקלאי במזרז בעת המלחמה, התייג נדב מרצונו הטוב לשרות. הוא בחר מיד בקורס הטנקים הראשון. בסימון את ה"קורס", כאחד החניכים המצטיינים, נתבקש עליידי מפקדיו לחתום ולהישאר בצבא הי"ק. יעקב סירב. הוא רצה בחיים שקטים, להם הורגל לאחר שנות הסערה הגדולה שעברה עליו, בעת מלחמת העולם השנייה.

כשהכיר לאחר זמן נערה, שמצאה חן ב-

נופלים ההולכים ראשונה

הרהיטים נשארו בחנות

זאב רוזנצווייג

המכתב האחרון היה מוקדש להוראות מעשיות מאד: "אל תוציאו את הרהיטים מן החנות. חכו לי עד שאחזור. אני אסדר כבר את הכל בעצמי. זאב".

זאב רוזנצווייג, אביו נרצח עליידי הגרמנים באחד ממחנות הריכוז, זאב ואמו הצליחו להשאיר בחיים, הגיעו אל מחנות העקורים שהוקמו אחרי הנצחון. הפקידים במחנה רשמו את שמות האבות והאמהות, קיבלו את חינוכיהם במסגרת חברת הנוער.

המקומית. זאב היה אהוב על כולם; חבריו מן המשק יודעים לספר על הנער החברותי והפליא, שהיה מסור לעניינים של הכלל, שקדן וחרוץ בעבודות המשק. הענף שהיה אהוב עליו מכל הענפים, היה המוסך. כשהצליח, אחרי שנים אחדות, לשכנע את סדרן העבודה להשאירו קבוע במוסך, לא היה קץ לאושרו ולשמחתו. זאב היה ראשון המשיכמים לעבודה ואחרון העוזבים את סככת המכוניות. הוא פשוט אהב לעבוד.

השינוי הגדול בחייו בא כשהחברה ההגייסה לצבא. זאב לא רצה להתגייס לנח"ל; הוא רצה להמשיך להיות מכונאי גם בצבא. לכן כשהגיע הגיוס, התגייס לבדו.

גם בצבא הצליח זאב, עלה עד מהרה לדרגת סמל בגדוד קרבי, פיקודיו היו בוטחים בו ומעריצים אותו; הם לא הסתירו זאת גם בפניו.

כשהשתחרר מהצבא, עם תעודת שחרור מצוינת בכיסו, החליט לעשות לביתו. אמו, ש' עלתה בינתיים ארצה והיתה חולה, היתה זקוקה לעזרתו. השניים רכשו שיכון בשכונת נוף-ים, ליד הרצליה. זאב נכנס לעבוד כמכונאי בבית-ההורשות לטקסטיל האדות, לא הרחק מן הבית. חייו היו שקטים ומאושרים.

אחרי העבודה, רצה זאב להמשיך ולהשתלם במקצועו. חלום חייו היה להיות מהנדס מכוניות. באחד הימים הכיר את חברתו, בת לאחד השכנים. כשם שהיה חביב על הכלל, התחבב גם עליה, עד שהחליטו לקשר את חייהם זה בזה, לבנות בית משלהם. החתונה, שהאורחים כבר הוזמנו אליה, לא התקיימה. המלחמה הקדימה אותה.

בגדוד המילואים היה זאב ידוע כסייר מעולה. חבריו היו מספרים על שליחויות מסוכנות שהיה מתנדב אליהן תמיד. מאחת משליחויות אלה לא חזר. החברים לא ידעו לספר בדיוק היכן וכיצד נפל.

המכתב האחרון היה מוקדש להוראות מעשיות מאד: "אל תוציאו את הרהיטים מן החנות. חכו לי עד שאחזור. אני אסדר כבר את הכל בעצמי. זאב".

בכור זאטלאווי

ראשי של ברט וקהילותיה, ואב בית-הדין בקהילות אלה.

אולם סעדיה, למרות שחונך בבית מסורתי אדוק ולמד בכשרון בחדר רבו התימנים, לא שאף מעולם להיות רב או תלמיד חכם. כל רצונו היה להיות מיגעי כפיו. כעובד חרוץ ונאמן מצא סעדיה ברכה בעמלו, כאשר למד את מקצוע הרצענות.

הוא נשא שתי נשים צדקניות, שילדו לו שתי בנות. סעדיה התפרנס בכבוד וחי ב"שלום עם שתי נשותיו. אולם מיד עם תום מלחמת העולם השנייה, חזרה ללבו ההכרה כי חיי יהודי בנכר הם חיי כלב, והוא החליט לעלות לציון.

הדרך לא היתה קלה וסעדיה עשה אותה טיפין טיפין. עם נשותיו ובנותיו, בחברת אחותו היחידה, יצא סעדיה לדרך היסורים והתלאות. הוא היה מגיע לעיר מסיימת, משתקע בה לתקופת מה, ולאחר שהיה אוסף כוח וכסף, היה ממשיך בדרך. בדרך מתה עליו אחותו היחידה.

משפחת עוזאד הגיעה לעדן בשנת 1946.

עיניו, והחליט לשאתה לאשה, התישב, וי"ק שניים בשכונת גבים שליד חיפה. יעקב היה נוהג לעשות את הכל במו ידיו, וגם בביתו נהג כך. חבריו תמיד היו מקנאים בו על הבית הנאה שברשותו. כל רהיט, כל חפץ בבית, נעשו בידי שלו ובכוחות עצמו.

אחרי שעות העבודה בבית-ההורשות לקראת הסמוך לבית, היה יעקב שוקע בחלומות על הזמנים הישנים, על המושב. לבסוף הצליח לשכנע את אשתו להצטרף אלאה מן חבריו החתיקים, שעזבו בינתיים את בית אשל והקימו את המושב חקלאי היוגב.

כשנפרד מאשתו ומילדו הקטן, בן עשרת החודשים, הבטיח לה כי יחזור מהר על מנת לחסל את ענייניהם בשכונה ולעבור בהקדם האפשרי למושב. ההבטחה לא קיימה. יעקב לא חזר.

סעדיה עוזאד

ארבע נשים בבית

רובם של חללי מבצע קדש היו אנשים נשואים, מהם אבות לילדים. כל אחד מהם השאיר בביתו אלמנה צעירה שאינה יכולה לשכוח את האבדה, כשלנגד עיניה גדלים והולכים ילדים רכים, המוסיפים לשאול ב"תמימות ילדותית": "איפה אבא? מתי יחזור אבא?"

בביתו של סעדיה עוזאד (37), בכפר עקיר שליד עקרון, האבל הוא כפול. כי לסעדיה עוזאד היו תי נשים.

את שתיהן נשא סעדיה בארץ מולדתו תימן, כשהיה עוד צעיר ועול ימים. הוא נולד וגדל בעיר ברט, השוכנת בקרבת גבול תימן וערב הסעודית. משפחתו היתה משפחת רבנים מכובדת. סבו היה הרב ה-

חי אחר המוות

צו הקריאה השיג את בכור זאטלאווי, 25, תושב מעברת בית-לחיה, בלכתו לבית-ההורשות לבטונאדה בתל-אביב, שם עבד כפועל שחור. בכור חזר מיד לביתו, הרגיע את החרושה לאשתו. הוא אסף את הילדים, נשק כל אחד מהם, ונפרד לשלום.

ליד תחנת האוטובוס, לשם ליוותה אותו אשתו, אמר: "אולי לא אחזור. שמרי על הבן, כמו שאת שומרת עליו. מי שיש לו בן או בת, ישאר חי בעולם גם אחרי מותו". בכור רצה מאד בבן. כשנולדה לפני חמש שנים בתו הראשונה, רחל, היתה השמחה גדולה אך לא שלמה. גם כשנולדה הבת השנייה, שלומית, לפני שלוש שנים, לא הסתיר בכור את ציפתו הגדולה לבן. זה הופיע בדמות חלאפו הקטן, כיום בן חמשה חודשים. השמחה היתה שלמה. נקראו כל בני המשפחה בעשרותיהם. השולחנות נערכו במרכז המעברה וכל דיכפין נקרא לבוא ולשמות. כי לבכור זאטלאווי נולד בן.

משפחת זאטלאווי עלתה מטרופולי מיד אחרי מלחמת העצמאות. בטרופולי היה בכור מכונאי, ואשתו היתה עושה את מלאכת הבית. הווג הצעיר התחתן במלאת לבכור 17 שנה. אשתו היתה או בת 15. המשפחה עזרה להם, השיגה דירה ורה"י טים ולא הסתירה את מורת רוחה. כש' נודע לה על רצונו של הווג לעלות לישראל, "הם אמרו: למה לכם? שם יהיה לכם רצון", מספרת אשתו של בכור. "אבל אנחנו רצינו לעלות לישראל. ספרו לנו שכאן ארץ של היהודים; רצינו לחיות עם יהודים".

מעברת בית ליה, לשם הגיעה משפחת זאטלאווי אחרי שנה של ישיבה במחנה המעבר, לא הראתה להם פנים שוחקות. בכל זאת היו חשומת לב. העדיפו את חייהם כאן על חיי טרופולי הגדולה והסואנת.

ראש המשפחה, בכור, היה נאמן מאד למשפחתו הענפה בישראל. כשהגיעו שתי דורות זקנות, התחיל לתמוך בהן, נוסף לאמו, שעלתה גם היא ארצה אחרי מות אביו בטרופולי. כשמתה אחת הדורות, דאג בכור לכל הסיוורים הדרושים, הקדיש להם את כל חשומת לבו. כולם העריכו אותו בשל דאגתו המשפחתית, ציינו אותו תמיד כדוגמה טובה, בוויכוחים בצירפון.

אף פעם לא התאונן. בערבים היה לוקח את אשתו לקולנוע, או משתדל להקל עליה את מלאכת הבית. באחרונה הצליח לחסוך כדי התשלום הדרוש להיכנס לשיכון; אך פקיד מחלקת הקליטה לא רצו לתת לו את האישור הדרוש לעבור לתל-אביב. ימים אחדים לפני שנקרא לשירות, הגיע האישור. הדרך לתל-אביב היתה סלולה בפניו. מקום עבודתו היה שם, והוא רצה לגור סמוך למקום עבודו.

החברים שבאו הביתה לספר על מותו, סיפרו שנהרג מפגז של מרגמה. הוא נהרג במקום, ברגע שנפגע.

לא היה זה מבחן האש הראשון לבכור זאטלאווי. אחרי שעלה לארץ, התגייס מיד לשירות חובות, הקדיש שנתיים מחייו ל"חטיבת חיל הרגלים גולני, שם היה חייל משלם. מפקדיו תמיד העריכו אותו, הירבו להביע את הערכתם בצורות חופשות נוספות. בכור זאטלאווי, האב הטוב, היה גם חייל טוב.

שיכנו אותה במחנה פליטים, ושם חיו בתנאי מצוקה שלוש שנים, עד אשר עלו ב"מבצע מרבד הקסמים לציון".

סעדיה קיבל בית ערבי נטוש בכפר עקיר. את נשותיו השאיר בבית והוא עצמו יצא לעבוד ככל אשר מצאה ידו. הוא עבד בבניין ובחקלאות, הצליח לחסוך סכום כסף ולעבור לשיכון בעקיר. נחלתו החדשה, אי תה נהג סעדיה לקשט ולעבד, לא הוציאה ממנו את רצון העבודה שבו.

בצבא לא שירת סעדיה מעולם. רק לי עיתים רחוקות, היה נקרא לתקופת זמן קצרה לשירות מילואים.

ב'2 בנובמבר, בשעת טיהור רצועת עזה, היה סעדיה בחוליית שניסתה להצות כביש שהאויב שלט עליו. כשרץ סעדיה על ה"כביש", נפגע ברגלו. חובשי המחלקה רצו לחלצו מתחת לאש האויב, ואז נפגע סעדיה ית משותקת בה לתקופת מה, ולאחר שהיה אוסף כוח וכסף, היה ממשיך בדרך. בדרך מתה עליו אחותו היחידה.

משפחת עוזאד הגיעה לעדן בשנת 1946.

לכך שיהיה מסוגל להרים לפחות טנק אחד. ואם לא, אז מילא, נסלח לו."

★ ★ ★

משטר צבאי מלא

אין מגוון ומפלט ממני, ידידי, מוטב שתכנעו בלי התנגדות, אלה שעוד מספקים. שמעי הגיע אפילו עד בית הספר הסכני של חיל האוויר. "בבסיס זה אנו חיים תחת משטר צבאי מלא ואין הבדל בינינו לבין חיילים, ועקב אוריה זו משתוקקים אנו למכתב מהחזק שיוציאו לדג קט מאוירה צוננת זו לאחירה ביתית וחמימה יותר, מספר, בין השאר, (1005/1140), הנמצא במוסד זה כשנה כחניך, ולפניו עוד שבועה חודשים.

כל הגבר הזה הוא בן 17.5. הוא רוצה להתכתב עם נערות חיפאית כבת 16, שלא תהיה כמו החברה החלונית שלו לשעבר, שאחרי שהלך אתה תשעה חודשים, "שמע עליה דברים מצערים."

★ ★ ★

נורא נורא רוצה

(1005/1141) הוא חייל ונורא נורא רוצה להתכתב עם נערה בבת 16, שתסכים להפג. ולו במעט, את הבדיחות לה הוא נותן בעת האחרונה. הוא דוחק אוהב להתכתב, וממכתבו אלי, ע, כל פנים, הוא עושה רושם טוב. בן 19, בוגר שמינית.

★ ★ ★

רגשות לחזקה

היא אוהבת מאד חברה, אך רוצה הגורל שהיא תהיה בודדה (1005/1142). לכן רוצה תלמידת שמינית תל-אביבית זו לחלק רגשותיה בכתב עם עלם נחמד ורציני. זה כל מה שהצלחתי להבין ממכתבה.

אינני יודעת אם זה משנה, אך לנערה כתבידי נהדר.

★ ★ ★

היי הג'יפ

מה קרה לכולם השבוע? כולם בודדים, משום מה. הרי לפניכן עוד אחד. (1005/1143). הוא לא סיפר לי בן כמה הוא אך אם רצונו להתכתב עם בלונדית כבת 16-17, לא קשה יהיה לנחש את גילו, לא כן? רצוי כי תהיה תל-אביבית, אך אין בזה משום הכרח. הוא בלונדי, מתעניין בפוליטיקה, פילוסופיה, כלכלה מדינית וכחוסל, אוהב לבקר בתיאטרון ולטייל בגיפ.

את הפרט המעניין ביותר שכחתי לגלות לכן. הוא קיבוצי גיק, ורוצה להתאהב במישהי חזק, ולהתגעגע ולחשוב עליה ורק עליה ולגלות לה את כל המתרחש בלבי ואת שאיפותי.

בדרך כלל הוא בחור שקט, משכיל ובודד, ואפילו קצת עצוב. ואחרי יודעות בדיוק מה יוכל להצהיל אותו. מכתב. ממי? מנערה חמודה, כבת 18, תמירה, המתגוררת בסביבות רמת-גן.

על מה רוצה לכתוב החייל העצוב שלנו? על "ספרות, היסטוריה, טיולים, תיאטרון, סרטים, גיאוגרפיה ורומנטיקה."

★ ★ ★

טנקים ואסים

בכתב יד עגול, כשחיא קוראה לי אמא רותי, כותבת (1005/1139) בת ה-16: "אמנם עדיין אינני מסוגלת לקחת

הטיפוס שלי

נערה זו נמצאה ברחוב החלוץ בחיפה, והמוצא, יר טף צורף מקריית ביאליק, סבור שחיא בדיוק הטיפוס שלו. קשה לחלוק עליו, אינ כפי סבורים?

ובכדי שלא תחשוב ש"אני טתם אחד", אומר, הוא, "אז שתדע שכדאי לה. אני חייל שהשתחרר לפני ימים מספר מהצבא, אני גבר גבוה, בלונדי, ובעל מכונית פרי סית. זה נדוש, רותי, אבל מה לעשות? מוכרחים."

אם מוכרחים — מוכרחים. מה שאני שואלת הוא: מ"דוע אני אף פעם לא מוצאת שום תמונה? אני כבר התיחלתי להסתכל ברחוב ולהריס ניירות. מצאתי המון ניירות של מאסטיק, נייר כסף של שוקולד, ואפילו הזמנה ישנה של מסי הכנסה. אבל שום תמונה.

טנקים, ואפילו לא אחד אחד, היות ועדיין לא הגיע זמני לצאת למערכה. בקשר לשאלה אם אני חתיכה, הרי את התשובה נשאיר ללוקח הטנקים. אולם אם סקרנותו בכל זאת מתעוררת, אז אני משתגעת אחרי: מוסיקה וריקודים מכל הסוגים, אחרי ארבעת האסים, וכמובן אחרי להקת ה"נחל."

"בכדי שאוכל להשתגע גם אחרי, עליו להיות גבוה, חמוד נורא נורא, וכמובן זוג עינים, ועוד איזה... ונוסף

כסבורים אתם שהנשמות האבודות אינן מוצאות זו את זו? אם כן, טעות. אם להאמין למוצאי התמונות, מתקשרות אתם תמיד מיד הדמויות המקוריות, ובמקרים רבים הם חיים באושר עד היום הזה. ופעם שנייה, כאשר תקראו על בני-מזל המוצאים תמונות, אל תהיו ציניים כמוני. האמינו שהם באמת מצאו אותן.

★ ★ ★

הבנים הם גואלים

אינני יודעת אם לשמוח או להצטער, כל פעם שאני מקבל מכתבים מנערים שקולם עוד לא הספיק להתחלף, ונער ערונות שהחלו להאריך את הצאתן בכמה סנטימטרים מתחת לברכיים. קחו למשל את (1005/1135): "אני בת 12 וחצי, וברצוני להקיר בן או בת בגיל 12 וחצי-13 וחצי, כדי להתכתב אתם. לי נמאסו חברות, והי בנים בכתתנו מאד גואלים. אני הייתי רוצה להקירם ולהתכתב אתם בכל חלקי הארץ. רציני מאד תל-אביבים."

★ ★ ★

הוא לא מלכת יופי

(1005/1136) מודיע לי שהוא: (א) איננו מועמד למלכת יופי, (ב) הלמיד גימנסיון ערב, (ג) מתכונן, בסוף שנה הלימודים, להתגייס לצה"ל, (ד) רוצה להתכתב עם נערה בת 15-17, שאיננה חייבת להיות יפה, ואפילו לא איכפת לו מקום מגוריה, ובלבד שתהיה בעלת שכל. לא איכפת לו אפילו אם תהיה צעירה יותר מגיל 15, ובלבד שתוכל לעניין אותו במכתביה.

★ ★ ★

דרמה וכו'

הם לא נורא מבריקים, הטיפוסים שלי השבוע, מה? אבל מה אתם רוצים, גם להם זכות קיום. הבה נחזור אל (1005/1137). היא עצמה טוענת שאין בה שום דבר מיוחד. היא בת 16, רואה בחברה העתידי בן ה-20 חוש הימור, וידיעה להיות גם רציני, רגע, תנו לי להיזכר: איפה שמעתי את זה קודם? חכו, זה עוד לא הכל: היא תשמח להתכתב אתו על הנושאים: "דרמה, ספרות, ספורט וכו'."

★ ★ ★

גיאוגרפיה ורומנטיקה

"מקומי בין רעמי התחתים" כותב (1005/1138), "במידה ותותחניו רועשים, אני רועש ורועם כמוהם."

...הנח, לא רע, אבל...

אסקוט טעיה ואתר

— טובה ואתר!

תיאטרון

הפונדק (תיאטרון אהל; מאת פ. הכולול;
דד; עברית אשר נהור; במוי הרשקוביץ) —
הוא בלשון התוכנית: „מחזה מאד ריאליסטי;
המעלה בעיות, שתמיד עוררו את מחשבתו
של האדם ובייחוד מתלבט בהן בן תקו-
פתנו.

למעשה, הפונדק הוא משהו גרוע הרבה יותר: חזרה למסורת הגרועה ביותר של האהל. השקנים מתרוצצים על הבמה בחוסר תפקוד גמור, התפאורה מסורבלת ומחוסרת כל הויז', הבמאי על סתרת מסורת הבמאי הקלאסי של סוף המאה ה-19. השקנים מנגנים את ידיהם בתנועות מנוכחות, ה' מעוררות צחוק ממושך במקומות הנוגים ביותר, ואילו התפקידים הקומיים מבוזעים בצורה מסורבלת, המזכירה דובים מאולפים בזירת הקרקס.

אחת העובדות המוזרות במיתוסיון אהל
מחבלת גם במחזה זה: השחקן מאיר
מרגלית. גם במחזה כושל כמו הפונדק
מחבלת ומפעת, והוא מרכז את כל
תשומת הלב אליו. דמותו של המחזה ברי'
בית יון ברוליס מוצגת עליידיו בכשיון רב,
כשהוא מפגין בכל דקה את העובדה המו'
כחת, כי הוא היחיד בין כל השחקנים
המבין את תפקידו במחזה.

„אלהים יושב בשמים ואינו שם לב לנו!“ זקק כורת העצים העני (פרץ וזלוי), בסצינה המרכזית והמגוחכת ביותר של הפונדק. הקהל, במקרה זה, הודה בהחלט עם ההשגחה העליונה.

יומן על הבמה

עובדות מוגמרות, מכינה הגהלת הביתה, שהחליטה לא להכות לשוב הסכסוך ה' ממושך אודות יומנה של אנה פרנק. שחקני התיאטרון ממשיכים בתורתו על המחזה, בהדרכת הבמאי ישראל בקר. הצגת הבכורה תיערך בשבועות הקרובים ועל קיומה יודע רק ברגע לפני האחרון. בינתים ממשיכה הגהלת הביתה במשא ומתן עם הגהלת אהל, עם אביה של אנה פרנק ועם שלושה ממחזיקים אמריקאיים, שכולם מעורבים ב' סכסוך . . . **התיאטרון הישראלי**, הוקם לאחרונה בניו-יורק. מנהלי התיאטרון ובמ' איו אי אלכסנדר גרונבסקי, לשעבר שחקן 'ז' לה לו ודו רה מ' ואכר' צפרוני, זמר הופרה הישראלית לשעבר. התיאטרון ה' נקרא עונג מציג תוכנית רביו והומור באי' דיש ובעברית, שהנושאים המרכזיים שלה הם היסטוריים. משתתפים אחרים בתוכנית: השרקת קלרה אימס, גם היא מלי' לה לו לשעבר, ופסנתרן הגיט' גיט'ר ששרכי, שהיגר מישראל . . . **בפעם הראשונה** בתולדות התיאטרון הישראלי, משאל תיאט' רון את אחד השחקנים לתיאטרון אחר, באורח רשמי ולאחר משא ומתן בין שתי ההנהלות. מאורע זה קשור בהצגת ז'ורז' האיט' מאת עמוס קינו, בתיאטרון ז'ורז' שחקן הקאמרי יעקב ארקין ימלא את אחד התפקידים המרכזיים בהצגה, ועובדת זאת לתו מהקאמרי תצוין בתוכנית המחזה. האיט' הוצג הראשונה על בימת התיאטרון ארבע עונות בסנ' בפאריס. בארץ, הופק' פעום קינו פרק נוסף למחזה (ראה עמוד 29), הכולל עתה ארבעה פרקים ושהצגת הבכורה שלו תתקיים במבצאי שבת הקרוב, בבימוים של נעמי פולגי ומיכאל אלמוז . . .

ה'חזן הצ'רוד' לואי ארמסטרונג ולי' קחו בת 24 המנגינים הושיים, יתפשו את מקום בימרת הוזהרסררן במחצית חודש אפריל. האמרגן השני חילוי, שהודיע על כך במברק מפאריס, מבטיח תוכנית עולמית חדשה לגמרי בהופעת הבכורה הישראלית של הלהקה . . . **שני צ'יריים** צעירים, אנדרה בראונשטיין מתלללבים ומשה גת מי חיפה, יעלו בשבוע הבא אל בימת אולם המויואן בתלללבים, על מנת לקבל את פרסי ההשתלמות, שהוענקו להם מטעם ה' הקרן האמריקאית למוסדות תרבות בישראל. צעדותיהם של שני הציירים מוצגות ב' יצומי אלה בגלריה זוטא בתלללבים . . .

דוקי' ד'ה'ל' עוסקת בהכנות האחרונות להצגת הבכורה של תוכניתה החדשה. את המערכונים לתוכנית כתב כרול אפרים קישור ואת הפזמונים, כרגיל, יחיאל מוהר. הלהקה מקוה להצלחה. כרגיל.

תרגום

אשליה אבודות (מאת אנונה דה בלזאק, ספריית פועלים, 438 עמודים) הינה, כראש וראשונה, אשליה של המשורר הספיר לוסיאן שארדון — מעין אפרוח ספרותי, השואף לבקוע מקליפת הביצה של עיירת מולדת הצרפתית, אנגולאם, ולפרוץ אל פאריס התוססת של אמצע המאה ה־19.

תחילה מסייעת לו בכך לואיזה דהאבארגי
טון, בת אצילים מנועממת, הקושרת אתו
קשרי ידידות מתחת לחוטמו של בעלה
הזקן והמנושפ. לואיזה גוררת את לויסאג
לפאריס. אולם בהסחתה אותו עם הצעירים
יביי הבהרות, השורצים בעיר הגדולה,
הריזי מתחילה לבזו לו, וזנחת אותו לאנ-
חות.

לוסיאן אינז אומר נואש. הוא מצטרף לקבוצת צעירים, חזורי אידיאלים ועלים, נותב רומאן וקובץ שירים, מנסה למכור כ"מ וי"לים. כאן מגלה הוא להפתעתו כי החישובים הכספיים שולטים בעולם הספרות ממש כמו בכל מקום אחר. ההתפתחות המהירה הודפת אותו ישר לזרועותיהם של יאובי הספרות הראשונים במעלה — העיתונאים.

כעיתונאי עולה לוסיאן מעלה מעלה. בעלי
המתיאסטרות וגדולי הספרות והאמנות יראים
במניין לשונות השנונה, ממלאים את כל בק
שיותי. מ"ל מפורסם נכנע לסחטנות, קונה
ממנו את יצירותיו הספרותיות הטהורות
במחיר מופרז. השקניית היהפיה קוראיה
מאתהבה לו, משכנת אותו בדירה המפור
סרת, שהושגה לה על ידי מאהבה הקדום,
סוחר עשיר. אמנם ידידיו האידיאליסטים
סוטים מעליו בשאט נפש, אבל אין הוא שם
לדבר: כחי ההוללות והוזהר נותניה לו
סלפוק מלא.

הפוליטיקה הוא רק פסיעה אחת. לסיפאן עובר פסיעה זו בקפיצה, בוגד בעיתונו הליבראלי, עובר אל מחנה המלוכנים, המביטחים תואר אצולה. למעשה זוממים המלוכנים רק לחסלו ולהרחיקו מזירת המערכה המילולית.

ההצלה מאירה להם פנים. הליברלים מסתערים על לוסיאן בשצף קצף. המלוכנים נזעלים ממנו את תמיכתם בממתי. ספריו מוחזרים עלידי כל המעמדות. הוא שוקע בחבורות. נאלץ לחנות בגסימטה הארית של קוראליה, אשר חלתה במחלה אנושה, עוזב את פאריס מיד לאחר הלווייתה, מעדיף להיות ראש לשועלים המשכילים של עיררת מולדתו.

גם דבר זה אינו כה פשוט. בתקופת
מצוקתו זיף לוסיאן שטרות בחתימת גיסו,
המפוסט דויד טישאר. השטרות נופלים לידו
שני אנשי עסקים חסרי מצפון, המנצלים
את ההודמנות כדי לגזול מדויד את בית
הדפוס ואת זכות הייצור של סוג נייר
חדש, אשר הומצא על ידו. כאשר גודע
הדבר ללוסיאן, מתמוטט עולמו — והוא
מחליט להאבד.

המשורר אינו מקיים את החלטתו. הוא ניצל ברגע האחרון על-ידי כומר ספרדי, מחובב גברים צעירים ויפי תואר — ועל-ידי ככלזאק עצמו, אשר היה זקוק לו, כדי להבנות סביב דמותו הומאן מסורבל גוסף (זהר) ועניין של קורטזאנות).

ייתכן כי קוראים רבים לא יתמצאו בסבך התקופה הרחוקה, אותה מתאר בלזאק בדיוק כה רב. לעומת זאת נראה כי הביקורת השנונה על העיתונות והעיתונאות המפלגתית, המושמעת באשליית אבודות, הינה נצחית.

אומר אחד מגבורי הספר, עתונאי לוסט:
 „כולם גופלים לתוך בור הדלות, לתוך בוך
 העתונות... מעדיפים את הסתפשות, שאפשר
 להפיצה תוך שבועיים, על יצירה גדולה.
 אלה הוחלים, הנדרסים במגפיים בטרם יכל
 ליתחו להיפך לפרסומים, חיים על קלון ועל
 נבילות, מזומנים לנשוך או לנשא כישרון
 הצעיר לפי פקודתו של איזה פתח... בעלי
 העיתונים קבלנים — ואנחנו בנאים. לפיכך
 בכל שהאדם ממוצע יותר, כן ימהר לפלס
 לו דרך...”

אילולא נכתבו דברים אלה בשנת 1837
אפשר היה לחשוב כי הכוונה היא לעובדי
עתונים ישראליים מסויימים.

ביום שמחתם
דאג לעתידם.

ח ס ו ך ל מ ע ן
ח נ ו כ ם ה ת י כ ו נ י

לפי תכנית

פח

כולנו חוסכים

בנק לאומי
לישראל בע"מ

המנון

אל נא תחכה לביקור הגובה —
סלק את המגיע ממך בהמחאה בדאר.

!e7n

מורק בשור „ויטה"

**הוכן מבשר בקר וירקות מרק
עדינים מוכן תוך 5 דקות**

תאווה הכשרים

בתליאביב, נכנס מאיר שרפי לאטליו של רפאל אלישביץ, ביקש ממנו קילור גרם בשר, התרגז כאשר לא זכה לשרות מידי, שלף סכין וניסה לדקור את הקצב.

★ ★ ★

קורירוח

במעגרימיכאל, הגיע מספר הנגועים בשפעת לממדים כאלה, שהקיבוץ היה נאלץ להזעיק תגבורת מקיבוץ נחשולים, שתקבל על עצמה את ניהול המשק עד ע" בור ההצטננות.

★ ★ ★

"בחרתי בחופש!"

בחיפה, כאשר חזרה להקת היונים שלו לשוכנה, גילה בעל השוכן כי ליונים שלו נוספה יונת-דואר, השיכת לצבא הסורי ואשר העדיפה לא לחזור לבסיסה.

★ ★ ★

מחול הערים

בתליאביב, ניגשו שוטרים לצעירה ש" רקדה במועדון-לילה, הגישו לה ארנק שנגנב ממנה על-ידי שני פושעים, לפני דקות אחדות, מבלי שהיא תרגיש בכך.

★ ★ ★

ערך סנטימנטלי

בטוקיו, פירסם העיתון ניוון ב"מ דור אבידות ומציאות, מודעה לאמור: "אבד — גיט שהכיל אשה וציור מלא ל" פיקניק, בדרך יוקהמה. המוצא הישר יכול להשאיר אצלו את הגיט ואת הציור, אך מתבקש להחזיר את האשה, היקרה כמזכרת בלבד."

★ ★ ★

תסביך הרדיפה

בתליאביב, נראה סמל המשטרה יצחק אבני בורח במהירות מפני צעיר, ש" דף אחריו כשסכין שלופה בידו, בצעקו: "אני אראה לך מיהו נציג החוק כאן!"

★ ★ ★

מציאות וחזון

ברמת-גן, קיבל תושב רחוב הערמונים, בשיכון הוותיקים, מכתב מקרוביו בחוץ-לארץ, לפי הכתובת: רחוב הארמונים, ש" כון החתיקאן.

★ ★ ★

מה שבטוח, לא בטוח

בחיפה, התלונן תושב על גניבת מכור ניתו הפרטית, אותה החנה בפתח תוד נת המשטרה, בהיותו משוכנע כי זהו מקום בטוח.

★ ★ ★

סקופ!

במנרה, זמן קצר בלבד אחרי שחבר הקיבוץ גויס כעתונאי למערכת למרחב, ועזב את המשק, חדרו פידאיון לשטח זה קיבוץ, פוצצו שם כמה בתים.

★ ★ ★

צחוק מר

בבנקוק, סיאם, כאשר סיפרה אשה בדיחה לבעלה, בשעת ארוחת הערב, פרץ האיש בצחוק ולא יכול היה להפסיק, עד אשר התגלגל ארצה ומת.

★ ★ ★

לשבת הסער

בירושלים, פנה דק נאגלי לתחנת ה" משטרה, בבקשה להכניסו לכלא, מאחר שאינו יכול להתפרנס בחוץ, נעצר כאשר נתגלה כי הונד מבוקש על-ידי משטרת רחובות, כחשוד בגניבה.

★ ★ ★

גינוני מכמ

בתליאביב, ניגש אלמוני לחנוך שושני, שעה שהלך ברחוב, החזה לו קידה, שלף קרש מאחורי גבו, הלם בקרש בחוזקה על ראשו של שושני, ביקש סליחה והסתלק בריצה.

אמישראל בארץ

למלאי של גז
לזאת דואגת
אמישראל

"אמישראל" היא החברה היחידה
בארץ אשר הקימה מיכלי ענק
המבטיחים הספקה סדירה של גז
לימי שלום כלשעת חרום.

המשרד הראשי:
תליאביב
טל. 4391, 60167

אמישראל

עברנו לחנותנו החדשה

ירושלים

רחוב יפו — בית שטרן
ע"י מעיין שמוב, טל. 2061

מוצרי חשמל * רדיו * מכונות כביסה

מיטב ברוכותינו ואיחולינו
להצלחה לפתיחת החנות

PALLAS Radio

מפעלי רדיו פאלאס

לסוכנו בירושלים ברכת
עלה והצלחה לרגל
פתיחת החנות החדשה

JUNO מכונות

כביסה
הכח המכני ות"א-יפו

איחולינו הלבביים ביותר לרגל
פתיחת החנות החדשה

PILOT Radio

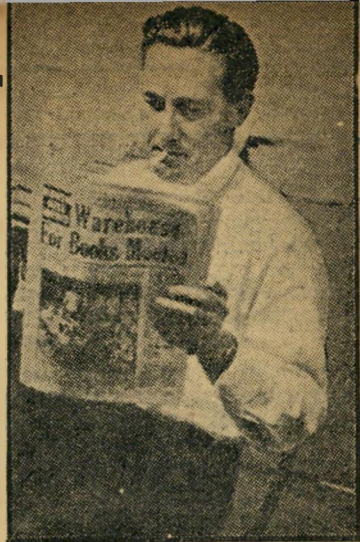
פילוט רדיו. ישראלי בע"מ

לפתיחת החנות החדשה של
סוכנו היחיד, שלוחות מיטב
ברכותינו להצלחה רבה

SCHNEIDER Radio

קליפר רדיו בע"מ

10 שנים אחרי רצח רובוביץ, צץ הרוצח בעיירה קנדית רוי פאראן ניצל תמיד

הסאנק החל לבעור. קפצנו החוצה ופי' תחנו בריצה — שלוש דמויות שמנמנות מתרוצצות על פני המדבר — כשהאיטלקים מכסים את פני השטח כולו באש קטלנית. הייתי משוכנע כי סופי הגיע, ואז, שוב ארע הבלתי-צפוי. אחד הטנקים שלנו הבחין בנעשה, חזר על עקבותיו, בהציבו את עצמו בינינו לבין האיטלקים. טיפסנו עליו והסי' תלכנו בשלום.

צנחנים גרמנים

ההרפתקה הגדולה הבאה החלה ביום שנתקבלה ההוראה להעביר את ה' גדוד לאי כריתים. פאראן ואנשיו עלו על אניה, יחד עם הטנקים המרופטים שלהם. אולם אך הספיקו לרדת לחוף, במיפיק סודה, הופיעו מפציצי שטוקא גרמניים, הסי' ביעו את האניה שהביאה אותם ממזרים. פאראן יצא בטנק שלו ללחום בנחשולי ה' צנחנים הגרמניים, שכיסו את פני האי כולו וחיסלו את איי ההתנגדות הבריטיים אחד אחרי השני.

לבסוף, אול מלאי המזל שבו צויד פא' ראן על-ידי הגורל. בכפר קטן, שוקק צל' פים גרמניים, נפגע הטנק שלו. הנהג וה' תותחן נפצעו, הטנק החל מסתובב כשיכור בין הבתים. פאראן והאחר-כך גם ברגל ה' תחילה ברגל אחת ואחר-כך גם ברגל ה' שניה. הוא הצליח להוציא את שני אנשיו מתוך הטנק ולזחול למחסה, בצד הדרך, עד שהופיעה מחלקה של נירזילנדים, ש' הובילה אותם לבית-חולים שדה. שם מצאו אותו הגרמנים.

„גנגרינה“ פסק הרופא הגרמני ופאראן הוטס לבית-חולים עורפי, באתונה. כעבור חמישה חודשים, יכול היה שוב להלך על רגליו — מאחורי גדרות מתנה שבויים. התי' לטחו היתה נחושה: לנצל את ההזדמנות הראשונה לברוח מהמחנה.

היא ניתנה לו כעבור זמן קצר. הזקיף הגרמני ראה אשה יוונית מחטטת בערימת אשפה, מחוץ לגדרות המחנה. הוא נעמד מולה והחל לועג לה. „כל מה שהיה עלי“, סיר פאראן, „היה זוג מכנסיים קצרים. התי' נטלתי ציפית, אותה מלאתי מראש בבג'י

בשובו, נעצר והוחזק תחת משמר כבד, ב' מחנה אלנבי. ושוב נבהל פאראן ממאמרי ההסתה נגדו בעיתונים. הוא שוב ברח, הפעם לעבר הירדן. אולם כאשר, כעבור כמה שעות, נרצחו שלושה חיילים בריטיים בתל-אביב, כתגובה על בריחתו, הוא שוב התמסר, כדי למנוע שפיכת דמים נוספת.

משפטו הצבאי של פאראן נמשך יום וחצי בלבד. הנער שהוא הואשם בריצחתו לא נמצא, ושני עדים לחטיפתו לא הצליחו להזות את פאראן. על כן מצא בית-המשפט כי אין יסוד להאשמות נגדו, הוא שוחרר והוטס בחשאי לאנגליה, כשהטוריסטים נשי' בעים לנקום בו את נקמתם.

יום אחד, בהיות פאראן בסקוטלנד, שם עבד כמשגיח במכרות, הגיעה לבית משפחתו חבילה, שנשאה את שמו. אחד משלושת אחיו הצעירים, רקס בן ה-26, נישג לפתוח את החבילה. הוא לא הספיק לראות מה היה בהן החבילה התפוצצה בין ידיו. כא' שר אמרו לו, מאוחר יותר, כי החבילה הכילה ספר של שייקספיר אשר צו' הוטמנה בצצה, רקס עיקם את אפו: „גבוות היא להתייחס כך אל ספר טוב“, השיב, ומת. רצח רקס פאראן גרם למצוד ענקי. לב' סוף, כמה חודשים אחרי המקרה, עצר סקוטלנד יארד בעל מכולת לונדוני בן 23, באשמת החזקת חומרים דומים לאלה שמהם נוצרה פצצת פאראן. הוא לא הואשם בביצוע הרצח, אולם מחומרת פסק-הדין — 20 שנות עבודת פרך — אפשר להבין כי רבץ עליו חשד רציני מאד. מאוחר יותר הוא שוחרר, בתנאי שיעזוב מיד את אנגליה, לבלי שוב.

חיים בלי נסים

פאראן המשיך את עבודתו במכרות, נשלח בתוקף תפקידו גם לקניה ולר' דויה. שם הכיר צעירה קנאדית, שבאה מ' עירית קנאדית לבקר את בני משפחתה ב' רודויה.

רוי חזר לאנגליה, כתב ספר על הרפת' קותיו המלחמתיות, שנמכר ב-300 אלף ספי' סים. הוא גם ניסה את כוחו בפוליטיקה, כמועמד המפלגה השמרנית, אך, לא הצליח

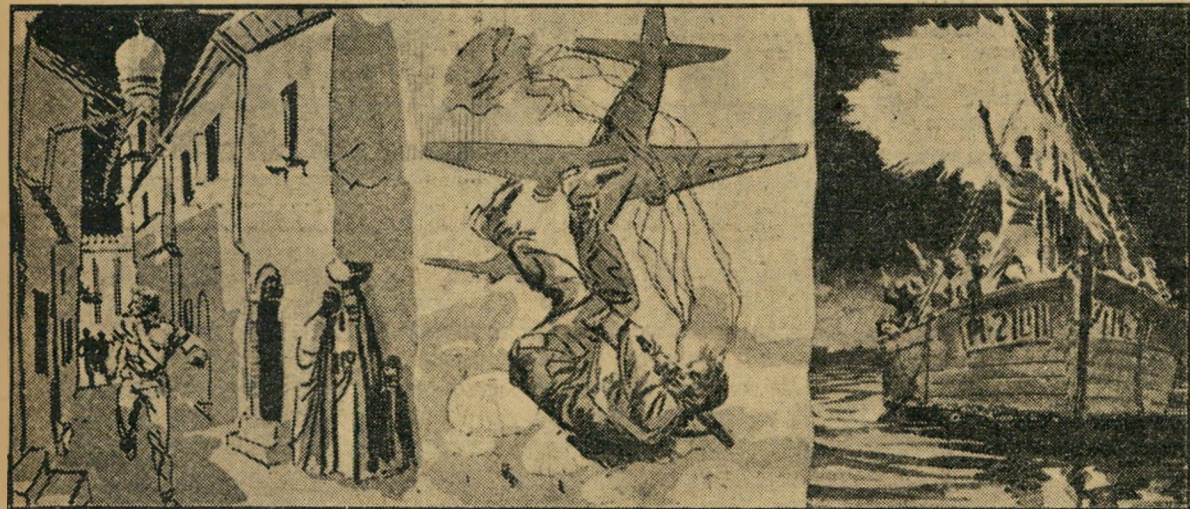
הועלה פאראן לסירת-מנוע קטנה, שתובילם לאלכסנדריה. בתוך הסירה היו כבר 10 יונים, דחוסים בתחתית, ואתם מספיק דלק להפלגה של ארבעה ימים. המזון לנסיעה המסוכנת היה שק לחם יבש, וכמה בצלים, ואילו אטלס של בית-ספר נועד לשמש להם מורה-דרך להפלגה. הבורחים טסו מהמסלול, נכנסו לסערה וגילו, לחרדתם, כי מישוה נגב שלושה פחי דלק לפני ההפלגה. ביום הששי אחרי צאתם, היו הבורחים נתונים לחסדי הים והרוחות, ללא אוכל או מים, מסוגלים אך בקושי להתנועע. לפתע ראו שתי צלילות גדולות מתקרבות אליהם בחשיכה. הם הציתו את מיפרשי הסירה, אך האניות המשיכו בדרכן. ברגע האחרון הבחינו בהם האניות; אחת מהן חזרה לאחור וכעבור דקות מצאו ה' ניצולים את עצמם על סיפון משחתת ברי' טיה, שעברה במקום לגמרי במקרה.

כאשר שב לשירות פעיל באפריקה, בשנת 1943, היה פאראן כבר סרן. הוא התנדב ליחידת צנחנים מיוחדת, שתפקידה היה לפעול מאחורי קווי האויב. פעמים אין ספור הוצנע עם אנשיו, בגיפס, ותמיד יצא שלם מהקורות. הוא נשאר שם עד מרס טיהם של אותות הצטיינות רבים — בריטיים, צרפתיים, יוניים ואמריקאים.

עם תום המלחמה, מונה פאראן כמדריך במכללת סנדהרסט. הוא נשאר שם עד מרס 1947, כאשר נקרא על-ידי המטה הכללי ונאמר לו כי צורך למשרת ארץ-ישראל, כדי לעזור לה במלחמתה נגד המחתרת. „נאמר לי שבתור מומחה למלחמת מחתרת, אוכל לעזור להפסקת מעשי הטרור היהודיים נגד חיילינו בארץ-ישראל. לא הייתי מרוצה מהמינוי, והודעתי על כך למפקדי אולם הלכתי“.

העברה לארץ-ישראל

כעוזר מפקח מחוזי במשרת ארץ-ישראל, הוטל על פאראן לטפל במיתות בקבוצת שטון בירושלים ובתל-אביב. פחות מחודשיים אחרי קבלו את התפקיד, „התי' פוצץ כל העניין בפניו“ — נער ציוני בן 17 נחטף, בשעה שהדביק

יחידות קומאנדו מאחורי קווי הגרמנים; מתחמק ברחובותיה של ירושלים העתיקה מפני נקמתם של אנשי לחי', שרצו לתפוס. לאחר שהאשימו אותו בביצוע חטיפתו וריצחתו של הצעיר רובוביץ.

להיבחר. ואז החליט להתחיל בחיים חד' שים, בעולם החדש. הוא התחתן עם הבתורה הקנאדית, אותה פגש באפריקה, עבר ללור בעיירתה. „אני כבר עייף מלהיות נושא למאמרים ולכות' רות מרעישות“, הצהיר בבואו. „אני רק רוצה לעסוק בעבודה שבה אין צורך בנסים כדי להישאר בחיים“.

כיום אפשר לראות שלט צלוע, על דלת אחד ממשרדי קלגארי, המודיע כי רוי אלכ' סנדר פאראן הוא עורכו של העתון ה' מקומי ושל שבועון מקצועי, המייצג לחק' לאים כיצד לגדל את יבוליהם בהצלחה, בלי לסמוך על נסים.

תעקרוי פאראן. כך תיאר לעצמו צייר השבועון הקנדי ויקי-אנד את פרקי הגבורה בחייו של רוי פאראן, שתמיד הביאיהו על סף המוות: בורח בסירה קטנה ממחנה-שבויים ביוון; צונח עם

דים אורחיים, והמקתי בין חוטי התיל של הגדר. הזקיף היה עסוק מדי עם היחזיה מכדי שישים לב למה שנעשה מאחורי גבו. כעבור כמה דקות, לעיני כמה יחוניות גדי המות, עמדתו בסמטה קטנה ולבשתי את הבגדים האורחיים.

„זקנה אחת גיגשה אלי והובילה אותי למרתף ביתה. משם קישרה אותי עם ארגון מחתרת, שהיה עוזר לשבויים להימלט.“ אנשי המחתרת צבעו את שערו הבלונדי של פאראן לשחור, כדי שיראה כיווני, הסי' תירו אותו במשך חודש ימים בין משפחות יחוניות, עד אשר, לילה אחד, יחד עם סמל אוסטרלי, קצין פולני ועוד שני אנגלים,

פעם הראשונה, ניצל פאראן ממחת

בהיותו בן שמונה בלבד, רוי שניד' כאזור הפסג' מערבי של הודו, להגלי מעבר המאכיר המפורסם, יצא עם הוריו לטול במכונות המרפית. „לפתע“, הוא מספר, „מצאנו את עצמנו מוקפים המון של פור' עים נסערים, שהפגינו נגד האנגלים. הם כבר הספיקו לרצוח שני לבנים, וניכר היה שרצו לרצוח עוד יותר. נהגנו היהודי ישב כמאובן ליד ההגה. הוא לא ידע אם להישאר במכונית או אם לפתוח את הדלת הנעולה ולמסור אותנו להודים, כדי להציל את עורו. ואז שלף אבי, קצין הרא-פ., את אקדחו והורה לנוה להמשיך בנסיעה. עברנו על גופות של פורעים וניצלנו ממחת בטוח.“ ב-1939, בהיות רוי בן 19, הועברה משי' פחת פאראן בחזרה לאנגליה. רוי הצטרף למכללה הצבאית המלכותית בסנדהרסט, 3 חודשים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בבוא המלחמה, הפסיק את לימודיו, התגייס כצוער לאותה היחידות הקרבית המהוללות ביותר של אנגליה. כאשר יצאה יחידתו ל' מזרים, במסגרת הדיביזיה הממונעת השבי' עית, היה רוי פאראן מפקד טאנק, בדרגת סגן-משנה.

היתה זו התחלתה של שרשרת אינסופית כמעט של היכרות קרובה עם המוות. „הי' יחידה שלנו חנתה פעם ליד המצודה הי' איטלקית של מקילי“, מספר פאראן. „ישב' תי לצד הטנק שלי, נהגה מאמבטיית שמי. לפתע, בהרימי את עיני מעל דפי ספר ש' קראתי, הבחנתי בשועל-כסף מזנק על רכס גבעה סמוכה. הרמתי את משקפתי, לראות מה גרם לבריחתו המבוהלת של השועל, וראיתי שורה שלמה של טנקים איטלקים כבדים, כולם מוסחים, עולים על המתנה שלנו. השמעתי את האזהרה.“

„עלינו כלונע על רכבנו והחלינו מסתל' קים, כשהאיטלקים רודפים אחרינו. הטנקים שלנו, שהיו קלים מהאיטלקים, נהגו מיתרון מהירות ונדרמה היה לי כי נצליח להימלט. ואז נתקע הטנק שלי למרגלות גבעה הלוי' לה, מבלי יכולת להתקדם. תוך דקות היו האיטלקים ממש עלינו. פגז אחד חדר אל תוך הטנק מתחתיתו, שני עבר ביני ובין מושבו של התותחן.“

עֲתָה טוֹבָה מִתְאַיֵּץ

האכזבה הגדולה

בינתיים, חזר השבוע מנהל קול ישראל צבי זינדר ממסע השתלמות בחוץ-לארץ. "גור כחתי לדעת", הכיזו בודתו מן המטוס, "ישראל מפגרת לפחות בחמש שנים אחרי המדינה הקטנה ביותר באירופה, בפיתוח שירותי השידור."

כדי להגיע למסקנה זו, לא היה המאזין הישראלי זקוק למסע השתלמות בחוץ לארץ. די היה לו לסובב את כפתור המקלט.

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא,
עשויות להיות מעניינות. שינויים אפשריים.

● **בסימן שאלה** (יום ד' 9.30 קול ישראל) — בתוכנית הראשונה לסדרת חי' דונים חודשית חדשה, ינצל הפעם שמואל קרון את ארכיון הקלטות התיאטרון של רון ישרא, כדי להגיש למאזין קטעי חי' גות בצורתן המקורית, וגם בשינויים מיו' חדים במינם, המתאפשרים על-ידי סרט ה' הקלטה. המאזינים יתבקשו לזהות, במכתבי' הפתירות, את המחזות והשחקנים.

● **למזוה, ירחון יובלות ותארי**
כים (יום ה': 8; קול ישראל) — תוכנית חודשית זו, המוקדשת למאורעות היסטוריים שיוזם השנה שלהם חל החודש, תוקדש פסעם למותו של המשרד הרוסי שפסק מעורבותו בשעת דוקרב (לפני 120 שנה), לפטירתו של גליליאו גליליי, יוצר המימרה "ואף על פי כן נוע תנוע", המדען ה"ראשון" שגילה בתקופת הרנסאנס כי הארץ משתחררת סביב השמש ולא להיפך (לפני 315 שנה), להכתרתה של המלכה ויקטוריה בקיסרית הודו ויוזמתו של ראש המשפחה בקריטיקה לזרועותיו (לפני 80 שנה), ללידתו של נשיא ארצות הברית בשלוש תקופות כהונה פראנקלין דילאנו רוזוולט (לפני 75 שנה) וללידתו של בומאשה, מחבר המזוה הספר מסביליה יוצר דמותו של פיגארו המפורסם (לפני 225 שנה).

● **זרקור** (יום ה': 8; גלי צה"ל) —
במסגרת הסידרה על חילות צה"ל יוצג ה-
פעם חיל הקשר, המפעיל בין היתר את
משדרי גלי צה"ל עצמם.

● **על קצה המזלג** (יום ה': 9:30) — בתוכנית הבידור החודשית של ישראל גיחון ויצחק שמעוני, שתשדור מאלום ימקא' בירושלים, יופיעו הפעם, גור מסק' על תזמורת קול ישראל ומקהלת קול ציון לבולה, גם תזמורת הגיא' של מלון הנשיא. המר משה בראנץ' ישמיע את פיר מומן הפתיחה הקבוע של התוכנית, עם מלים חדשות ומוסיקאליות. כן יושמע דר' שיש מא' טירי מעניני הימים מאת דן אלמגור, ועי' בודים מוסיקאליים של מארק לברי ושמעון מישורי. כמו כן ישמיע המר משה בראנץ' מפורבולה היחול חדש, עם לחן של נפתלי אהרונז' שייקרא בשם מחמת שוורים — בלי שסחה. אורחת בתוכנית תהיה להקת איילון, שתבצע שני פזמונים חדשים של דן אלמגור ומאיר גוי' ורומאנץ נפרה. אלגוריה על גביית המסים בישראל, בקצב טנגו, ו' האדם שטום העי'ן, סאטירה על הדוקטרינה החדשה של איינוואר, מוסוית בשיר מל' חיים שיכורים.

● **בניחותא** (יו"ט ו'; 7.40; קול יש"א) — במסגרת הסידרה סוס העץ, תוצג הפעם תוכנית בשם על תנאים ועל הפלגאות, תבנה שני תסכיתים קצרים, פרי עיבודו של ישיאל אורה, המוקדשים לנושאים עממיים ותקיימם: אדם הזוכה במפתיע במיליון כל שאלותיו (מבלי לזכות, במקרה, באשר צאצאיו), ואדם הנפגש עם השטן, אך מצליח להצרים עליו במחבולותיו.

● **על צלילים ועל אנשים** (שבת; 81; גלי צה"ל) — התוכנית, שתיקרא בשם "יטלטלי בני יוורק", תעסוק הפעם בקורותיו של הקומפוזיטור האמריקאי-יטלקי ג'ואן קארלו מנוטי, היוצר החשוב ביותר בשדה האופרה כיום.

● **המסך עולה** (יום ב'; 8: קול יש"א) — התוכנית תתן הפעם למאזין הזדמנות מיוחדת להכיר נוסח תיאטרוני רחוק ממנו, בהצגה שני מחזות קצרים מן ה"פרטטור" של התיאטרון היפאני העתיק "וקי"; 1990 ובתו והעכביש. מוסיקה יפאנית מקורית של אקאבקי תלוה את הסכנינים, שעובדו לשירור בידי יאיר בורלא כיום ביזו זלמו לביוש.

לא היו ימים טובים לקול ישראל, כימי
מבצע סיני, התמונה של עשרות אנשים,
הנזמרים לכל מקלס רדיו כדי להאזין ל-
שידורי החדשות, הניעה את ראשי שירות
השידור לחשוב כי מעתה, תעריך הממשלה
יותר את פעולתם, תעניק להם את התקציב
הנחוץ, לדעתם, להעמיד את השירות על
רגליים נאותות.

מלאי אופטימיות, הזדרזו איפוא צבי זיג-
דרה, חנוך גיבתון, ישעיהו שפירא ומשה
עיוואי, «ארבעת הגדולים» של שירות זר
שידור, להכין הצעת תקציב כפולה בגודלה
משאר תקציבי השנת הקודם של קול
ישראל, שהגיע למימון וחצי ל"י.

מרי התעמלות בוקר. השבוע, עם פירסום הצעת התקציב שעובדה עליידי זה ואצרו והוגשה לאישור הכנסת, ציפתה ראשי קול וישראל אכזבה מרה. במקום שלוש המיליונים המקוים, כלל התקציב החדש שני מיליון ל"י בלבד, לצורכי שירות זה שיזור, "ואף פרוטה אחת יותר", כפי שהט עימו פקיד האוצר.

התוספת של חצי מיליון ל"י על התקציב הקודם לא ניהמה את קול ישראל. תוספת זו לא תספיק, למעשה, לכסות את ההתייקרות שחלה במשך השנה. במקום אפוא להתבטח בשירותים ובשפורס, החל איזון קול ישראל השבוע בחיפושים אחרי שעות שיזור שאפשר לקצץ. המועמד הראשון לקיצוצים: שיזורי שעות הבוקר, שיבטלו במקרה שהאזר לא יחזור בו מקיצוציו.

אבא מישלם. פריטים אחרים, שעליהם
ניתן ללמוד מתוך הצעת התקציב החדשה:

● כל אחת מתוך 7997 שעות-השידור שמועד קול ישראל לשדר בשנה הבאה (אם לא יהיו הפסקות-חשמל, כמובן), תעלה 256 ל"י, כולל שירותי ההנדסה, לעומת 225 ל"י שעתה שעה ממוצעת דומה בשנה שעברה. בניכוי שירותי ההנדסה, מחירה של שעת שידור יהיה בשנה הבאה 151 ל"י.

● השעה היקרה (והמשעממת) ביותר, היא זו המוקדשת לתוכניות מליליות. מחירן (חוץ משיטורי ההנדסה) מגיע ל"227 ל"י, וזוהי יותר היא השעה המוסקטלית, העולה רק 161 ל"י במקרה של ביצוע חי ו"110 ל"י אם מסתפקים בתקליטים. עבודה ערבית ביותר כנראה עובדה ערבית: השעה ערבית ממוצעת, מחירה 86 ל"י בלבד.

● מספר תוכניות הרדיו המשודרות כמו דעות מטעם גופים ציבוריים שונים הוא בנוראה גדול הרבה יותר מאשר סביר המאזין התמים. התקציב כולל סכום של 45 אלף ל"י כהכנסה ממודעות משודרות.

● כאשר אומר המאזין על התוכנית המשודרת מן האולפן החיפאי שהן אינן שוות פרוטה, הוא צודק. קול ישראל אינו מוציא אף פרוטה אחת על אולפן זה. וצוואתו, בסך 15 אלף ל"ל לשנה, מת-סכמת כולן עליידי עיריית חיפה, שם הם נכללות, כנראה, בסעיף "פירסומת עצמית".

● הגידול המכריע ביותר בתקציב, הוא גידול חלקה של התוכנית הערבית. לפי תוכנית השנה הבאה, תשודר שעה אחת ערבית לעומת כל שתי שעות של שידורים אחרים. בהתאם לכך, הוגדל תקציבה 18% אלף ל"י ל-147 אלף ל"י, בערך פי שמונה.

● קול ישראל יבצע בשנה הבאה תוכניות למען תחנות זרות בשווי של 13 אלף י"י. תחנות אלה יתבקשו לשלם, בקבלן את סרטי ההקלטה, את המחיר המלא.

● קול ישראל יוציא בשנה הבאה סכום של יותר מ-18 אלף ל"י למשכורתם של 6 הנוטרים, השומרים יומם ולילה על בנייני שירות השדור בתל-אביב ובירושלים. לעומת זאת, ירכשו תקליטים בסכום של 11300 ל"י לגב, ואילו על כיוון פנסונים, ביטוח כלי-גנה ואימלח חומים יוציא 5000 ל"י.

השיפורים — **דמיירה**. מלבד הרחבתה החשובה של התוכנית הערבית, פוררה אירפא למאזין הישראלי שנת שיעור קשה, שלא תהיה שונה במאומה מרומותיה. כל תוכניות השיפורים שגולדמן וקולקט ישראל, כמו הרחבת השידורים לעולים ולמשוועות, פתיחת סדרות שידורים לבתי הספר והזמנת מוזיקאים מארצות-חוץ לצעירה

פרס של עשר לירות יוגרל בין פותרי תשבץ „העולם הזה” 1005

		7	6	5		4	3	2	1
12					11	10		9	
	16					15			14
		20		19			18		
	25		24	23			22		
		29		28				27	26
			33		32		31		30
39	38			37	36			35	
		43				42	41		
	48		47			46		45	
		52		51			50		49
				54					53

מאוזן: 1. עתון
בוקר; 5. רוח ש-
מים; 9. ח"כ מ-
פא"י; 13. אות
עברית; 15. מס-
פר פרקי קוהלת;
16. חודש עברי;
17. עשר בשלי-
שית; 18. שליח
דיפלומאטי;
20. חברת או"ם;
21. את, באנגלית;
22. מכס על משקאות;
23. קיים; 25. אב-
יוב; 26. אחת ה-
מצוות החקלאיות;
28. יישוב בדרום;
30. צהבת, למשל;
33. כובש חסר
ראש; 34. תוצרת
לחוא של החציר;
35. בת קול; 36.

רוב; 10. מסך; 11. שכבה; 12. איש
 חיל; 14. דרגת קצין בצה"ל; 16. מן
 הירדן עד הים; 18. ממצאי הטלפון;
 19. מצה; 22. פאניקה; 24. החומר
 החשוב בעיסה; 27. שת לקין; 29.
 איסר אונטרמן; 31. מוצר היצוא
 חשוב ביותר בארץ; 32. בידור; 34.
 שר האוצר הראשון; 37. פרא אדם;
 39. השלטון הבריטי; 42. יין שרף;
 45. חיל האוויר המלכותי; 47. חברת
 הסכנות; 49. קול הפרה; 50. כן;
 51. כלי בשחמט; 52. אדון.

ממנו בא האדם ואליו הוא שב; 38.
גבוה; 40. "קישוט" על העין; 41.
התחלה של משנה; 43. פה; 44. הפ-
רק הלפני-אחרון בספר במדבר; 46.
חצי יונה; 48. מספר פרקי דברים;
49. שכונה ירושלמית; 53. גלגל;
54. ראש העץ.

מאוונך; 2. שלמה לרחבעם; 3. שם פרטי, זכר, צרפתי; 4. פרק תהלים המתחיל במלים „ה' מלך, גאות לבש“; 5. מספיק; 6. שם פרטי, זכר; 7. משותף ללשון ולשעון; 8. מפלגת ה-

איזו מהמתנות הרבות שהוא קיבל לבר-מצוה שימחה אותו בכיורת ועוררה בלבו את רגשות התודה המרובים ביותר, ואיזו מתנה שמרה על הפופולריות שלה במשך שנים רבות, ותש-מע שזו היתה מצלמה.

פוטו-בדנר
חיפה, רחוב החלוקין 33

מלכות
יהודה
בוסוס
ציריך
ת.א.רח' אלנבי 56
טל. 66081

מערכון מתוך ההצגה "זה האיש" שהצגת הבכורה שלה תתקיים בשבוע הבא ב"תיאטרון זירה"

קור פלפליים

- מאת עמוס קינן -

א: עוד כמה שעות. (הפסקה) שמעתי ש' גם אחיו נמצא כאן.
ב: עסקינן. אתה חושב שאפשר לסמוך עליו?
א: אינני יודע. אבל ליתר בטחון לא הייתי סומך.
ב: אתה צודק. אז זה אה.

★ ★ ★

ה: לך כל הענין הזה קשה. (הפסקה) מה יקרה אם דווקא אתה תגלה אותו?
ו: תחכה ותראה.
ה: אחי אתה לא צריך להתנהג ככה. אתה יודע שאנחנו ידידים.
ו: בסדר. עזוב אותי.
ה: מה אתה מתנפל עלי? אני רק מנסה להשתתף. מפני שאני מבין את מצבך.
ו: אתה נורא מבין.

ה: מי שם?
ב: זה בסדר!
ה: (בהקלה) הנה, בסדר, משלנו.
ב: מה נשמע? ראיתם משהו?
ו: שום דבר.
א: (בלחש) זה אחיו.

ב: אין דבר. מה שאנחנו לא רואים, הכלבים מריחים. (הנביחות מתגברות ל' מקהלה אדירה) אתה שומע אותם?
ה: ועוד איך אני שומע.
ב: נדמה לי שהם הבחינו במשהו. אתה שומע, הם מתחילים לרוץ יחד באותו כיוון.
ו: כן.

א: אני יכול לתאר לעצמי איך המסכן הזה יושב פה, לא רחוק מאתנו, ורועד מפחד. (הפסקה)

ב: תגיד, אתה לא אחיו?
ו: כן.

ב: לך בטח כל הענין הזה קשה.
א: כלבי הציד הכי טובים, מאמנים אותם לקפוץ ישר לצואר. בעשירית שניה הכל גמור.
ו: די! (מכניס כדור לקנה) היי! אתה שם! אתה שומע אותי? אין לך שום סי' כוויים! (הפסקה) אתה שומע אותי? אם לא תצא ותסגיר את עצמך, תמות כמו כלב! (הפסקה)

ה: אולי תקרא לו עוד פעם. הוא יכיר את קולך. צריך לגמור את כל הענין הזה וללכת לישון.

ב: קור כלבים. לילה קר שכוה אינני זוכר.

ו: (בהיסטריה) היי! אתה שומע אותי? אתה מוקף! צא! צא! אתה שומע אותי...?

★ ★ ★

(רעש ריצה. קולות מעורבים. נביחות כלבים. הפסקה)

קור אשה צעירה: זה נורא. אני לא יכולה לסבול את זה.

קור גבר ו: (בסימפטיה חלקה, מזור יפת) כמובן, כמובן, אני מבין אותך יפה. את זקוקה למנוחה אחרי כל מה שעבר עליך.
אשה צעירה: (במרידות) האם אהבת פעם?

גבר ו: את יודעת שאין תועלת בדיבורים רבים. מדוע לא חסעי לנוח באיזה מקום? על שפת איזה אגם, בין הרים ויערות, עם סירות מפרש, זה ירגיע אותך. תתחילי בחיים חדשים. עוד מחר אומין מקום בשבילך.

אשה צעירה: מה אתם רוצים? מה אתם רוצים כולכם? (פורצת בבכי.)

גבר ו: אל תבכי, אל תבכי. תראי שהכל יעבור. תתחילי בחיים חדשים. את צעירה ויפה.

אשה צעירה: מה זה חשוב. שום דבר לא חשוב. (הפסקה ארוכה. שקט.)

(לפתע נשמע שאון קולות רבים, ואחריו קול יריה. מהדהד.)

הקורות סגרו עתה לגמרי עי' הדרף. למשמע היריה הוא צונח מת. המסך מתחיל לרדת. עם רדת המסך נשמע קול האשה הצעירה.

אשה צעירה: הוי, אל תלך עכשיו.

מסך

קור ילדה: רק רגע, אמא! אני רוצה לגמור את המשחק!

קור אשה: (בכעס) הפסקי את המשחק תיכף ומיד והיכנסי הביתה! את שומעת? את לא יודעת שאיש מסוכן מסתובב כאן?

קור ילדה: (מתקרבת) למה הוא מסוכן כן?

קור אשה: היכנסי מהר ואל תשאלו שאלות! (נשמע קול דלת נסגרת)

קור ילדה: אבל למה הוא מסוכן?

קור אשה: מה את רוצה ממני? אמרתי לך שהוא מסוכן. לך להכין את השעורים.

קור ילדה: מה הוא עושה?

קור אשה: הוא הורג ילדים. לך מהר להכין את השעורים!

★ ★ ★

(הפסקה. נביחות כלבים מרחוק. קריאות: אחווי אחווי!)

קור גבר ה: (קרוב) משהו זו שם.

קור גבר ו: זה נדמה לך. שום דבר לא זו.

ה: זה לא נדמה לי. אני בטוח. גש לך דוק מה שם.

ו: בסדר, אני ניגש. (הפסקה. קולות מ' וזועק)

ג: אוי! היוזר! אני חושב ששברתי רגל!

ד: עכשיו בזהירות. תתכופף אלי ואני ארים אותך על הגב. ככה טוב.

א: קח אותו למטה לנקודת המפגש.

ד: זה מה שאני הולך לעשות. (אל ג) השתדל להחזיק מעמד עד שנגיע לאנשים. כואב מאוד.

ג: אני מחזיק מעמד. זה לא קשה לך?

ד: זה בסדר. עוזרים אחד לשני.

ג: (באנחה גדולה) במילוי התפקיד.

ב: מה קרה?

ד: אחד האנשים נפל לתוך בור.

ב: אנחנו באים! ראיתם משהו בדרך?

ד: שום דבר. איפה אתה?

ג: כאן! הרגל שלי נתקעה בתוך גומת סלע. אינני יכול לזוז!

ד: בסדר, אני רואה אותך! אני כבר בא! ניגש לעזור.

ד: לעזאזל, נפלת בעסק ביש. (ג נאנח וזועק)

ג: אוי! היוזר! אני חושב ששברתי רגל!

ד: עכשיו בזהירות. תתכופף אלי ואני ארים אותך על הגב. ככה טוב.

א: קח אותו למטה לנקודת המפגש.

ד: זה מה שאני הולך לעשות. (אל ג) השתדל להחזיק מעמד עד שנגיע לאנשים. כואב מאוד.

ג: אני מחזיק מעמד. זה לא קשה לך?

ד: זה בסדר. עוזרים אחד לשני.

ג: (באנחה גדולה) במילוי התפקיד.

★ ★ ★

(הפסקה. יללת רוח. קול ברז מספסף. ב' קצב קבוע.)

קור אשה זקנה: (לא רחוק) אלהים, הם יהרגו אותי כמו כלב.

קור גבר זקן: שתי קי. אל תדברי עכשיו.

קור אשה זקנה: אבל הם יהרגו אותי כמו כלב שוטה. אפילו לא יתנו לי לראות את פנים אחורונה. (פורצת בבכי)

קור גבר זקן: (בכ') עס! מדוע את בוכה? לך למטבח! אין מה לי עשות.

קור אשה זקנה: אינני יכולה. אינני יכיר לה. הם יהרגו אותי. מה הוא עשה להם? מדוע?

קור גבר זקן: אינני יודע מדוע. אני יודע שאין מה לעשות. לך! (פורצ בבכי) (הפסקה)

★ ★ ★

(רעש של עיר גדולה - צפירת מכוניות וכי')

קור אשה: רותי! רותי! איפה את?

קור ילדה: כן, אמא!

קור אשה: מה את עושה עכשיו ב' חוץ? היכנסי מהר הביתה!

הכמה ריקה. ללא כל תפאורה - מחוץ למסך שחור ברקע. המתופף יושב משמאל לכמה, בחצי פריפיל אל הקהל. חלק גופו העליון עירוב. הוא מתופף על תוף אפריקאי או קובני גדול, בקצב אטי מאד.

הנרדף מופיע על הכמה, בצעדים כושלים, עייפים. ברגע שהוא מגיע עד לקצה הכמה, מופיע קיר גבוה וחוסם בעדו את דרך הנסוגה. הוא מנסה לפנות ימינה, אך מצד שמאל מופיע קיר. אותו דבר קורה כאשר הוא מנסה לפנות שמאלה. המתופף ממשיך להכות באותו קצב. נשמעת נביחת כלבים. רוח מיללת.

במושך העלילה הולך החדר וצר. הקירות הולכים ומתקרבים. התקרה יורדת על ראש הנרדף.

הנרדף אינו מוציא הגה מפיו במשך כל העלילה. רציו שבמעתה דא ינוע ממקומו. תפקידו הוא הכעה בתנועה. הקולות נשמעים אך בעליהם אינם נראים.

קצב התוף מתגבר לקראת הסוף.

קור גבר א: (מרחק רב, מהדהד) אהויי!!!

קור גבר ב: (מרחק רב, מהדהד) אהויי!!!

א: אהויי!!! אתה שומע אותי? שומע!

א: עמוד במקומך! אני מתקרב אליך!

ב: בסדר! (הפסקה. נביחת כלבים מ' רחוק.)

א: אהוי! איפה אתה? כאן!

א: (מתקרב אליו. בקול טבעי ומחונן, אך עדיין רחוק) לא הבחנת בשום דבר?

ב: (הקול הולך ומתקרב) אי אפשר לר' אות שום דבר בין השיחים הארוכים האלה.

א: לעזאזל, הוא עלול להתחבא תחת כל שיח, מאחורי כל סלע.

ב: אתה חושב שהוא יוכל להמלט?

א: אין לו שום סיכוי. השטח מוקף.

ב: צריך לפקוק בו כדור ודי. (בבהלה) עצור! מי שם? (נשמעת חריקת ברית. הפ' סקה. יללת תן, הולכת ומתרחקת.)

א: שום דבר. איזה תן.

ב: בטח הרגיש שעוד מעט תהיה נבלה בסביבה. (הפסקה.) קור כלבים. לילה קר שכוה אינני זוכר.

ברר!!!

א: הייתי נותן הרבה בשביל להיות עכשיו במיטה.

★ ★ ★

קור גבר ג: (רחוק, מהדהד, מתמוג עם המשפט האחרון של א) אהויי!!!

קור גבר ד: (מרחוק, מהדהד) אני כאן!

ג: (הולך ומתקרב) פקח עין! אני חושב שהוא מסתתר לא רחוק מאתנו.

ב: (הולך ומתקרב) אני משגיח היטב.

א: (מאד קרוב) אתה שומע?

ב: זה משלנו.

ג: יכול להיות שהוא שומע כל מילה שאנחנו מדברים.

ד: מצדי שישמע כמה שהוא רוצה. אין לו שום סיכוי להימלט.

ג: אתה חושב? אולי הוא שוכב לו מ' אחורי סלע וצוחק.

ד: אני במקומו לא הייתי צוחק. הסיכוי הכי טוב שלו הוא למות ברעב, אבל הוא לא יספיק.

(נביחות כלבים) הכלבים יגלו אותו עוד מעט.

ג: אוי!!! (נשמע קול חבטה, ולאחריו אנחה.)

ד: (בבהלה, מכניס כדור לקנה) מי שם? מה קרה?

ג: זה אני, עזור לי! נפלתי לתוך בור!

א: מי שם?

ב: צעור!

ד: זה בסדר, משלנו!

(רחוק) לא, אין שם שום דבר. זה עלה נפל ברוח.

ה: אני בטוח ששמעתי משהו זו שם. חכה שם, אני ניגש לראות. (נשמע קול חצץ מ' יורד) חפה עלי!

ו: אני מחפה.

ה: לא, אין פה שום דבר, נתקדם הלאה.

(הפסקה. הקולות ה' ו' הולכים וקרבים)

א: מה השעה?

ב: שלוש.

כדי להיכנס כי אשתו ובתו שנולדה, מס' תורות יפה גם בלעדיו. רק חנינותם של שירלי ג'ונס והתגלית החדשה של ברודביי והוליווד, ברברה רוקי, מצילה את הסרט משעמום מוחלט. ברברה החיננית מתגלה כבעלת קול נעים והופעה ילדותית קוסמת לבבות, ביחוד בקטע בו היא מניחה לפרחח חצוף ללמוד איך לסלק טפילים, ואינה מרגישה כי תוך כדי כך נצמד אליה טפיל ענק.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בפרי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **חופשה בונציה** (תמר, תל-אביב) — קתרין הפכור מוצאת אהבה וצער נעים, בונציה הרומנטית. רוסנו ברצי.

● **סימון ולורה** (המרכז, תל-אביב) — הוא והיא מכים זה את זה בבית, ומגשקים זה את זה על מסך הטלביזיה, עד שהם נוכחים לדעת שכדאי להם יותר להכות זה את זה על מסך הטלביזיה ולגשק זה את זה בבית. קומדיה בריטית מצויינת המסבירה לרווקים מדוע כדאי להם לשאת

תגלית ברברה רוקי
הבעל המת מיותר

אשה, ולאנשים נשואים מדוע היה כדאי להם להישאר רווקים.

● **הכנופיה העליונה** (אוריון, ירו-שלים) — כנופיה שודדים במסות מוסקא, מנצלת את קטי ג'ונסון הזקנה למטרות שוד מכוננית בנק משוריינת, באחד מסרטי הקומדיה הבריטיים המוצלחים ביותר. אלק ג'ינס.

● **המדבר המתעורר** (אורה, חיפה) — אהבה וקנאה, רצח ומלחמת-קיום, מבוצעים בידי גיבורי העלייה עצמה: רמשי ושרצי המדבר. הופק בידי חולט דינסני.

● **בעל זרוע הזהב** (אוריון, תל-אביב) — אלינור פאקר משתגעת, שעה שקים נובק הולכת בלי חוזה וסרג סנטרה מנסה לחלץ את עצמו מהתאווה לסמים משכרים. משחק מצויין.

● **היבשת האבודה** (ארמון-דוד, תל-אביב) — סרט תעודה מרהיב עין, על טקסים ופולחנים באיי בורנאו. מעניין ואלף.

● **המלך ואני** (אמפיתאטרון, חיפה) — מחזה מוסיקלי משעשע וקליל, אודות מלך סיאם ואומנת לידיו האמריקאית, שהפכה לאומנת הממלכה כולה. יול בריינר. דבורה קר.

סרטים

זקנה רעבה לאהבה

חופשה בונציה (תמר, תל-אביב; ארצות הברית) — רחקה זקנה (קתרין הפכור) מגיעה לחופשה קצרה בפנסיון ונציאני, כי שהיא נרגשת, מוכנה להרפתקאות ורעבה לאהבה. אולם דוקא צד זה בדמותה של הפכורין הוא חבוי ונסתר.

מעל פני השטח נראית הפכורין, אחרת לגמרי: אשה שקולה בדעתה, שאינה מוכנה להמר ברגשותיה וגופה.

הסרג'יקומדיה הרומנטית של הרחקה זקנה מוסרטת על רקע מראותיה המקסימים והמשכרים של ונציה. תחילה נראית קתרין מעשית ומסחרית, בביקורה בעיר. היא מסריטה במצלמתה את מראות העיר, מתכוונת אחר מנהגי האהבה המוזרים של האיטלקים, כשסלידה ובוז משמשים בה בערבוביה.

היא מתחילה להתפעל מהשמים הכחולים, מהתעלות והגודלות השטות בהן, מטיילת לאורך הרחובות הצרים והתעלות, כשהיא מוקסמת כולה ושיכורה מאשר ראות עיניה. רק שחקניות מעטות על בדי העולם מסרי גלות להתחרות בכשרונה של קתרין הפכורין, הרוזנת החביבה, לגלם באופן כה נשגב ומוחשי בדיוות כאובה, כשהיא משקיפה כרוח מעולם אחר על הנעשה בעיר של אוהבים.

איטריות ובשר. ליד שולחן בקפה, נתקל מבטה של הפכורין בגבר מבוגר ויפה (רוסנו ברצי, האיטלקי). כשהיא מתבוננת בו שוב, ומבחינה במבטיו הסוקרים את גופה, היא מתחילה להתנהג בדיוק כמו תרגולת השומרת על אפרוחיה מפני הגבר. היא מתחילה לברוח ממבטי הגבר, ומהגבר עצמו. אולם כל דרך מובילה אותה חזרה אליו, ותוך ימים מספר הופכת בהלתה הירגשנית לכניעה עדינה.

רוסנו ברצי, בתפקיד המאהב הנשוי, סוחר העתיקות, ממלא את תפקידו בפיקחות וי בשלוה, וכשיש צורך — גם בהתפרצות רגשנית אופיינית לאיטלקים. אומר ברצי לקטרין הנפחדת: "את דומה לילד רעב, שנותנים לו לאכול איטריות. הילד מסרב ורוצה רק אומצת בשר. כשאת רעבה, תאכלי גם איטריות."

הפכורין בולעת את האיטריות בכל פה, ונותנת להן לבלוע אותה. עד שיום אחד היא אורות חפציה, עולה לרכבת ומסתלקת. כל הסרט נראה כאפיוזות אהבה קטנה וסנטימנטלית. אולם שני דברים הופכים אותו לסרט מצוי: הנוף הונציאני המקסים, ומשחקה הלבבי של קתרין הפכורין, המתעלה לשיאים המספיקים בעצמם למלא את כל הסרט.

חזרה מהמוות

קרופל (מוגרבי, תל-אביב; ארצות הברית) — הוא הסרט הראשון המוצג בארץ ושהופק בשיתוף סינמסקופ 55. שיטה זו, הגורמת להגברת אשיות התלת-ממדיות, היא פשוטה מאוד. את הסרט מסרטים בסרט שרחבו 55 מילימטר, ולא 35 כנהוג. רק אחר כך מעבירים את הצילום לסרט של 35 מילימטר, והתמונה מתקבלת אז הרבה יותר חדה ועמוקה.

קרופל הוא מחזה מוסיקלי מאת רוג'ר והמרשטיין, מחברי המחזות המוסיקליים המפורסמים. הוא מבוסס על מחזהו של פרנץ מולנר ליליוס, שצופי התיאטרון בשנות העשרים ליקקו את אצבעותיהם למראי הו.

אולם המחזה המוסיקלי שהופק עוד לפני שנים עשרה שנה, ושהסרט מעתיקו בשלר מות, כפי שנועד כמעט לתיאטרון ולא לסרט, אינו עשוי עוד לגרום לצופים של היום ללקק את אצבעותיהם. לכל היותר ילקקו חלק מהם, בקטעים מסוימים, כמה דמעות שתיולנה מעיניהם.

כי עם הזמן, השתנה גם הטעם ומה שהיה חביב לפני שלושים שנה, הוא פשוט מגוחך ובולג כיום. סיפור העלייה נסוב על בריון בשם בילי ביגלאו, כרוז הקרסולה, המתאהב בנערה צעירה בקרסולה (שירלי ג'ונס), נושא אותה לאשה והופך למחוסר עבודה. בנסיון לבצע שוד הוא נהרג, משאיר את אשתו בהריונה.

לאחר חמש עשרה שנה מסריח בילי ביגלאו את עצמו לרדת מהשמים לארץ, רק

בתי האופנה הראויים לאמנר

★ ל ב נ י ג ב ר ו ת ז ג ב ר י מ
★ ה ל ב ש ת ג ב ר י מ
★ מ ע י ל י ג ש מ ל ג ב ר ו ת ז ג ב ר י מ

מחלקה מיוחדת

★ ל ש מ ל ו ת ו ח ל י פ ו ת ג י ר ס י
★ ר ב ר י ס ר י ג ה א ו פ נ ת י י מ

איוניר

תל-אביב, רח אלנבי 31

רח' דיונונה פנת גורדון

ילידות ינואר 1940

ההפתעה הגדולה ליום הולדתכן

מצפה לכן ב"סלוא" ת"א. אלנבי 44

הקניות הטובות בתל-אביב

● באולמי הרהיטים המרווחים של אושינסקי ברחוב הרצל 56 אפשר למצוא את הריהוט החדש ביותר, בדוגמות נחמדות: חדרי אוכל, קומפלט סלון, ספות יפות וחדישות, חדרי שינה נוחים. הכל בתנאים קלים. ביצוע לפי הזמנה.

★

● בעלות טעם טוב. מוזמנות לבקר בחנות הנעליים טוב טעם ברחוב אלנבי 60, שם תמצאנה את הדוגמות החדישות ביותר, בצבעים לפי טעמן ולבושן האישי. טוב טעם דואג לא רק ליופי אלא גם לבריאות הרגל.

★

● החנות האלגנטית להלבשה ויקטור ברחוב בן-יהודה 6, ליד מוגרבי, מציעה מבחר עשיר לאופנת גברים חורפית, במחירים נוחים: חולצות צמר וקורדרוי, מכנסים, עניבות וסוודרים מן האיכות המעולה ביותר ועוד הפתעות נעימות מחכות לך אצל ויקטור. כמו כן: מעילי גשם לגברים וגברים במחירי פרסום.

אגרות
לחשיג
בכל הבנקים

אוקטובר
יוני
פברואר

הגרלות
כשנה

1955
1980
המיליון
העממי

אווניו של נהג

בין האנשים שקיבלו השבוע הודעות מנציבות מסי ההכנסה, כי במקרה שלא יכניסו סוף סוף את התשלומים המגיעים מהם, יינקטו נגדם אמצעים חמורים, היה גם **זאב שרף**, הממונה על הכנסות המדינה. . . פרט מזור אחר הנוגע למסי ההכנסה נמסר השבוע עלידי נציב המס **תיאודור ברוש**. הוא סיפר, כי לצורך הוויכוח בעד אשה, אין שלטונות מסי ההכנסה מכירים אלא באשה אחת בלבד, אפילו כאשר הנישום (ערבי או תימני) נשוי ליותר מאשה אחת. . . היסטוריה קטנה ולא נודעת גילה השבוע ח"כ חרות **מנחם בגין** בספרו כי מנהיג הרעיוניסטים **זאב ז'בוטינסקי** נהג בשעתו להשתמש, בשעת הצורך, בכינוי המחתרתי, "מנדלסון". בכינוי זה חתם ז'בוטינסקי על המברק ששלח בשנת 1936 אל דוד רזיאל, מפקד האצ"ל. המנות, בו תבע להפסיק את ההבלגה. . . שרת-החוק **גולדה מאיר**, שהתעקשה מזה כמה חודשים, בסרבה לעבור לדירת-השרד המרוחקת והמפוארת שהתרוקנה בצאתו של **משה שרת**, נכנעה סוף סוף ותעבור אל הדירה מיד עם שובה ממסעה לארצות-הברית. . . נציב המנגנון דוד רוזוולין הסביר השבוע, כי אחד העובדים ששר בישראל ראשי להכניסו לעבודה ללא מכרה, הוא נהגו הפרטי. הסיבה: במכונית גש' מעין לעתים קרובות סודות חשובים של השר ומשרדו, והנהג חייב להיות איפוא איש-אמונו. . . מנהל בנק לאומי לישראל ד"ר **אהרן בארמ**, שהיה בשעתו משפטן ידוע בגרמניה, עוסק מזה שנים אחדות בחיבור מחקרים דתיים, המבקשים להאיר את בעיית ההגיון שבאמונה. ידידיו אומרים עליו בהלצה, כי "הוא מנסה להוכיח את מציאותו של אלוהים מבחינה משפטית".

★ ★ ★

נחיתת קוויאק

סיפר פיזיונאי המל"ח **חיים חפר**, שחזר השבוע לארץ ממסע-לימודים בבריטני

ה: כשירד מהאנייה במל-חיפה ובידו האחת מזוזה ועל השנייה תלויה מטרייה שחורה וגדולה (אותה הביא כמתנה למנהל תל"ם **זאב יוספין**), שמע מאחוריו סבל אחד אומר לשני: "הנה עוד עולה חדש מפולין". . . דיקן האוניברסיטה העברית, פרופסור **בנימין מזר**, חזר השבוע מסיר ארכי-אולוגי בסיני, בו אירע לו מקרה מצער: בשעה שישן באחד האוהלים, ניגש אליו סמל, בעט בו וצעק: "הי חבר!!! תפסיק לנחור!!!". . . הסופר **שמואל יוסף עגנון** גילה כי אחד העצים הצומחים בגן ביתו הוא עץ דפנה. מאז הוא מעניק לכל אורח קומץ עלים, כדי שיביא אותם לי אשתו, לצורך בישול הדגים. "בשוק מחנה יהודה", הוא מסביר, "מחירו של כל עלה כזה גרוש או שניים". . . אחד ממשתתפי קורס הממכסים של ההגנה, שנערך לפני שלוש שנים, סיפר השבוע על מנהגו המוזר של המשרד **נתן אלתרמן**, אף הוא ממשתתפי הקורס. בהשכמת הבוקר, כאשר היו כולם קמים ומגרגרים את גרו-נחתיהם במים, היה אלתרמן נוהג לגרור את גרונו בקוויאק, שאותו מזג מתוך הבקבוק שהיה שמור אצלו תמיד. . . יושב-ראש הוועד האולימפי בישראל, עסקן הספורט **חיים גלובינסקי**, שחזר לא מזמן מ"סעו לאולימפיאדה במלבורן, השלים בזאת את היבשת החמישית שחסרה לו במפת נסיעותיו הרבות, כמלחה משלחות ספורט ישראליות לכל קצווי העולם. כששאלו אותו עם שובו, מתי הוא עומד לחגוג את יובל ה-50 שלו, השיב גלובינסקי: "כבר חגגתי". כשהתפלאל הנוכחים ושאלוהו אם כבר עבר את גיל ה-50, השיב: לא. אני מתכוון ל-50 נסיעות לחוץ-לארץ". . . לאחר ש"הסופר **אליעזר שטיינמן** פירסם בדבר סידרה (שאיש אינו זוכר כבר מתי התחילה) בשם לא אוהבים סופרים, חלק עליו חברו למערכת דוד **זאב**, בהצביע על ההמרה נים שבאו לקחת חלק באזכרה שנערכה למשורר דוד **שמעוני** המנות. השיב שטיינמן: "חכמה גדולה! אוהבים סופרים מתי, לא חיים!"

פסוקי השבוע

● **פרומפור ישעיהו לייבוביץ**, בהרצאה בבית ציוני אמריקה: "יהודי הגולה מתייחסים אל מדינת ישראל כאל פילגש — הם מוכנים לשלם בעד ההנהא, אבל לא לגור אהה יחד".

● **ח"כ חרות ד"ר אריה אלטמן**, על תשובתו של ראש הממשלה דוד בן-גוריון בכנסת, בעניין ההסברה הישראלית הקיוויה: "איני יודע אם בן-גוריון היתמם מתוך התחכמות, או התחכם מתוך היתממות".

● **ח"כ חרות מנחם בגין**, על עמדת המפלגות ביחס לנסיגה מסיני: "אחרות העבודה מוכנה לסגת מכל מקום, פרט למקום אחד — מקומה בממשלה".

● **ח"כ צ"כ יוסף פרלין**, לשעבר שר-הבריאות, בפגישתו עם שר-החוק לשעבר משה שרת, בשובר ממסעו בחוץ-לארץ: "שמע, שרת, איני יודע מה נהוג אצלכם במפא"י, אבל אצלנו בציונים הכלליים, הדרגה הגבוהה ביותר היא שר-לשעבר".

● **הממונה על הכנסות המדינה זאב שרף**, על עליית המסים: "נכון שעלו מסי הבלו על משקאות חריפים וטבק, אבל אלה אינם דברים יוניים. עובדה, שמיום שעלו מחירי הסיגריות הפסקתי לעשן".

● **יושבי-ראש הכנסת יוסף שפרינצק**, על האופן בו נוצר הנוהל הפרלמנטרי בכנסת: "אצלנו אינדיבידואליזם הופכים לפרצדנטים".

● **הרב הראשי יצחק ניסים**, בתום סיור במשקי השומרי-הצעיר, בו השפיע על חבריהם לקבוע מזוזות בפתחי-הבתים: "מזווה זו תהיה התחלה של תווה בשומרי-הצעיר".

● **ח"כ מפא"י ישראל ישעיהו**, על אותו ביקור: "זה היה מעשה לא אורתודוכסי למען האורתודוכסיה".

● **הסופר שמואל יוסף עגנון**, בהביעו את התנגדותו לפרסים ספרותיים: "כשאני שומע שאחד מחברי קיבל פרס, אני מתחיל לחוש לכוח יצירתי".

● **השחקן רפאל קלאצ'קין**, בעקבות שקספיר: "כל העולם במה וכל האנשים שחקנים, אבל איהו מחזה גרוע".

● **העיתונאי דן בן-אמוץ**: "הייתי העיתונאי הראשון שהגיע שני למנור קתרינה".

● **גנרל סיר ג'ון באגוט גלאב פחה**, מפקד הלגיון הערבי לשעבר, העוסק עתה בכתיבת זכרונותיו: "אילו ידעו הערבים מה אני מתעתד לכתוב, היו מציעים לי 50 אלף לירות שטרלינג על מנת שלא אכתוב".

● **שר-הבריאות ישראל ברזילי**, בתשובה לשאלת עיתונאי אם יש ממש בדיעות על הכנות לכריית בריית-הנהג בין ישראל לצרפת: "יש לי הרושם כי העניין מעשי, והראייה: לממשלה לא סיפרו על כך דבר".

● **מנהיג לח"י לשעבר נתן פרידמאן-לייבוזר**, בתשובה לשאלת עיתונאי, אם לדעתו אין דעותיו בעניין המדינה טעונות חומר נפץ רב מדי: "אין סכנה בחומר-נפץ, בייחוד כשהוא בא להרוס מכנה רעוע".

כדורסל הוא המשחק שהתנהל השבת על מגרשי הכדורסל הרטובים של המדינה. בתמונה נראה אמנון כרמלי, חלוץ מכבי פתח-תקוה, בועט בכדור ובמים, במשחק נגד מכבי חיפה, שנערך השבת על מגרש מכבי פת"ת. רגליו שוקעות עמוק בתוך שלולית המים.

ספורט

האח הגדול משגיח

אין כל צורך להציג בפני איש את אגודות הפועלים של חיפה. יותר מכל מקום אחר בארץ, הצטיינו ארגוני הפועלים של חיפה בארגון, משטר ומשמעת מופתיים. כך, למשל, יצא שמן של פלוגות האגרוף של הפועל חיפה לתהילה בכל המדינה.

אולם דוקא בשטח הספורטאי, היה פעור פער עמוק בין כושר הארגון של הפועל ובין רמתו הספורטאית. ביחוד בתקופה זו אחרונה, הלך פער זה והתרחב. קבוצת ה"כדורסל הפועל חיפה היתה בשנים האחרונות בכמה דרגות נמוכה מקבוצת הכדורסל מכבי חיפה. בעונה האחרונה, התדרדרה קבוצת הפועל לתחתית טבלת הליגה הלאומית, ספי גה הפסדים בזה אחר זה, עד שכנסת ירידה לליגה א' בעונה הבאה התחילה לאיים עליה.

היה זה עלבון צורב לגאוחתה של חיפה הפועלית. לא פעם ספגו העומדים בראש אגודת הפועל חיפה עלבונות קשים מראשי מועצת הפועלים בעיר, שהאשימו אותם ב"הונחה ובחוסר מעש. התקפה זו לא היתה במקומה, כי ראשי אגודת הפועל לא היו אשמים כלל ששחקני הכדורסל של אגודתם הועסקו בתפקידים אחרים, חשובים יותר.

ייבוא מהונגריה. לאחרונה הגיעו מים עד גפס. עסקני מועצת פועלי חיפה, וב"ראשם חבר-הכנסת יוסף אלמוגי, החלישו ליטול את הגאוחה המעמדית לידיהם. ה"אגודה הספורטאית של הפועל חיפה זכתה לאפוסטרופותה הבלעדית של מועצת הפועל לים בעיר.

הוקמה מועצה מיוחדת, בה נמצא גם אלמוגי, שנטלה עליה את התפקיד לדאוג לשיפור העניינים. המועצה החדשה לא ה"מהמה, ניגשה מיד לפעולות. קודם כל לחצה על מרכז הפועל לקבלת גיאק גיבונס כמאמן הפועל חיפה. גיבונס, המאמן את קבוצות הפועל פתח-תקוה וירושלים, בש"כר של 1150 לירות לחודש, לא סרב ל"העלאה אפשרית זו בהכנסותיו ומעמדו.

מלבד זאת, הפעילה המועצה את כל אפי-שרויותיה, והן אינן מעטות, לשיפור מצבם הכלכלי, המוסרי והרוחני של כדורסלני ה"פועל. למעשה הפכה הפועל חיפה לקבוצה המקצוענית המובהקת ביותר בישראל.

אנשים מיוחדים מונו לארגן עתודות של כדורסלני נוער. אולם המועצה לא דאגה רק לעתיד: היא שאפה לשינוי המצב גם בהווה. לשם כך נשלחו שלושה שליחים מיוחדים מטעם המועצה לחוץ-לארץ, לחפש כדורסלנים, ביחוד בין הפליטים מהונגריה.

שיטכמו לשחק בהפועל חיפה. השבוע, חזרו השליחים ועמם ארבעה שח"קנים מפליטי הונגריה. כשנשאלו עסקני מו"עצת פועלי חיפה בקשר ליבוא המזור, סר"בו לגלות פרטים, ניסו לשמור בסוד את הפרש כולה.

אולם כבר השבוע ניכרו תוצאות הארגון המחודש. מעודדים ממצבם החדש ומאפשרו"יתיהם בעתיד, זכו השבת כדורסלני הפועל חיפה בנצחונם הממשי הראשון בעונה זו, כאשר גברו על ביתר תלאכים בתוצאה 4:1.

כדורסל

כדאי לדחות

גשם שוטף, אשר ירד ללא הפוגות ביום ששי ושבת השבוע, העמיד בספק את אפי-שרויות קיומם של משחקי הליגה בכדורסל. למעשה, לפי חוקת התאחדות הכדורסל, יש לקיים משחקים אפילו בגשם שוטף. אולם ברוב המקרים מתמלאים המגרשים בשל"ר ליות בוך, והשופט רשאי עם תחילת ה"משחק לפסול את המגרש ולבטל את ה"משחק.

בצהרי יום השבת התבהרו לפתע השמים, וכמעט כל משחקי הכדורסל התקיימו כסד"ר. אמנם ברוב המגרשים מילאו שלוליות בוך ומים את פני האדמה, אולם המשחקים קוימו. ביחוד הקשו השלוליות במגרש מכבי פתח-תקוה, שם התמודדה מכבי המקומית נגד מכבי חיפה. השחקנים שיחקו כשרגלי"הם מתבוססות בבוץ, בעטו במים במקום בכדור, החליפו מדי פעם את בגדיהם ה"רטובים באמצע המגרש.

הביצה הגדולה. רק במקום אחד בארץ לא התקיימו המשחקים. היה זה באיצטדיון באסה ביפו, שם עמדו להיערך המשחקים המרכזיים של השבת. כמה מאות של צו"פים חזרו במפה נפש, כלעומת שבאו.

מגרש באסה היתה תמיד את הביצה הג"דולה ביותר של יפו. לפני שנה ניסו לה"שירו למשחק גם בחורף, סידרו לידו תעלות ניקון קטנות. היתה איפוא התקווה שהשבת יפעילו תעלות ניקון אלה. אולם הצופים שבאו למגרש, מצאוהו שטוף מים.

המארגנים לא מצאו לנכון להפעיל את הניקוז, בהנחה המובנת שביום בהיר כתי"קונו ימשכו אותם המשחקים קהל רב יותר, וכמובן תהיה הכנסה גדולה יותר.

אגודות

סוד הקואליציה

לפני למעלה משנה התקיימו ברחבי ה"מדינה הבחירות לעיריות ולרשויות המקו"מיות. בין שאר רשימות המועמדים ש"הופיעו לבחירות למועצת עיריית רחובות, הופיעה גם רשימת מועמדים של אנשי שכ"ר נת שעריר, המיושבת ברובה יוצאי תימן.

מאחר שלתימי שעריר יש הכרה עדתית מובהקת, לא היה זה סלא שרשימתם זכתה בשני נציגים במועצת העירייה: סעדיה כהן ויהודה עיני. בקולות מסלגות הפועלים חד"מפלגות הדתיות, הוקמה קואליציה פועלית בעיריית רחובות. נציגי שעריר, יחד עם נציגי חרות והציונים הכלליים, נשארו ב"אופוזיציה.

לפני שבועות מספר, נודע לפתע כי נציגי שעריר הצטרפו לקואליציה העירונית, חינו קו את הרוב העומם שהיה להנהלת העיר. לא היה כל הסבר לתופעה פתאומית זו.

השבוע, כאשר הוגש התקציב החדש ב"מועצת עיריית רחובות, הופיע בו סעיף של הקצבה עירונית בסך שלוש מאות לירות, לקבוצת הכדורסל של מכבי שעריר.

ערב טוב. מיכה. איד הלד לד היום?"